

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546

A STUDY OF THE SCOPE OF AUTHORITY OF PRIVATE
UNIVERSITY UNDER THE PRIVATE TERTIARY

EDUCATION ACT B.E. 2546

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

นพดล ปกรณ์นิมิตดี

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2549

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายๆท่าน
ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม ดร.รัชนีพร พุคยาภรณ์ พุกกะมาน และ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

รองศาสตราจารย์ปราโมทย์ ลำไย หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจผลงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณคณบดีคณะนิติศาสตร์ และเพื่อนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ในคณะนิติศาสตร์
ทุกๆ คน ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจ จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสิ้น

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักวิจัย และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของสำนักวิจัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทุกคน ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และขอบใจน้องชายและ
น้องสะใภ้ ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้
และหากงานวิจัยฉบับนี้มีคุณค่าหรือประโยชน์ เกิดผลดีด้วยประการใดๆ ผู้วิจัยขอกราบทำมอบให้
บิดา มารดา และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นพดล ปกรณ์นิมิตดี

มีนาคม 2551

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

คำนำ

งานวิจัยฉบับนี้ ได้ถูกเสนอต่อสำนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในปี 2549 ด้วยเหตุผลว่า หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มาได้ระยะหนึ่ง ผู้วิจัยพบข้อมูลเบื้องต้นว่า บทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน อันได้แก่ เรื่องอำนาจหน้าที่บริหาร กับ เรื่องอำนาจหน้าที่ด้านวิชาการนั้น ภาพรวมอาจมองเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฉบับใหม่ มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ในด้านการให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มากขึ้นก็จริง แต่อำนาจหน้าที่ด้านบริหาร นั้นจากการศึกษายังปรากฏข้อเท็จจริง และบทบัญญัติ ที่ยังมีความแตกต่างในเนื้อหาและแนวทางปฏิบัติอยู่มาก ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนต่างๆ ที่หลักการและเหตุผลประกอบพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 ตอนหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “..... เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ภายใต้การกำกับ ติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” แต่การกำกับและดูแลจากรัฐในทางกฎหมายนั้น จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ กลับพบว่า ยังสะท้อนภาพแห่งความแตกต่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับหลักการความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ตามแนวคิดและปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาที่ควรพึงมีเหมือนกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน การยอมรับอำนาจนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาในแง่มุมกฎหมายที่แตกต่างกันย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพต่างๆ ภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไม่ว่าจะเป็น สภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ซึ่งจะได้รับ การปฏิบัติที่แตกต่างกันจากกฎหมายของรัฐ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติว่าด้วยการกำกับและควบคุม ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีมากถึง 28 มาตรา และบทกำหนดโทษทางอาญาที่มากถึง 20 มาตรา ซึ่งเทียบไม่ได้กับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งที่อยู่ในระบบหรือออกนอกระบบ

งานวิจัยฉบับนี้ เพียงต้องการค้นหาคำตอบและสะท้อนภาพปัญหาข้อกฎหมายบางเรื่องที่ยังแตกต่างกันอยู่ระหว่างกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผ่านมุมมองเฉพาะปัญหาในเรื่องขอบอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะนิติบุคคลตามกฎหมาย เพื่อให้ให้นักวิชาการ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อันรวมถึงผู้สนใจ ได้เข้าใจปัญหาความไม่เท่าเทียมกันที่ยังปรากฏอยู่

นพดล ปกรณ์นิมิตดี

มีนาคม 2551

หัวข้อวิจัย : ศึกษาขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

ผู้วิจัย : นายนพดล ปกรณ์นิมิตติ

หน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสถานะความเป็นนิติบุคคล อำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รูปแบบบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะนิติบุคคลที่ควรมีในกฎหมาย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจมากขึ้น ในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยที่ควรมีเหมือนกันทั้งของรัฐและเอกชน

อันเนื่องจากมีปัญหาข้อกฎหมายบางประการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ชัดเจน ได้แก่ ปัญหาในเรื่องขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย ที่ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล แต่กลับมีบทบัญญัติในเรื่องจำกัดขอบอำนาจตามความในมาตรา 74 อันอยู่ในหมวดว่าด้วยการกำกับและควบคุม การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวนถึง 20 มาตรา ในขณะที่กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีเพียง 1-2 มาตรา ซึ่งหากมีการยกเลิกและบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายให้ชัดเจนก็จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันทางกฎหมายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ปัญหาเหล่านี้จากการศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1. ควรยกเลิกมาตรา 74 และบทบัญญัติในหมวดการกำกับและควบคุม ให้เหลือเท่าที่จำเป็น
2. ควรยกเลิกบทบัญญัติในส่วนบทกำหนดโทษ ให้เหลือเพียง 1-2 มาตรา
3. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในหมวด 3 การดำเนินงาน ให้มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4. ควรมีการแบ่งประเภทและระดับการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้
ในกฎหมาย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

คำสำคัญ : สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนางหน้าที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Research Title : A Study of the Scope of Authority of Private University under the Private Tertiary Education Act B.E. 2546

Name of Researcher: Mr.Noppadon Pakonnimiddee

Name of Institution : Faculty of Law, Sripatum University

Year of publication : B.E.2551

ABSTRACT

The main purpose of this study, A Study of the Scope of Authority of Private University under the Private Tertiary Education Act B.E. 2546, is to determine the status of a private university, including its authority, legitimate authority and function of a public university. The study also covers formalities of the provisions curtailing by-law powers and responsibilities of the private university as a juristic person that it shall possess. By comparison with foreign laws, the study will make it clear and understandable regarding the role, power, responsibility and the freedom of a university, whether it be private or public.

There are some legal issues which have not been clearly explained. These are, among others, the problem relating to the scope of the authority of the private university for which the issue of its power and responsibility are not identified. Nevertheless, there are provisions restricting its power according to Section 74, Control and Regulation Chapter. In addition, while there are 20 sections in the Private Tertiary Education Act specifying the penalties for the private university, only 1-2 sections are mentioned in the law relating to public university. Therefore, if there are amendments to such provisions, it should bring legal equality between private and public universities. The study provides for the following suggestions for the amendments:

1. repeal Section 74 and other provisions in the Control and Regulation Chapter leaving only necessary sections;
2. repeal the Penalties Section leaving it only 1-2 sections;
3. amend the provisions in Chapter 3 re: Operation by identifying specific powers and responsibilities of private university;

4. divide types and levels in controlling the private university.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

Keywords: Private University, Power and Responsibility of Private University

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 คำถามการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย.....	5
2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.3 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	9
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	9
3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	9
3.3 เครื่องมือการวิจัย.....	9
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	10
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
3.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	10
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	11
4.1 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	11
4.2 ขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3	50
4.4	57
4.5	77
5	103
5.1	103
5.2	111
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	121
ตารางเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	122
ประวัติย่อผู้วิจัย	160

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	122
2	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.....	126
3	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	132
4	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.....	138
5	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	143
6	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.....	146
7	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัยรามคำแหง.....	151
8	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	154

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge – Based Society) จะไม่สามารถเกิดขึ้นในสังคมไทยได้หากขาดซึ่งองค์กรที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ที่เข้ามามีส่วนช่วยพัฒนาคนในชาติให้ได้รับการศึกษาตามด้วยภาพและความสามารถที่บุคคลจะพึงเรียนรู้ได้ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม และประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้าเท่าเทียมกับนานาประเทศ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัย ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สังคมแห่งการเรียนรู้ปรากฏเป็นภาพที่ชัดเจนได้ขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่สิ่งที่เป็นปัญหาซึ่งรัฐเองก็มิได้ปฏิเสธได้ คือ ความจำกัดในเรื่องงบประมาณ การที่ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในรูปแบบ “สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” จึงช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐซึ่งเป็นก้าวสำคัญที่เริ่มต้นขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดยมีวิทยาลัยเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งรวม 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยทิสริยะ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย วิทยาลัยพัฒนา และวิทยาลัยการค้า (มดิชน,2547 :1-15)

จากพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 สู่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในช่วงที่ 2 โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมาย เพื่อให้วิทยาลัยเปลี่ยนสถานะจากวิทยาลัยเอกชนเป็นมหาวิทยาลัย โดยกฎหมายฉบับนี้ได้เริ่มแบ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นนิติบุคคลออกเป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย

จากการศึกษาในตัวบทของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ในทุกมาตราก็ยังไม่ปรากฏบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นเฉพาะ จึงต้องย้อนกลับมาดูในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ถ้าได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งซึ่งนัยกลับกันเนื่องจากอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปี พ.ศ. 2522 ไม่มีบทบัญญัติอำนาจ

หน้าที่เป็นการเฉพาะ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่สอดคล้องในขอบแห่งอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือไม่ จึงต้องดูว่าอำนาจหน้าที่ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกระทำ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้วางหลักไว้ดีกว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลเป็นบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นฉะนั้นเมื่อแม้พระราชบัญญัติจะไม่บัญญัติไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสิทธิและหน้าที่เพียงใด สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็ต้องประกอบกิจการภายในขอบเขต วัตถุประสงค์ของนิติบุคคล ซึ่งหลังจากกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ใช้ไปได้ 20 กว่าปี ก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 โดยเหตุผลของการตรากฎหมาย ก็ถือประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยมาตรฐานเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นมาตราเฉพาะ แต่ว่ามีบทบัญญัติจำกัดอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 74) ทำให้ทางปฏิบัติ การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บางเรื่องขาดความชัดเจนในแง่อำนาจหน้าที่ ที่จะกระทำเพื่อประโยชน์ของสถาบันว่าจะดำเนินการได้หรือไม่ ซึ่งแม้ประเด็นปัญหานี้จะยังคงมีอยู่เหมือนกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ บางแห่งแต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งแนวโน้มเมื่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมดออกนอกระบบ ก็จะมีแนวทางร่างกฎหมายในลักษณะเช่นเดียวกัน กลับพบว่าไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจและหน้าที่กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับสถานภาพและฐานะของนิติบุคคล (The Principal Theory Of Corporate Personality) และหลักกฎหมายที่นิติบุคคล แต่ละประเภท จะต้องกระทำการต่างๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ ซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับประเภทกิจการของนิติบุคคลนั้นๆ จึงเป็นเรื่องที่ควรทำการศึกษาว่าเหตุใดพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จึงไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่มีบทบัญญัติจำกัดอำนาจแทน และจากการที่ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ ได้ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายประการใด นั้น จึงเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่สมควรมีการศึกษาวิจัยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาสถานะความเป็นนิติบุคคล อำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.2.2 ศึกษาบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทยและต่างประเทศ ในเชิงเปรียบเทียบ

1.2.3 เสนอแนวทางบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นนิติบุคคลตามหลักกฎหมายมหาชนหรือไม่ อำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายปัจจุบันมีอยู่เพียงใด และเหตุใดพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 จึงไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ แต่มีบทบัญญัติจำกัดอำนาจหน้าที่แทน

1.3.2 อำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทยและต่างประเทศ มีขอบเขตเพียงใด และมีความแตกต่างกันอย่างไร

1.3.3 แนวทางบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ควรมีแนวทางในการร่าง และขอบเขตเพียงใด

1.4 สมมุติฐานการวิจัย

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสถาบัน เช่นเดียวกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้น หากกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีบทบัญญัติที่ว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสถาบัน จะทำให้การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีความเท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และขออำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความชัดเจนมากขึ้น

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาอำนาจหน้าที่ของสถาบันตาม พระราชบัญญัติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ รามคำแหง เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เทคโนโลยีราชมงคล แม่ฟ้าหลวง ราชภัฏ และต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ ปาเลสไตน์

1.5.2 ระยะเวลาวิจัยประมาณ 1 ปี

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง พระราชบัญญัติว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2550

1.6.2 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ หมายถึง พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยรัฐแต่ละแห่งที่ได้ออกจากระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบสถานะความเป็นนิติบุคคล อำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.7.2 ทำให้ทราบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทย และต่างประเทศ ในเชิงเปรียบเทียบ

1.7.3 ทำให้ทราบแนวทางร่างบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย กำลังมีแนวคิดที่เสนอแก้ไข

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล และทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปสาระสำคัญเป็นหัวข้อต่างๆได้ดังนี้

2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย

2.1.1 ความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยรัฐได้ตรา “พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512” ในระยะเริ่มแรกของการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 มีวิทยาลัยเอกชนได้รับอนุญาตให้จัดตั้งรวม 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยไทสุริยะ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ วิทยาลัยพัฒนา วิทยาลัยการค้า โดยในระยะเริ่มแรกได้รับอนุญาตให้เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรเท่านั้น ต่อมาในปี 2514 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้มหาวิทยาลัยเอกชนเปิดสอนเกินกว่า 3 ปี ในชั้นปริญญาตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และให้กรรมการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติกำหนดวิธีการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาตามมาตรา 16 ของ พ.ร.บ.นี้ รวมถึงพิจารณามาตรการที่จะให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาวิทยาลัยเอกชนต่างๆไปก่อนแล้ว ให้มีโอกาสศึกษาต่อจนได้รับปริญญาด้วย วิทยาลัยเอกชนทั้ง 6 แห่ง จึงได้ขอเปิดดำเนินการสอนระดับปริญญาตรี ระยะแรกๆการจัดการศึกษาคงเน้นหนักไปทางด้านบริหาร บริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก

แม้ว่าจะมีวิทยาลัยเอกชนที่เปิดสอนอยู่ถึง 6 แห่งแล้วก็ตาม แต่จำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดก็ยังไม่พอต่อความต้องการของนักเรียนที่ต้องการจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รัฐจึงอนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นอีก 6 แห่ง ตามลำดับ คือ วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยพายัพ วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยคณาสวัสดิ์

ต่อมาในปี 2516 ได้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอโอนมาอยู่ในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย จนกระทั่งมีการปฏิรูประบบราชการในปี 2545 ทบวงมหาวิทยาลัยได้โอนกลับไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยเอกชน หรือสถาบันการศึกษาเอกชน จึงต้องเข้า

ไปอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาด้วย ซึ่งการเข้าไปอยู่ในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย ทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งมุ่งมั่นพัฒนาตัวเองในทุกๆด้านเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชนมีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเคียงกับมหาวิทยาลัยของรัฐ และได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้างมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2522 กล่าวได้ว่าเป็นปีแห่งการบุกเบิกและพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างแท้จริง เมื่อรัฐบาลได้ยกเลิก พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2512 และได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. 2522 ด้วยเหตุผลที่ว่า การดำเนินงานของวิทยาลัยเอกชนในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีได้เพิ่มขยายขึ้นเป็นอันมาก ทั้งในด้านจำนวนวิทยาลัยและภารกิจในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่างๆ การค้นคว้าวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่สังคมสมควรปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหาร ตลอดจนวิธีการธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเจริญมั่นคง และเอื้ออำนวยต่อการขยายกิจการ เพื่อร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ การตรา พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ทำให้วิทยาลัยเอกชนมีศักดิ์และสิทธิ์ต่างๆเทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งยังเอื้ออำนวยให้เอกชนพัฒนาสถาบันของตนเองจนสามารถเปลี่ยนสถานะจากวิทยาลัยเป็น “สถาบัน” และก้าวสู่การเป็น มหาวิทยาลัย ที่จัดการเรียนการสอนครอบคลุมตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท และเอก ในที่สุด (มติชน 2547 : 1-15)

2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดสถานภาพและฐานะของนิติบุคคลนั้น ก็มีหลายทฤษฎีตามความแตกต่างของระบบกฎหมายแต่ละระบบ แต่ละประเทศ และนักนิติศาสตร์แต่ละท่านซึ่งมีความคิดแตกต่างกัน เช่น ทฤษฎีต่างๆ ดังต่อไปนี้ (โสภณ รัตนกร 2537 : 249)

1. ทฤษฎีสัมบัติ (Fiction Theory)
2. ทฤษฎียึดถืออำนาจของรัฐ (Concession Theory)
3. ทฤษฎีที่เห็นว่านิติบุคคลได้เกิดขึ้นจริงและดำรงฐานะจริง (Realistic Theory หรือ Organic Theory)
4. ทฤษฎีที่ถือว่านิติบุคคลเกิดขึ้นเพราะผลของสัญญา หรือ เพราะมีนิติสัมพันธ์ต่อกันที่เกิดจากสัญญา (Contractual Theory)
5. ทฤษฎีที่ยึดถือความจำเป็นในทางการค้า (Enterprises Theory)

6. ทฤษฎีที่ยึดถือคติบุคคล เกิดจากการรวมกลุ่มของคนะบุคคล (Aggregate Theory)

2.3 ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บัญชา ศอกจะบก (2544) ปัญหาการประกอบธุรกิจการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

งานวิจัยของบัญชา ศอกจะบก เป็นการศึกษาปัญหาการประกอบธุรกิจการศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ซึ่งปัจจุบันกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิก และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายทั้งสองฉบับมิได้มีการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสถาบันแต่ประการใด งานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาองค์ความรู้ใหม่ต่อจากงานวิจัยที่เคยมีการศึกษากฎหมายฉบับนี้มา

ธวัชไชย สนธิวนิช (2534) สถานะและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยของธวัชไชย สนธิวนิช เป็นการศึกษาถึงสถานะและอำนาจหน้าที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มหาวิทยาลัยควรมีอิสระในด้านการบริหารงานและวิชาการ โดยมองเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานแบบราชการ ไม่เหมาะสมกับกิจการของมหาวิทยาลัย โดยบทสรุปของงานวิจัยดังกล่าวเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีอิสระด้านการบริหารเงิน และให้อำนาจแก่สภามหาวิทยาลัยมากขึ้น ซึ่งสิ่งที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คาดว่าจะได้เป็นจริงแล้วตามนโยบายของรัฐที่สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยของรัฐ ออกนอกระบบ และได้สะท้อนให้เห็นอยู่ในตัวบทกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ออกนอกระบบราชการไปแล้ว เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ. 2541 แต่อย่างไรก็ตามวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้จะมีได้มีการกล่าวถึง หรือเปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถนำมาศึกษาต่อเพื่อเป็นฐานในการศึกษาค้นคว้าวิจัยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ควรจะเป็นได้

เริงจิตร กลันทปุระ (2540) รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล
ปริญญาวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

งานวิจัยของเรจินจิตร กลั่นทปฺระ แม้จะเป็นการศึกษาเฉพาะรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล แต่เนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้ สามารถนำมาต่อยอดความรู้เพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ควรจะเป็นได้

พินิจ มั่นสัมฤทธิ์ (2538) ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

งานวิจัยของพินิจ มั่นสัมฤทธิ์ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้น ไปที่ระบบการบริหารมหาวิทยาลัย ค้นหาทางเลือกที่สามารถนำไปเปลี่ยนระบบบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในอนาคตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งกว่าปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามแม้มิได้มีการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยของรัฐในเชิงเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน งานวิจัยฉบับนี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ประกอบการศึกษาของ
อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546
โดยมีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ใช้วิธีการศึกษา และทฤษฎีทางนิติศาสตร์ โดย
ทำการศึกษาและวิเคราะห์แบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ทบทวนวรรณกรรม ใช้เวลาดำเนินการหาข้อมูลเพิ่มเติมและทบทวน 1 เดือน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารโดยตีความเอกสารและนำข้อมูลมาเรียบเรียงอย่างเป็น

ระบบ

3. เขียนรายงานวิจัย บทที่ 1-4 บทละประมาณ 1 เดือนเศษ โดยขอคำแนะนำ
ที่ปรึกษางานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ

4. สรุปผลพร้อมจัดทำตัวเล่มฉบับสมบูรณ์ เขียนบทที่ 5 บทสรุป ส่งให้ที่
ปรึกษางานวิจัยพิจารณา ก่อนจัดทำตัวเล่มฉบับสมบูรณ์

3.3 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยเรื่องศึกษาของอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร
โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและศึกษา
กฎหมายในเชิงเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและกฎหมาย
ต่างประเทศ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ รามคำแหง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล แม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การใช้วิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Analysis) และวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Analytical and Comparative Research)

3.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในประเทศไทยมีการศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ดังนั้นการศึกษาขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งกฎหมายใหม่นี้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของกฎหมายให้เข้าไปในลักษณะของการบังคับใช้กฎหมายโดยเน้นการตรวจสอบภายหลัง (Post Audit) ตามงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นที่จะนำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศ เฉพาะในเรื่องที่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบได้

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต และให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งอธิการบดี หลักกฎหมายดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นสถานะทางกฎหมายและการกำหนดผู้แทนนิติบุคคลชั่วคราว จนกว่าจะมีการแต่งตั้งอธิการบดี แต่ความเป็นนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน หรือกฎหมายมหาชน เป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาศึกษา โดยมาตรา 65 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

ก. นิติบุคคลภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นิติบุคคลภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ คือ (ประสิทธิ์ ไชววิไลกุล, 2543 : 53)

1. ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียน (Registered Partnership) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (Registered Ordinary Partnership) ประกอบด้วยหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบมีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงกันเข้ากันเพื่อประกอบกิจการค้าร่วมกันและได้ยื่นจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท

2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทที่ประกอบด้วยหุ้นส่วน 2 จำพวก คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งจำกัดความรับผิดชอบเพียงไม่เกินวงเงินที่ได้ตกลงจะร่วมลงทุนในห้างหุ้นส่วนนั้น และ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่จำกัดจำนวน

กฎหมายบังคับให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียน มิฉะนั้นแล้วให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวนจนกว่าจะได้จดทะเบียน (มาตรา 1079)

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด เมื่อจดทะเบียนแล้วจัดเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายซึ่งรวมกันเป็นห้างหุ้นส่วนนั้น (มาตรา 1015)

2. บริษัทจำกัด (Company Limited)

บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปจะเริ่มก่อการด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ สิ่งที่สำคัญของบริษัทจำกัดก็คือ เป็นนิติบุคคลประเภทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการที่ทำขึ้นโดยแบ่งทุนออกเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

บริษัทจำกัดนั้น กรรมการที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมตั้งบริษัท ต้องเข้าไปจดทะเบียนบริษัท (มาตรา 1111) และเมื่อได้จดทะเบียนแล้วก็มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 1015)

3. สมาคม (Association)

สมาคม คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกระทำการใดๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันและมีได้เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน จึงมีข้อบังคับและจดทะเบียนตามกฎหมาย (ดูมาตรา 78)

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนพร้อมทั้งข้อบังคับแล้ว เห็นว่าคำขอนั้นถูกต้องตามมาตรา 81 และข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา 79 และวัตถุประสงค์ของสมาคมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งขัดแย้งในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม และผู้จะเป็นกรรมการของสมาคมนั้น มีฐานะเป็นความประพฤติเหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่สมาคมนั้น และประกาศการจัดตั้งสมาคมในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 82 วรรคแรก)

สมาคมที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 83) ให้คณะกรรมการของสมาคมเป็นผู้แทนของสมาคม ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก (มาตรา 87)

4. มูลนิธิ (Foundation)

มูลนิธิ ได้แก่ ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกันและได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ต้องมิใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์นั่นเอง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 110)

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้ว คำขอนั้นถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 110 และข้อบังคับถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 112 และวัตถุประสงค์เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 110 และไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นภัยอันอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งขัดแย้งในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ และผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธินั้นมีฐานะและความประพฤติเหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน และออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น และประกาศการจัดตั้งมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 115 วรรคแรก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

มูลนิธิที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 112 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

ข. นิติบุคคลภายใต้กฎหมายประเภทอื่น (ประสิทธิ์ โฆวิทกุล, 2543: 35-42)

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะอยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีฐานะเทียบเท่ากรม และแต่ละสถาบันมีกฎหมายเฉพาะรองรับ โดยกำหนดให้แต่ละสถาบันมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพราะอธิการบดีเป็นผู้แทนนิติบุคคลทำหน้าที่บริหารและดำเนินกิจการของสถาบันตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2. รัฐวิสาหกิจ (State Enterprises)

รัฐวิสาหกิจซึ่งมีพระราชบัญญัติเฉพาะรองรับ และมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีหัวหน้าหน่วยงานตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นผู้แทนของนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่บริหารดำเนินการและรับผิดชอบตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ดังมีรายชื่อของรัฐวิสาหกิจ ดังต่อไปนี้ เช่น

- 1) การกีฬาแห่งประเทศไทย
- 2) การเคหะแห่งชาติ
- 3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 4) การท่าเรือแห่งประเทศไทย
- 5) การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
- 6) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 7) การประปานครหลวง
- 8) การประปาส่วนภูมิภาค
- 9) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- 10) การไฟฟ้านครหลวง
- 11) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- 12) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- 13) การรถไฟแห่งประเทศไทย
- 14) การสื่อสารแห่งประเทศไทย
- 15) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 16) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
- 17) ธนาคารออมสิน
- 18) ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- 19) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม
- 20) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 21) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม
- 22) องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
- 23) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- 24) องค์การเภสัชกรรม

3. กองทุนต่างๆ

กองทุนต่างๆ ซึ่งมีกฎหมายรองรับและกฎหมายได้กำหนดให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคลดังต่อไปนี้ เช่น

- 1) พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำยาง พ.ศ. 2503

มาตรา 4 ให้กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเป็นนิติบุคคล

ในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้ผู้อำนวยการเป็นตัวแทนของกองทุน (ดู
มาตรา 17)

- 2) พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2535

มาตรา 4 ให้กองทุนเป็นนิติบุคคล

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้ผู้อำนวยการเป็นตัวแทนของกองทุนและ
สำนักงาน (ดูมาตรา 20)

- 3) พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530

มาตรา 7 กองทุนที่ได้จดทะเบียนแล้วให้เป็นนิติบุคคล

ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้แทนของกองทุนในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก
(มาตรา 15)

4) พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 และพระราชกำหนดแก้ไข
เพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 พ.ศ. 2528 “กองทุนฟื้นฟูเพื่อพัฒนา
สถาบันการเงิน”

มาตรา 24 ตริ ให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ในกิจการของกองทุนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น ให้ผู้จัดการเป็นผู้แทนของกองทุน
(มาตรา 29 สัตตรส)

- 5) พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527

ให้กองทุนอ้อยและน้ำตาลทรายเป็นนิติบุคคล และมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่
สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม (มาตรา 23)

ในการกระทำตามมาตรา 25 กับบุคคลภายนอก ให้ประธานคณะกรรมการ
บริหารกองทุนเป็นผู้กระทำในนามของคณะกรรมการบริหารกองทุนและให้นำมาตรา 22 มาใช้
บังคับด้วยโดยอนุโลม (มาตรา 26)

ในการกระทำตามมาตรา 24 กับบุคคลภายนอก ให้ประธานคณะกรรมการ
บริหารเป็นผู้กระทำในนามของคณะกรรมการบริหาร เพื่อการนี้ประธานคณะกรรมการบริหารจะ
มอบอำนาจให้บุคคลใดเป็นตัวแทนหรือกระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้

ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด โดยความเห็นของ
คณะกรรมการ (มาตรา 22)

4. องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

ด้วยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งมีบทบาทและให้ความร่วมมือในสังคมนานาชาติ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมาเป็นระยะเวลาช้านานดังนั้นประเทศไทย จึงทำข้อตกลงกับนานาประเทศทั้งในรูปแบบทวิภาคี หรือพหุภาคี การลงนามให้สัตยาบันหรือลงนามในความตกลงระหว่างประเทศหรือลงนามผูกพันตามสนธิสัญญาแล้ว พันธะความผูกพันระหว่างประเทศ (International obligation) ที่ประเทศไทยได้ลงนาม จึงทำให้ประเทศไทยจำต้องอนุวัติออกกฎหมายภายในให้รองรับตามพันธะกรณีที่ประเทศไทยมีภายใต้ข้อตกลงนั้นๆ ดังต่อไปนี้เช่น

1) พระราชบัญญัติการดำเนินงานของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศไทย พ.ศ. 2505

มาตรา 3 ให้ยอมรับนับถือว่าทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศเป็นนิติบุคคลและให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของบริษัทประกันภัยต่อแห่งเอเชีย พ.ศ. 2534 “บริษัทประกันภัยเอเชีย” (Asia reinsurance)

มาตรา 4 เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทยของบริษัทให้บรรลุผลตามความมุ่งประสงค์ให้ยอมรับนับถือว่าบริษัทเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

ในการดำเนินการของบริษัทในราชอาณาจักร ให้บริษัทได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตและกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย (มาตรา 7)

3) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของประชาคมยุโรปและสำนักงานคณะกรรมการการประชาคมยุโรปในประเทศไทย พ.ศ. 2522 (European Union)

มาตรา 3 ให้ยอมรับนับถือว่าประเทศยุโรปและสำนักงานคณะกรรมการการประชาคมยุโรปในประเทศไทยเป็นนิติบุคคล มีภูมิลำเนาในประเทศไทย

4) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของศูนย์ฝึกอบรมการไปรษณีย์แห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2533

มาตรา 4 ให้ยอมรับนับถือว่าศูนย์ฯ เป็นนิติบุคคลและให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

5) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. 2514

มาตรา 4 ให้ยอมรับนับถือว่าศูนย์ฯ เป็นนิติบุคคล

6) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย พ.ศ. 2510 (Asia Institute of Technology)

มาตรา 4 ให้สถาบันเป็นนิติบุคคล และให้มีภูมิลำเนาในประเทศไทย

7) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษในประเทศไทย พ.ศ. 2504 (United Nations and It's Special Agencies)

เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทยของสหประชาชาติและองค์การของสหประชาชาติให้บรรลุผลตามความมุ่งประสงค์ กฎหมายจึงยอมรับนับถือว่าสหประชาชาติและองค์การของสหประชาชาติเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย (มาตรา 4)

นอกจากนั้นกฎหมายยังได้คุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทยของทบวงการชำนัญพิเศษซึ่งจะระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาออกตามในพระราชบัญญัตินี้ ให้บรรลุผลตามความมุ่งประสงค์ กฎหมายจึงยอมรับนับถือว่า ทบวงการชำนัญพิเศษนั้นๆ เป็นนิติบุคคลและให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย (มาตรา 5) ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกา ระบุทบวงการชำนัญพิเศษดังต่อไปนี้

- (1) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)
- (2) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)
- (3) องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ
- (4) องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
- (5) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (I.M.F.)
- (6) ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนาการ
- (7) องค์การอนามัยโลก (W.H.O.)
- (8) สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ
- (9) องค์การอุตุนิยมวิทยาโลก
- (10) บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ
- (11) สหภาพสากลไปรษณีย์ (Post Union)
- (12) องค์การที่ปรึกษาทางทะเลระหว่างรัฐบาล

(13) กองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม

(14) องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (W.I.P.O.) (World Intellectual Properties Organization)

8) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจสากลสำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2534

มาตรา 4 ให้สำนักงานเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

9) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การการค้าโลก พ.ศ. 2537 (World Trade Organization)

10) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การช่ายงานศุูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแห่งเอเชีย และแปซิฟิก พ.ศ. 2536

มาตรา 4 ให้องค์การเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

11) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การโทรคมนาคมทางดาวเทียมระหว่างประเทศ พ.ศ. 2524

มาตรา 4 ให้ยอมรับนับถือว่าองค์การเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

12) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การโทรคมนาคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2522

มาตรา 4 ให้ยอมรับนับถือว่าองค์การเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

13) พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียอาคเนย์ พ.ศ. 2503

มาตรา 3 ให้ยอมรับนับถือว่าองค์การเป็นนิติบุคคล และให้ถือว่ามีภูมิลำเนาในประเทศไทย

14) พระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย – มาเลเซีย พ.ศ. 2533

มาตรา 6 ให้องค์กรร่วมเป็นนิติบุคคล และมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยและมาเลเซีย

5. สภาวิชาชีพ

สภาวิชาชีพที่มีกฎหมายรองรับและกฎหมายได้บัญญัติให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507
มาตรา 3 ให้เนติบัณฑิตยสภาเป็นนิติบุคคล
- 2) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2538
มาตรา 6 ให้สภาทนายความเป็นนิติบุคคล
- 3) พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528
มาตรา 6 วรรค 2 ให้สภาการพยาบาลเป็นนิติบุคคล
- 4) พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537
มาตรา 7 ให้ทันตแพทยสภาเป็นนิติบุคคล
มาตรา 24 (1)(ข) นายกทันตสภาเป็นผู้แทนทันตแพทยสภาในกิจการต่างๆ
- 5) พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537
มาตรา 7 ให้สภาเภสัชกรรมเป็นนิติบุคคล
- 6) พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525
มาตรา 6 ให้แพทยสภาเป็นนิติบุคคล
มาตรา 22 นายกแพทยสภาเป็นผู้แทนแพทยสภาในกิจการต่างๆ
- 7) พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542
มาตรา 7 ให้มีสภาวิศวกร มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้สภาวิศวกรเป็นนิติบุคคล
มาตรา 34(1) นายกสภาวิศวกรมีอำนาจหน้าที่
(ก) เป็นผู้แทนสภาวิศวกรในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก
- 8) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2542
มาตรา 7 ให้มีสภาสถาปนิก มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้สภาสถาปนิกเป็นนิติบุคคล

มาตรา 34(1) นายกสภาสถาปนิกมีอำนาจหน้าที่

(ก) เป็นผู้แทนสภาสถาปนิกในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

6. นิติบุคคลที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นเฉพาะ

1) พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ. 2510

ให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเป็นนิติบุคคล (มาตรา 7) ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ผู้อำนวยการเป็นผู้กระทำในนามของ อผศ. และเป็นผู้กระทำการแทน อผศ. (มาตรา 26)

2) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550

เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต และให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งอธิการบดี (มาตรา 13)

อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบและข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งนโยบายและมติของสภาสถาบัน (มาตรา 43)

3) พระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. 2509

ให้หอการค้าที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 11) ให้หอการค้ามีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจการของหอการค้า และเป็นผู้แทนของหอการค้าในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง คน ใด หรือหลายคนทำการแทนก็ได้ (มาตรา 25)

4) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511

สหกรณ์จำกัด (Cooperation) ที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 18) ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้ (มาตรา 24)

5) พระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเป็นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2532

ให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการ (ดูมาตรา 5) เพื่อประโยชน์ในการบังคับบัญชาให้ถือว่าอธิการบดีเป็นอธิบดี อธิการบดีจึงเป็นผู้แทนของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

6) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (มาตรา 4 วรรคสาม) อธิการบดีเป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป (มาตรา 31 (5))

7) พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ให้จัดตั้งสถาบันเรียกว่า “สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข” และให้สถาบันนี้เป็นนิติบุคคล (มาตรา 11)

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสถาบันและเพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 16)

8) พระราชบัญญัติสภาการเหมืองแร่ พ.ศ. 2526

ให้สภาการเหมืองแร่เป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนสภาการเหมืองแร่ (มาตรา 27)

9) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2530

ให้สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้แทนของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (มาตรา 23)

10) พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509

ให้สมาคมการค้าที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 11)

ให้สมาคมการค้ามีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจการของสมาคมการค้า และเป็นผู้แทนของสมาคมการค้าในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ (มาตรา 18)

หมายเหตุ สำนักงานกลางทะเบียนสมาคมการค้าในกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์เป็นฝ่ายควบคุมการออกใบอนุญาต และการจดทะเบียนสมาคมการค้าที่ราชอาณาจักร (มาตรา 7)

11) พระราชบัญญัติสภาผู้ส่งออกสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537

ให้จัดตั้งสภาผู้ส่งออกสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทยขึ้น มีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ให้สภาเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ประธานสภาเป็นผู้แทนของสภา ประธานสภาจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติกรแทนเป็นการเฉพาะเรื่องก็ได้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ (มาตรา 26)

12) พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

ให้สภาเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้ว่าการเป็นผู้แทนของสถาบัน และเพื่อการนี้ผู้ว่าการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 27)

13) พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. 2490

ให้มัสยิดซึ่งได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5 ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 269/2514, 2211/2514)

มัสยิดซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ให้มีกรรมการคณะหนึ่งไม่น้อยกว่า 7 คน เรียกว่า คณะกรรมการมัสยิดมีหน้าที่จัดการทั่วไปในกิจการและทรัพย์สินของมัสยิด (มาตรา 7)

14) พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522

นิติบุคคลอาคารชุดที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 31 ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 33)

นิติบุคคลอาคารชุดมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการและดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางและให้มีอำนาจกระทำการใดๆ เพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้ตามมติของเจ้าของร่วม ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

ให้นิติบุคคลอาคารชุดมีผู้จัดการคนหนึ่ง ซึ่งจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้จัดการ ให้นิติบุคคลแต่งตั้งบุคคลธรรมดาคนหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลในฐานะเป็นผู้จัดการ (มาตรา 35)

15) พระราชบัญญัติกองอำนวยการรักษาดินแดน พ.ศ. 2497

ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาดินแดนเป็นองค์การขึ้นในกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคลเรียกว่า “กองอำนวยการรักษาดินแดน” (มาตรา 4)

16) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

บริษัทมหาชนจำกัด (public company limited) ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้แล้วเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน (มาตรา 41)

บริษัทมหาชนจำกัดต้องมีกรรมการคนหนึ่งเพื่อดำเนินกิจการของบริษัท ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อยห้าคน (ดูมาตรา 67)

17) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 วัดมี 2

อย่าง

- (1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
- (2) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป (ส่วนไวยาวัจกรเป็นผู้ทำการแทนเจ้าอาวาสหรือทำแทนฝ่ายสงฆ์มีฐานะเป็นเพียงตัวแทนมิใช่ผู้แทน)

การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยกเลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ดูมาตรา 32)

ดังนั้น วัดตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 จึงมีสองประเภท คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาและสำนักสงฆ์

วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา หมายความว่า วัดที่ได้ทำการจัดตั้งเรียบร้อยและได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาทำการก่อสร้างโบสถ์ เพื่อทำสังฆกรรมได้

สำนักสงฆ์ คือ วัดที่ได้ทำการจัดตั้งตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัด คำว่า สำนักสงฆ์ นี้จะมีความหมายต่างกับที่พักของสงฆ์ตามความเข้าใจของคนทั่วไป ที่พักของสงฆ์ลักษณะเช่นนี้ไม่มีฐานะเป็นวัดและไม่เป็นนิติบุคคล ไม่มีเจ้าอาวาส มีจำนวนไม่น้อยในประเทศไทย

วัดร้าง ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มิได้บัญญัติถึงวัดร้างจะมีสถานภาพตามกฎหมายประการใด

18) พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาภคชาติไทย พ.ศ. 2461 (The Thai Red Cross Society)

มาตรา 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลผู้ไว้วางพระราชหฤทัยอย่างสนิทเป็นสภานายก 1 (ถ้าเป็นหญิงก็เรียกว่า สภานายิกาอุปนายกผู้อำนวยการ 1)

มาตรา 5 สภานายกกับอุปนายก ผู้อำนวยการสภาเป็นผู้ดำเนินการสั่งการร่วมกันแทนกันให้การงานทั้งปวงของสภาดำเนินไปโดยเรียบร้อย ทั้งมีอำนาจบังคับการสิทธิขาดในกิจการทั้งปวงของสภานี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สภานายกและอุปนายกผู้อำนวยการสภาภคชาติไทย กราบบังคับพลพระกรุณาโดยตรงในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับกิจการของสภา ทั้งพูดจาโต้ตอบกับเสนาบดีเจ้ากระทรวง ทบวงกรมได้ในฐานะเสมอหน้ากัน

มาตรา 22 ให้เป็นที่เข้าใจกันสภาภคชาติไทยนี้เป็นสมาคม สำหรับประกอบกรกุศลโดยแท้...

19) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2535

ให้มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5 วรรคสอง)

อธิการบดีเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป (ดูมาตรา 24(6))

20) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533

ให้มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล (มาตรา 5)

อธิการบดีเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป (ดูมาตรา 24(6))

21) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ.

2541

มาตรา 4 ให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พ.ศ. 2528 เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามพระราชบัญญัตินี้ มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ แต่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลและเป็นนิติบุคคล

มาตรา 27 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(6) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

หมายเหตุ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีไม่เป็นส่วนราชการ แต่มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งต่างกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีฐานะเป็นส่วนราชการ

22) พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479

และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491

มาตรา 4 ทวิ ให้ตั้งสำนักงานในสำนักงานหนึ่งเรียกว่า “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” มีหน้าที่ปฏิบัติการตามความในมาตรา 5 วรรคสอง

ให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นนิติบุคคล (มาตรา 4 ทวิ)

มาตรา 4 ตริ วรรคสาม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มอบหมาย และมีอำนาจลงชื่อเป็นสำคัญผูกพันสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

23) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(1) มาตรา 17 ให้จัดตั้งสำนักงานซึ่งเรียกว่า “สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์” (The Office of the Securities and Exchange Commission) และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา 24 ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน และเพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้ตัวแทนหรือบุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างก็ได้

(2) **มาตรา 24** ให้จัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเรียกว่า “ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” (Securities Exchange of Thailand) ตลาดหลักทรัพย์มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา 168 ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้แทนของตลาดหลักทรัพย์ และเพื่อการนี้ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์จะมอบอำนาจให้บุคคลใดๆ ปฏิบัติกิจการบางอย่างแทน โดยไม่ขัดต่อระเบียบหรือข้อบังคับนี้ตามกฎหมายตลาดหลักทรัพย์กำหนดไว้

24) พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496

มาตรา 3 เมื่อรัฐบาลเห็นเป็นการสมควรจะจัดตั้งองค์การเพื่อทำเป็นกิจการอันเป็นสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ หรือช่วยเหลือในการครองชีพหรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยใช้เงินจากงบประมาณแผ่นดิน ก็ให้กระทำได้โดยตรงเป็นพระราชกฤษฎีกาองค์การซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามความในพระราชบัญญัติให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 4) เช่น องค์การรถไฟฟ้ามหานคร

25) พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485

มาตรา 6 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล

มาตรา 16 ให้ผู้ว่าการเป็นผู้จัดการของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจและหน้าที่ดูแลให้การเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของธนาคาร

26) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540

มาตรา 5 ให้จัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเรียกว่า “องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน” เรียกโดยย่อว่า “ป.ร.ส.” และให้เป็นนิติบุคคล

มาตรา 18 วรรคสอง ในกิจการขององค์การที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกให้เลขาธิการเป็นผู้แทนขององค์การ และเพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้ตัวแทนหรือบุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างแทนกันได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการองค์การกำหนด

27) พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน พ.ศ. 2540

มาตรา 5 ให้จัดตั้งบริษัทขึ้นเรียกว่า “บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน เรียกโดยย่อว่า “บบส” และให้เป็นนิติบุคคล

มาตรา 19 วรรคสอง ในกิจการของบริษัทที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้จัดการเป็นผู้แทนของบริษัท และเพื่อการนี้ผู้จัดการจะมอบอำนาจให้ตัวแทนหรือบุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

28) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

มาตรา 16 ให้นายทะเบียนจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอื่นเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

29) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้ง

พ.ศ. 2550

มาตรา 30 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

กิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา 36 ในกิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

30) พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2541

มาตรา 5 ให้จัดตั้งสถาบันขึ้น เรียกว่า “สถาบันพระปกเกล้าฯ” แล้วให้สถาบันนี้เป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา...

มาตรา 17 เลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(5) เป็นผู้แทนสถาบันในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก...

31) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. 2541

มาตรา 5 ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในจังหวัดเชียงราย เรียกว่า “มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง” มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ...

ให้มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมประยุต์และพัฒนวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรา 26 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(8) เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

32) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

มาตรา 78 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.” เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 101 ให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคนหนึ่ง รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้นตรงต่อ

ประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช. โดยจะให้มีรองเลขาธิการหรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

4.1.1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน : นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน / มหาชน

ในระบบกฎหมายบางระบบ เช่น ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law System) มีการแบ่งประเภทหรือสาขาของกฎหมายออกเป็น 2 ประเภท หรือสาขาใหญ่ๆ คือ กฎหมายของมหาชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงกฎเกณฑ์ทั้งหลายที่เกี่ยวกับสถาน และอำนาจของ “ผู้ปกครอง” รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้ปกครอง” กับผู้อยู่ใต้ปกครอง

และกฎหมายเอกชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงกฎเกณฑ์ทั้งหลาย ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้อยู่ใต้ปกครองด้วยตนเอง แต่ในระบบกฎหมายบางระบบ เช่น ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law System) ก็ไม่มีการแบ่งประเภทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น (ชาญชัย แสงศักดิ์, 2538 : 15)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law System) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 ได้มีการบัญญัติถึงศาลปกครอง ซึ่งต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งศาลปกครอง รวมถึงการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 ความชัดเจนในการแบ่งแยกกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน จึงปรากฏชัดขึ้น

จากหัวข้อก่อน ทำให้เราทราบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานะทางกฎหมายที่ใช้ นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมายอื่นที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งเป็นการเฉพาะ

การพิจารณาว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน หรือมหาชน จึงต้องมีประเด็นพิจารณาใน 2 เรื่อง

1. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายเอกชนหรือมหาชน
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนหรือนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน

4.1.2 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายเอกชนหรือมหาชน

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “กฎหมายมหาชน” ได้แก่ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับราษฎรในฐานะที่เป็นฝ่ายปกครองราษฎร กล่าวคือ ในฐานะที่รัฐมีฐานะเหนือราษฎร กฎหมายเอกชน ได้แก่ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกันในฐานะที่เท่าเทียมกัน

สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีลักษณะเป็นนิติบุคคลที่คล้ายคลึงกัน บริษัท ห้าง ร้านเอกชนทั่วไป คือมีลักษณะเป็นองค์กรและธุรกิจของเอกชน ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา คณาจารย์และนักศึกษาซึ่งเป็นเอกชนด้วยกันไม่เกี่ยวข้องกับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐในแง่ความเป็นหุ้นส่วนหรือการบริหาร กำไรหรือขาดทุนเป็นเรื่องของผู้รับใบอนุญาตซึ่งคล้ายคลึงกับเจ้าของบริษัท ห้างร้านเอกชนทั่วไป แต่ด้วยลักษณะและวิธีดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางประการ มีความเกี่ยวกับรัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อันได้แก่

1. มาตรา 10 การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2546 : 3)

2. มาตรา 14 การเปลี่ยนชื่อหรือเปลี่ยนประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 13 แล้ว ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2546 : 4)

3. มาตรา 18 การเปิดดำเนินการในสาขาวิชาใดเพิ่มเติมจากที่ได้รับอนุมัติไว้ตามมาตรา 11 สถาบันอุดมศึกษาสำหรับเอกชนจากที่ทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน และแจ้งให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สภาสถาบันให้ความเห็นชอบ (ราชกิจจานุเบกษา, 2546 : 5) ต่อมาก็ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ยกเลิกความในมาตรา 18 นี้ไป

4. บทบัญญัติหมวด 7 ว่าด้วยการกำกับและควบคุม มาตรา 71-99

ด้วยเหตุที่ผ่านมา บริการทางด้านการศึกษา ถูกมองกันว่าเป็นบริการสาธารณะอะไรคือความหมายของคำว่า “บริการสาธารณะ”

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ ได้อธิบายความหมายของ บริการสาธารณะ พอสรุปได้ดังนี้

บริการสาธารณะนั้นจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการคือ

(1) กิจกรรมที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะ จะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลมหาชน ซึ่งหมายถึง กรณีที่นิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมด้วยตนเอง อันได้แก่ กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ และ ยังหมายความรวมถึงกรณีที่รัฐมอบกิจกรรมของรัฐบางประการให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย

(2) กิจกรรมดังกล่าวในข้อ 1 จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน (2541: 9-13)

ฉะนั้นพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จึงมีลักษณะเป็นทั้งกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชนด้วยส่วนหนึ่ง ซึ่งกฎหมายลักษณะเช่นนี้มิได้ คล้ายคลึงกับกรณีที่มีนักกฎหมายฝรั่งเศสบางท่านเห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เป็น “กฎหมายลูกผสม” ระหว่างกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2538 :28)

4.1.3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน : นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน หรือนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน

(สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2539 : 34) อธิบายว่า นิติบุคคลมี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ นิติบุคคลตามกฎหมายของเอกชน หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “นิติบุคคลเอกชน” และนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “นิติบุคคลมหาชน”

การแบ่งแยกนิติบุคคลสองประเภทดังกล่าวข้างต้น มักจะอาศัยหลักเกณฑ์ 3 ประการประกอบกันคือ กฎหมายที่จัดตั้งนิติบุคคล กิจกรรมที่นิติบุคคลนั้นดำเนินการ และการใช้อำนาจของนิติบุคคลนั้น ดังนั้นถ้านิติบุคคลใดจัดตั้งโดยกฎหมายเอกชน มีกิจกรรมที่เรียกว่าบริการสาธารณะ (Le Service Public) และมีการใช้อำนาจมหาชน (La Puissance Publique) นิติบุคคลนั้นมักจะเป็นนิติบุคคลมหาชน ในขณะที่นิติบุคคลใดจัดตั้งโดยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดำเนินกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของเอกชน และไม่มีมีการใช้อำนาจมหาชนแต่ประการใด นิติบุคคลนั้นมักจะเป็นนิติบุคคลเอกชน

ถ้าเราอาศัยหลักเกณฑ์ 3 ประการที่กล่าวข้างต้น คือ

1. กฎหมายที่จัดตั้งนิติบุคคล
2. กิจกรรมที่นิติบุคคลดำเนินการ
3. การใช้อำนาจของนิติบุคคล

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้นจะพบว่า กฎหมายที่จัดตั้งมีลักษณะเนื้อหาของกฎหมายเอกชนและมหาชน กิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการก็มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะในเรื่องการศึกษา และในขณะเดียวกัน มาตรา 97 ตามกฎหมายในส่วนของการถอดถอนคณาจารย์ออกจากตำแหน่ง มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจมหาชน ตามบันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องสิทธิในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาในการสอบสวน เพื่อถอดถอนคณาจารย์ตามมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ได้ให้ความเห็นว่า การดำเนินการสอบสวนคณาจารย์ของอธิการบดีสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรา 97 เพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสถานะภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ถูกสอบสวนอันเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามมาตรา 5¹ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

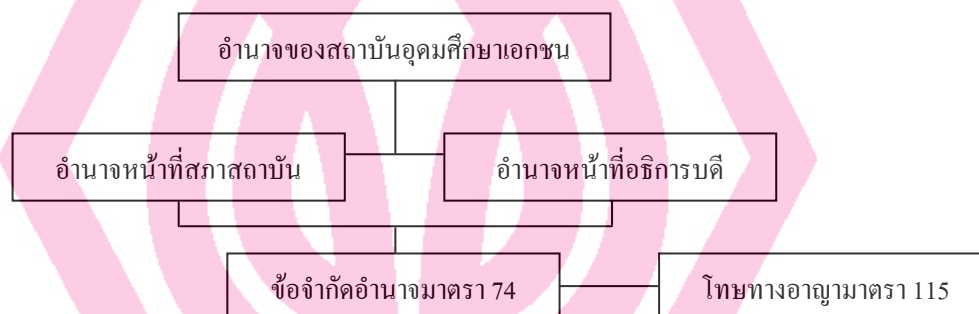
นัยตามความเห็นดังกล่าว เมื่อตีความว่า อธิการบดีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในแง่ที่ใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในรูปคำสั่งทางปกครอง จึงน่าจะทำให้สถานะภาพของกฎหมายว่าด้วย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนด้วย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับเอกชน (ผู้รับใบอนุญาต) ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในเรื่องบริการสาธารณะแทนรัฐ แต่ตัวองค์กร คือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งเป็นนิติบุคคล ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คงยากที่จะชี้ชัดว่าเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชน แม้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเข้าหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นครบ 3 ข้อ ก็ตาม แต่บางท่านอาจแย้งว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็น่าจะเหมือนกับบริษัทมหาชน จำกัด ที่แม้ตัวบทพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน อาจตีความได้ว่าเป็นกฎหมายมหาชน ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนที่มีในเรื่องการกำกับและควบคุมแต่องค์กรคือบริษัทมหาชน จำกัด ก็น่าจะยังถือว่าเป็นนิติบุคคลในมิติความสัมพันธ์ของเอกชนกับเอกชนอยู่ดี

กล่าวโดยสรุปก็คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ถ้าพิจารณาศึกษาในแง่มุมของความสัมพันธ์ภายในองค์กร ก็น่าจะพิจารณาได้ว่า เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน แต่ถ้าพิจารณาศึกษาในแง่กิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการ ก็อาจพิจารณาได้ว่าเป็นนิติ

¹ มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้ “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า (1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานะภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

บุคคลตามกฎหมายมหาชน การใช้กฎหมายจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่ามีปัญหาในเรื่องของการใช้อำนาจตามกฎหมายในมิติมุมมองไหน ซึ่งถ้าเป็นเรื่องของการใช้อำนาจแทนรัฐ ก็อาจต้องนำเอาหลักกฎหมายมหาชนมาปรับใช้ ดังกรณีความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่จะทำการศึกษาในตอนท้ายของบทนี้ต่อไป

4.2 ขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

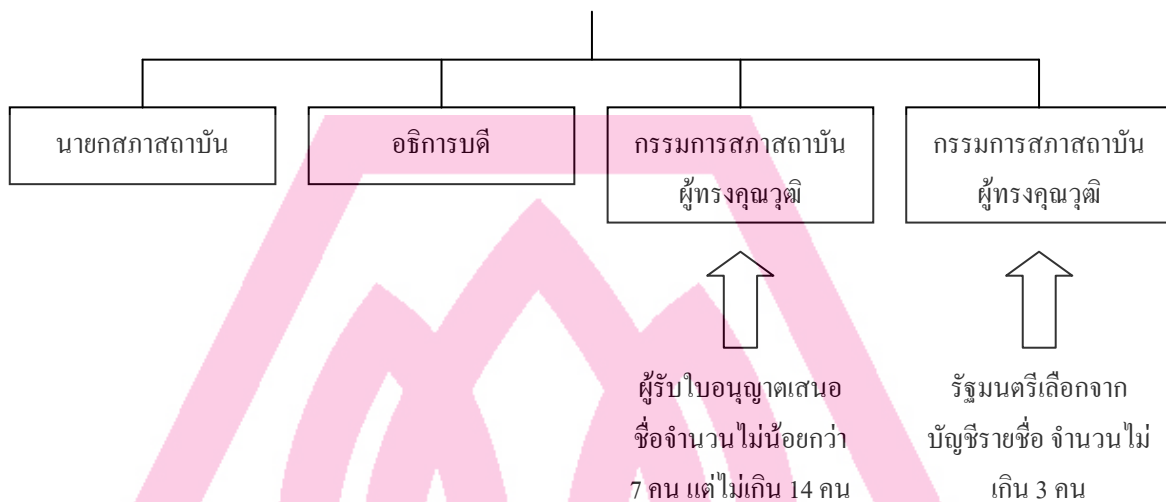

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 4) โดยที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนการศึกษา เรื่องขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน โดยอ้างอิง

1. อำนาจหน้าที่สภาสถาบัน
  2. อำนาจหน้าที่อธิการบดี ในฐานะผู้แทนนิติบุคคล
- ทั้ง 2 ส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถตีความทางกฎหมายมีนัยรวมกันว่าเป็นอำนาจของ

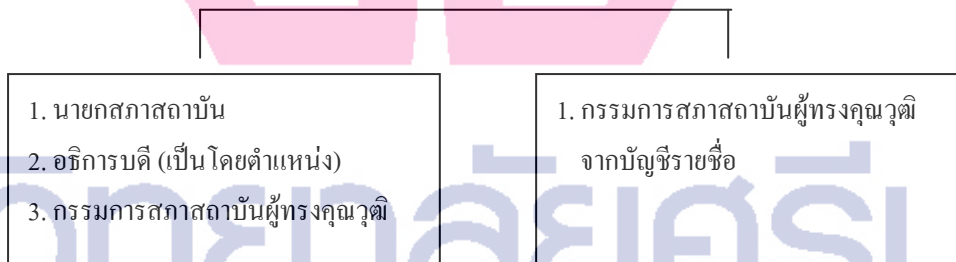
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้

องค์ประกอบสภาสถาบัน

4.2.1 อำนาจหน้าที่สภาสถาบัน

สภาสถาบันเป็นองค์กรที่ถือกำเนิดตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีสภาสถาบันในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง ประกอบด้วย

1 และ 3 มาจากการเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาต

เสนอชื่อและเห็นชอบโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิอาจจำแนกตามที่มาออกได้เป็น 3 กลุ่ม

1. กลุ่มที่มาจาก การเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาต
2. กลุ่มที่มาจากคณาจารย์ประจำ (บางท่านเห็นว่า คณาจารย์ประจำอย่างน้อย 1 ท่านนี้ก็ต้องมาจากการเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาตเช่นกัน แต่โดยความเห็นส่วนตัวผู้วิจัยเห็นว่า ควรแยกออกเป็นอีกกลุ่มเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน)

เดิม ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ใช้คำว่าผู้แทนคณาจารย์ แต่กฎหมายฉบับใหม่ได้แก้ไขถ้อยคำใหม่เป็น คณาจารย์ประจำ

3. กลุ่มที่มาจากบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นชอบ

ขออำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สะท้อนให้เห็นจากอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน ตามมาตรา 34 ได้กำหนดไว้ 25 ข้อ โดยอาจแยกออกเป็นหมวดหมู่อำนาจหน้าที่ได้ดังนี้

1. อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ธุรการด้านการวางแผนนโยบายและแผน การดำเนินงานของสถาบันในด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วย แผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเป็นตัวกำหนดทิศทางนโยบายและแนวทางการบริหาร ในช่วงเวลาตามที่แผนกำหนด โดยส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ที่ 5 ปี

2. ออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบัน

อุดมศึกษาเอกชน

กฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งมีข้อกำหนดแห่งละ 1 ฉบับ และมีข้อบังคับในแต่ละเรื่องที่กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำหนดให้มีอีก 13 ข้อบังคับ

3. จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่างๆ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน

ของกองทุน

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มาตรา 61 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดสรรทุนของสถาบันเป็นกองทุนประเภทต่างๆ ที่มีลักษณะและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 18)

(1) กองทุนทั่วไป ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(2) กองทุนทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ทรัพย์สินถาวรทุกประเภทที่ใช้ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นส่วนรวม รวมทั้งเงินที่จัดสรรไว้เพื่อจัดหาเพิ่มเติม ก่อสร้างและดัดแปลงทรัพย์สินถาวรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดีขึ้น แต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินถาวรที่เป็นของกองทุนอื่นโดยเฉพาะ

(3) กองทุนวิจัย ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ ความก้าวหน้าวิชาการ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย รวมทั้งการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์

(4) กองทุนห้องสมุดและเทคโนโลยี ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ซื้อ หนังสือ วารสาร สื่อการศึกษา อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี และทรัพย์สินอื่นที่ใช้ในห้องสมุด

(5) กองทุนพัฒนาบุคลากร ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในการให้ทุนการศึกษาและการฝึกอบรมแก่คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(6) กองทุนคงเงินต้นหรือกองทุนอื่น ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่นตามที่สภาสถาบันกำหนดตามความจำเป็นและเหมาะสม

(7) กองทุนคงเงินต้นหรือกองทุนอื่น ได้แก่ เงินและทรัพย์สินอื่นที่จัดสรรไว้เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่นตามที่สภาสถาบันกำหนดตามความจำเป็นและเหมาะสม

การบริหารกองทุนแต่ละประเภทนั้น ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยความในวรรคท้ายของมาตรา 61 เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อ 3 นี้ โดยแนวคิดที่สภาสถาบันจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและการบริหารโดยผ่านทางข้อบังคับ ที่สภาสถาบันเป็นผู้ออก แต่ผู้ที่จะบริหารกองทุนแต่ละประเภทคือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยอธิการบดีอันเป็นผู้แทนนิติบุคคล

4. อนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงินประจำของกองทุนประเภทต่างๆ

มาตราที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอนุมัติของสภาสถาบัน ตามข้อนี้ คือ

มาตรา 62 วรรคสาม บัญญัติว่า รายได้จากการบริจาคเงินเกินกว่าจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน และบันทึกบัญชีตามแผนการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเป็นรายปี สำหรับเงินส่วนที่เหลือเมื่อสิ้นปีให้กันไว้จ่ายในครั้งต่อไป

มาตรา 67 ให้อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำงบการเงินประจำปีให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและเมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วให้อธิการบดีนำเสนอต่อสภาสถาบัน

เมื่อสภาสถาบันได้อนุมัติงบการเงินประจำปีแล้ว ให้อธิการบดีส่งงบการเงินพร้อมรายงานการสอบบัญชีไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายในกำหนด 120 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

5. อนุมัติการโอนเงินของกองทุนประเภทหนึ่งไปเป็นของกองทุนอีกประเภทหนึ่ง

6. อนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรการสอนและการเปิดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 6 นี้ถูกยกเลิกตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

เหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนนี้ จากบันทึกรายงานการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีใจความสรุปได้ว่า ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน ได้กำหนดเรื่องการอนุมัติหลักสูตร กับเรื่องมาตรฐานเป็นอำนาจสภามหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นเมื่อของรัฐก็เป็นสภามหาวิทยาลัย ของเอกชนก็ต้องจะต้องเป็นของสภามหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน เพราะเป็นนิติบุคคล” (วิจิตร ศรีสุขอ่าน 2550: 10)

7. อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต

อำนาจในการอนุมัติการรับนักศึกษาจะเป็นไปตามข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

ส่วนการให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต จะให้ได้ในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ ต่อเมื่อรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้รับรองมาตรฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่มีการสอนนั้น (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 16)

ทั้งนี้ สภาสถาบันอาจออกข้อบังคับกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีประกาศนียบัตร อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต

8. อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอำนาจให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งสภาสถาบันเห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิ สมควรแก่ปริญญานั้นๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่กรรมการสภาสถาบัน คณาจารย์ประจำ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นไม่ได้

ชั้น สาขาของปริญญา และหลักเกณฑ์การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 58) (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 17)

ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 อำนาจอนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์มีใช้อำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ด้วยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 (กฎหมายใหม่) ต้องการให้สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอำนาจมากขึ้น จึงได้เพิ่มเติมอำนาจตามข้อ 8 นี้

รายละเอียดของกฎกระทรวง ว่าด้วยกำหนดชั้น สาขาของปริญญาและหลักเกณฑ์การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549 สามารถเปิดดูได้จาก Website ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

9. อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกส่วนงานภายใน
มาตราที่เกี่ยวข้องกับอำนาจสภาสถาบัน มาตรา 19 บัญญัติว่า การแบ่งส่วนงานและการจัดระบบบริหารงานภายใน ให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับของสภาสถาบัน

10. อนุมัติความร่วมมือทางวิชาการหรือความร่วมมืออื่นกับสถาบันการศึกษาหรือบุคคลใด ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

10/1. อนุมัติการลงทุนหรือร่วมลงทุนกับนิติบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน(ราชกิจจานุเบกษา 2550: 8)

11. สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระดมทรัพยากรบุคคลจากในประเทศและต่างประเทศ การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพบัณฑิต

12. อนุมัติการรับหรือการเข้าสมทบกับสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

13. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการแก้ไขข้อกำหนดตามมาตรา 11 วรรคสาม กฎหมายกำหนดว่า การขอรับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเสนอโครงการจัดตั้ง ข้อกำหนดและสาขาวิชาที่จะเปิดสอนมาพร้อมกับคำขอด้วย

ข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและประเภท
- (2) วัตถุประสงค์
- (3) ที่ตั้งและแผนผังแสดงบริเวณและอาคาร
- (4) รายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินตามมาตรา 12
- (5) ทุนจากผู้ขอรับใบอนุญาตและโครงการใช้จ่าย
- (6) ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์
- (7) ครุวิทยฐานะและเข้มวิทยฐานะ
- (8) โครงการจัดการศึกษาและอุปกรณ์หลักในการจัดการศึกษา
- (9) โครงการจัดหาและพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่
- (10) หลักสูตร การสอน และการวัดผลการศึกษา
- (11) อัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่างๆ
- (12) วิธีการรับนักศึกษาและให้นักศึกษาพ้นสภาพ
- (13) เครื่องแบบนักศึกษาหรือการแต่งกายของนักศึกษา
- (14) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติของผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าสอน ค่าชดเชย ค่าตอบแทน หลักเกณฑ์การจ้างและเลิกจ้าง และสวัสดิการของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่
- (15) รายการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแก้ไขข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามวรรคสอง ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ เว้นแต่ (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) และ (15) ให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน และต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่สภาสถาบันให้ความเห็นชอบ

14. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ

อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อ 14 นี้ จะชอกล่าวรวมกับอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อ 17 ที่บัญญัติว่า ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดให้คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังต่อไปนี้ – มาตรา 45 (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 14)

- (1) ศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษ
- (2) รองศาสตราจารย์ หรือรองศาสตราจารย์พิเศษ
- (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ
- (4) อาจารย์หรืออาจารย์พิเศษ

ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา – มาตรา 47 (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 14)

รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษนั้น ให้อธิการบดีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน – มาตรา 47 วรรคสอง (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 14)

โดยที่กฎหมายกำหนดให้แต่ละสถาบันมีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. พิจารณาและวินิจฉัยเกี่ยวกับการอุทธรณ์ตำแหน่งทางวิชาการ
3. พิจารณาเทียบตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอื่นเข้าสู่ระบบ

ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การประเมินอาจารย์ผู้ขอตำแหน่งจากคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบัน จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในข้อบังคับของสภาสถาบัน ซึ่ง

จะต้องอนุมัติให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วย มาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2550

15. แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ และถอดถอนคณาจารย์ประจำ ตามมาตรา 97

การแต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี

กฎหมายกำหนดให้สภาสถาบันแต่งตั้งอธิการบดีจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 41 และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันแต่งตั้ง – มาตรา 40 (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 12)

อธิการบดีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

(2) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(3) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(4) ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(5) ไม่เคยถูกออกจากงานหรือราชการเพราะมีความผิด เว้นแต่รัฐมนตรีเห็นว่าการ

ความผิดไม่ขัดต่อการเป็นอธิการบดี

(6) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(7) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

การแต่งตั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณ

กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และ ความชำนาญเป็นพิเศษ และพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภาสถาบันอาจแต่งตั้งให้ เป็น ศาสตราจารย์เกียรติคุณในสาขาวิชาที่ศาสตราจารย์นั้นมีความเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นเกียรติยศได้

ตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณในบางสถาบันอุดมศึกษา อาจมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ออกไป เช่น พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ใช้ชื่อเรียกว่า ศาสตราจารย์ กิตติคุณ

16. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี และผู้ดำรงตำแหน่ง เทียบเท่า

ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้อำนาจอธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งและ ถอดถอนรองอธิการบดี โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน ซึ่งอำนาจส่วนนี้จะมีความแตกต่างกับ กรณีกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายฉบับ โดยจะกล่าวอย่างละเอียดอีกครั้งเมื่อถึงบท ที่ว่าด้วยการเปรียบเทียบกฎหมาย

โดยรองอธิการบดีจะมีคนหนึ่ง หรือหลายคนก็ได้ (มาตรา 39 วรรคหนึ่ง) มีข้อสังเกต เปรียบเทียบกันในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีขนาดใหญ่บางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มี การแต่งตั้งรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ จำนวนถึง 40 ฝ่าย (การประชุมสภามหาวิทยาลัยรามคำแหง ครั้งที่ 9/2550 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2550)

รองอธิการบดีจะทำหน้าที่และรับผิดชอบงานต่างๆ ภายในสถาบัน ตามที่อธิการบดี มอบหมายและปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีในกรณีที่อธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยส่วนใหญ่ก็จะมีรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ ที่สำคัญ เช่น รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นต้น แต่ในกรณี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนขนาดเล็กบางแห่ง ก็จะมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเพียงตำแหน่งเดียว และมีการแต่งตั้งผู้ช่วยอธิการบดี ซึ่งตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดีเป็นตำแหน่งที่มีได้มีสถานะทาง

กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จึงทำให้มีประเด็นปัญหาที่น่าคิดว่า กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งที่อธิการบดีได้มีการมอบหมายงานให้ผู้ช่วยอธิการบดีปฏิบัติหน้าที่เทียบเท่ารองอธิการบดี หรือบางแห่งปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดีได้ ในกรณีที่อธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ จะเป็นการขัดแย้งกับมาตรา 42 ของ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 หรือไม่ เพราะแม้จะตีความว่า ผู้ช่วยอธิการบดีคือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่ารองอธิการบดี แต่กฎหมายก็บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า ในกรณีที่อธิการบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองอธิการบดีปฏิบัติหน้าที่แทน กรณีไม่มีอธิการบดี หรือไม่มีรองอธิการบดี จะต้องให้สภาสถาบัน เป็นผู้แต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามมาปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

17. ให้ความเห็นขอรับการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ
(ได้กล่าวถึงในข้อที่ 14 แล้ว)

18. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาหรือให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสและบุคคลผู้มีความสามารถพิเศษ

อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อนี้ อาจจะเป็นไปในลักษณะที่สภาสถาบันจะเสนอข้อคิดเห็นแก่ผู้บริหารของสถาบัน การออกระเบียบเกี่ยวกับการให้ทุนการศึกษาตามที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเสนอเข้าสภาสถาบัน บางสถาบันกรรมการสภาสถาบันบางท่านก็มีการตั้งมูลนิธิหรือกองทุนของตนเป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการศึกษาก็มี

19. ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลอื่น วินัย หลักเกณฑ์การจ้างและการเลิกจ้างของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่

แต่เดิมตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อ 19 ที่กล่าวข้างต้นไม่ อำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล มีที่มาของการร่าง โดยดูแบบอย่างจากกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล เป็นหนึ่งใน 12 ข้อบังคับที่กฎหมายบังคับให้

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีและข้อบังคับนี้จะต้องมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามความในมาตรา 11 (14) โดยการร่างข้อบังคับตามความในวงเล็บ 19 นี้ จะต้องพิจารณาควบคู่กับกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ออกตามความในมาตรา 23 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ด้วย

4.2.2 อำนาจหน้าที่อธิการบดีตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะอยู่ในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งเดิมตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 จะใช้คำว่า ผู้บริหารสถาบัน อันหมายความว่ารวมถึงอธิการบดี อธิการหรือผู้อำนวยการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ทำหน้าที่บริหารดูแลมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันด้วย แต่กฎหมายฉบับปี 2546 เหลือเพียงใช้คำว่า อธิการบดี (แต่ทางปฏิบัติมีข้อสังเกตว่า ประชาคมในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน บางส่วนก็เผลอเรียกอธิการบดีด้วยคำพูดสั้นลงเหลือเพียง “อธิการ”)

ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนดระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งนโยบายและมติของสภาสถาบัน

อธิการบดีนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แล้ว อธิการบดียังต้องบริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2549 ที่ออกตามความในมาตรา 23 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 ด้วย

ข้อบังคับหรือข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่อธิการบดีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเป็นเหตุตามกฎหมายในมาตรา 96 อันทำให้สภาสถาบัน

ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอธิการบดีได้ มีข้อสังเกตว่าในมาตรา 96 (2) ไม่ได้บัญญัติถึง “ระเบียบ” ทำให้มีข้อสงสัยว่าถ้าอธิการบดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ จะเป็นเหตุให้ถอดถอนอธิการบดีจากตำแหน่งตามความในมาตรา 96 ได้หรือไม่

(2) จัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตามมาตรา 19 บัญญัติว่า “การแบ่งส่วนงานและการจัดระบบบริหารงานภายในให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับของสภาสถาบัน” หน้าที่ของอธิการบดีที่ต้องจัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงหมายถึง ระบบบริหารงานภายในตามมาตรา 19 นั้นเอง

มีข้อสังเกตในมาตรา 19 ตอนท้าย ที่บัญญัติว่า “...ให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับของสภาสถาบันนั้น” ซึ่งหมายถึง จะเป็นระเบียบหรือข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างไรก็ดีอย่างหนึ่งก็ได้นั้น ไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของอธิการบดีในมาตรา 43 (2) ที่บัญญัติว่า “จัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับ...” อันหมายถึงข้อบังคับแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ฉะนั้นถ้าสภาสถาบันออกเป็นระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการจัดระบบบริหารงานภายใน อธิการบดีก็ไม่ต้องมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบฯ อย่างนั้นหรือ

(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน

กรณีตำแหน่งทางวิชาการ รายละเอียดข้อให้ดูในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันตามข้อ 14 และ 17

(4) แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ อาจารย์พิเศษ ผู้ช่วยอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การแต่งตั้งอาจารย์ จะต้องแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 46 โดยวิธีแต่งตั้งให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่ กอ. กำหนด โดยจะอยู่ในรูปแบบคำสั่งมหาวิทยาลัย

แต่กรณีการแต่งตั้งผู้ช่วยอาจารย์ มาตรา 53 กลับบัญญัติให้... ผู้ช่วยอาจารย์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งหมายถึง ให้สถาบันแต่ละแห่งกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามได้เอง แต่โดยส่วนใหญ่ก็มักกำหนดโดยอ้างอิงจากมาตรา 46 กรณีของอาจารย์อยู่ดี ส่วนการแต่งตั้งตำแหน่งอาจารย์พิเศษ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบัน กฎหมายไม่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้

อำนาจหน้าที่การถอดถอนออกจากตำแหน่งตาม (4) นี้ จะมีเฉพาะการถอดถอนตำแหน่งอาจารย์และอาจารย์พิเศษ อันเป็นไปตามมาตรา 97 อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยเหตุในการถอดถอนเท่านั้น มิได้เกี่ยวข้องกับ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ เพราะมาตรา 97 ใช้กับคณาจารย์ ซึ่งมีได้หมายความรวมถึง ผู้ช่วยอาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด แต่ (4) คำว่าแต่งตั้งและถอดถอนที่อยู่ตอนต้นประโยค อาจทำให้หลายคนสับสนว่าจะใช้คำว่าถอดถอนกับ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ได้หรือไม่

คำว่า ถอดถอนออกจากตำแหน่งกับการพ้นจากตำแหน่ง ถือเป็นคนละส่วนกัน ซึ่งการพ้นจากตำแหน่งคณาจารย์ จะเป็นไปตามมาตรา 48

(5) ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตามโครงสร้างการจัดรูปองค์กรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อธิการบดีจะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบงานทั้งปวงของสถาบัน ซึ่งในทางวิชาการ มีผู้กล่าวว่า อธิการบดีในฐานะผู้บริหารองค์กรจะต้องมีหน้าที่ 4 ประการ (ประกอบ คูปรัตน์ 2530 : 151-156)

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)
3. การนำ (Leading)
4. การควบคุม (Controlling)

รองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ หรือรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ฯลฯ จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมดูแลการปฏิบัติ

หน้าที่ของคณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่สังกัดฝ่ายต่างๆ แทนอธิการบดีตามที่ได้รับมอบหมาย

(6) จัดทำทะเบียนคณาจารย์ประจำ ผู้ช่วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการออกระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วยการจัดทำทะเบียนคณาจารย์ประจำ ผู้ช่วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 29 กรกฎาคม 2547

โดยที่อธิการบดีผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 43 (6) นี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท (ดูมาตรา 112)

(7) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมติของสภาสถาบัน

การเงิน

ในฐานะผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อธิการบดีมีหน้าที่ในการบริหารทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินตามที่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดเมื่อจัดตั้ง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินที่ได้มาในภายหลัง (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 17) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

โดยกฎหมายกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดสรรทุนของสถาบันเป็นกองทุนประเภทต่างๆ (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 18) อันได้แก่ กองทุนทั่วไป กองทุนทรัพย์สินถาวร กองทุนวิจัย กองทุนห้องสมุดและเทคโนโลยี กองทุนพัฒนาบุคลากร กองทุนสงเคราะห์ และกองทุนเงินต้นหรือกองทุนอื่น

การพัสดุ

ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุ อธิการบดีก็มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับ หรือระเบียบดังกล่าว ซึ่งในทางปฏิบัติบางสถาบันที่ยังไม่มีข้อบังคับหรือระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ก็มีการอนุโลมนำเอาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 มาใช้

(8) เป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกิจการทั่วไป

ตามหลักกฎหมาย ความประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 13) ย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคลหรืออธิการบดีเท่านั้น แต่อาจมีข้อยกเว้นให้บุคคลอื่น เช่น ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งอธิการบดีได้ แต่ก็เฉพาะในตอนที่กำลังขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(9) จัดทำรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และรายงานอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการออกระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษาว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานประจำปีประเภทต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 และประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีและรายงานงบการเงินประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 และ กรณียกของงบการเงินประจำปี นอกจากจะต้องทำตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดแล้วอธิการบดีต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำงบการเงินประจำปี ให้ผู้ตรวจบัญชีตรวจสอบ เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วให้อธิการบดีนำเสนอต่อสภาสถาบัน ตามความในมาตรา 67 (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 19) โดยที่อธิการบดีผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 43 (9), 67 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท

(10) รักษาวินัยของนักศึกษา

การรักษาระเบียบวินัยของนักศึกษานั้นจะเป็นไปตามข้อบังคับหรือระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ว่าด้วยวินัยของนักศึกษา ซึ่งจะมีอธิการบดีหรือรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี จะเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับหรือระเบียบดังกล่าว อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีในการรักษาวินัยของนักศึกษาตามข้อนี้ ในหลายสถาบันส่วนใหญ่จึงเป็นการดำเนินการโดยคณะกรรมการวินัยนักศึกษา ที่จะดำเนินการเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้โทษทางวินัย ซึ่งเมื่อคณะกรรมการวินัยนักศึกษา สรุปผล ก็จะนำเสนออธิการบดี เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

วินัยของนักศึกษาจะครอบคลุมถึงการแต่งกาย การดำรงตนเป็นสุภาพชน การห้ามประพฤติผิดประเพณีจนเกิดความเสียหายในทางชู้สาว การห้ามเล่นการพนัน การห้ามเสพสุรายาเสพติด และอื่นๆ

(11) ระมัดระวังมิให้มีการดำเนินการอันเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ วัฒนธรรมของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในบริเวณสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีข้อนี้ จะสอดคล้องกับบทกฎหมายห้ามในมาตรา 79 ที่ห้ามมิให้อธิการบดีใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สถานที่เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการอันไม่ควรแก่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งถ้าอธิการบดีฝ่าฝืนจะมีโทษทางอาญา คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมาย และหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีตามข้อนี้ อาจพิจารณาแบ่งแยกออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. หน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับ
2. หน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมาย ให้อธิการบดีดำเนินการ ซึ่งเมื่อดำเนินการเสร็จ ก็มารายงานให้สภาสถาบันรับทราบ

3. หน้าที่ของอธิการบดีตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546

(13) ดำเนินกิจการอื่นอันเป็นปกติธุระที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พึงกระทำ

คำว่า ปกติธุระ ในที่นี้น่าจะหมายถึง สิ่งที่อยู่ในวิสัยที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ข้อ 13 นี้เป็นข้อที่เปิดกว้างอำนาจหน้าที่ของอธิการบดีไว้ที่นอกเหนือจากข้อ 12 ที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ ถ้าไม่มีกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิการบดีตามข้อ 12 ที่กล่าวข้างต้น อธิการบดีในฐานะผู้แทนนิติบุคคล จะพึงใช้อำนาจหน้าที่ตามข้อนี้ก็ได้อีก แต่ก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขของถ้อยคำที่ว่า “เป็นปกติธุระ” ด้วย

4.3 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทย

ในประเทศไทยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีอยู่จำนวนทั้งสิ้น 78 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายแห่ง จะมีพระราชบัญญัติของสถาบันตนเอง เป็นการเฉพาะ บางสถาบันก็จะมีพระราชบัญญัติร่วมกัน เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือ พระราชบัญญัติเทคโนโลยีราชมงคล เป็นต้น ด้วยเหตุที่กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีอยู่หลายฉบับ การศึกษาวิเคราะห์ เรื่องอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในงานวิจัยฉบับนี้จึงจะเป็นการศึกษาในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพียงบางแห่ง อันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

4.3.1 วัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น เป็นการบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเอง ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามภารกิจ แห่งวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา โดยองค์การทางการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังที่ปรากฏในวัตถุประสงค์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภารกิจของมหาวิทยาลัยได้ 4 ประการ คือ (ธวัชชัย สนธิวานิช 2533: 25 -26)

1. การสอนวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม
2. การวิจัย ค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. บริการวิชาการแก่สังคม
4. ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี

ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สะท้อนให้เห็นได้จากวัตถุประสงค์ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละฉบับ ซึ่งมีข้อความไม่แตกต่างกันมากนัก

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บัญญัติว่า ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอนทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง บัญญัติว่า ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชา ที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากตัวอย่างบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบางฉบับที่กล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ดังนี้

1. การสอน

เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ และสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย การสอนจะเป็นกระบวนการผลิตกำลังคนให้ตรงตามความต้องการของสังคม และการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ ความเจริญในด้านต่างทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง

2. การวิจัย

พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยาม คำว่า วิจัย ดังนี้

“การวิจัย หมายความว่า การค้นคว้า สอบสวน และเสนอผลงานของงานทางวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ในสาขาวิชาการตามพระราชบัญญัตินี้ และที่จัดตั้งใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า “วิจัย คือ การค้นคว้า เพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชาการ”

ศาสตราจารย์ ดร.สุनीย์ มัลลิกะมาส ได้ให้ความหมายว่า

“การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ตัวการได้คำตอบมา เพื่อใช้ในเชิงองค์ความรู้หรือในการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาโดยมีกระบวนการในการหาคำตอบที่เป็นไปตามหลักและวิธีการเป็นที่ยอมรับในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ (2549 :14)

3. การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

การให้บริการทางวิชาการ หมายถึง การให้บริการทางวิชาการแก่ทางราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน อันก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางสังคมโดยอาศัยความรู้ความสามารถ ทางวิชาการ²

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

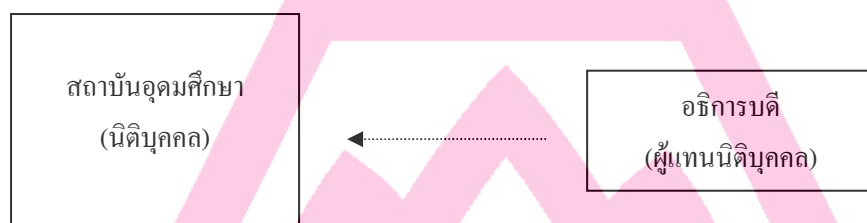
ศิลปวัฒนธรรมเป็นสมบัติของชาติแต่ละชาติที่ บ่งบอกให้รู้ว่าชาตินั้นๆ มีความเจริญมากน้อยแค่ไหน การสร้างศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยากแต่ในขณะเดียวกัน การทำนุบำรุงรักษา ก็เป็นสิ่งที่ยากด้วยเช่นกัน เพราะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเป็นประการสำคัญ ฉะนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรที่จะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยการให้การศึกษแก่นักศึกษาทุกระดับทำการวิจัยและเผยแพร่ต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของมหาวิทยาลัย (ทองใหญ่ ทองใหม่ :1)

4.3.2 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้ง 4 ประการ จะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้เลย หากไม่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อันเนื่องมาจากตาม

² จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. 2524, ข้อ 5.

กฎหมายว่าด้วย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่ฉบับจะบัญญัติให้สถาบันอุดมศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล มหาวิทยาลัยจึงมีสถานะเป็นส่วนราชการ การตรากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสถาบัน ก็มุ่งประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษา มีความเป็นอิสระในระดับหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมของสถาบัน เพื่อการดำเนินการตามภารกิจหลัก 4 ข้อของสถาบันอุดมศึกษา

- อำนาจหน้าที่
  - สภามหาวิทยาลัย
  - สภาวิชาการ

4.3.3 รูปแบบอำนาจหน้าที่สถาบันตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอาจจำแนกรูปแบบอำนาจหน้าที่ของสถาบัน ออกเป็น 3 ลักษณะ

1. กำหนดอำนาจหน้าที่ 4 ส่วน ของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ และอธิการบดี

2. กำหนดอำนาจหน้าที่ 3 ส่วน ของสภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ อธิการบดี **หรือ** ของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย อธิการบดี

3. กำหนดอำนาจหน้าที่ 2 ส่วน ของสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี

1. กำหนดอำนาจหน้าที่ 4 ส่วน

เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2. กำหนดอำนาจหน้าที่ 3 ส่วน

เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. กำหนดอำนาจหน้าที่ 2 ส่วน

เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง

หมายเหตุ ตารางเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ ปรากฏตามภาคผนวก

ข้อสังเกต กรณีพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบไปแล้ว ไม่ว่าจะกำหนดอำนาจหน้าที่ 4 ส่วน หรือ 3 ส่วน มักจะมีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นนิติบุคคลไว้เป็นเฉพาะด้วย

4.3.4 บทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาวิจัยพบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มิได้เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมายประเภทอื่น ตามความในมาตรา 65 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในกรณีนี้ก็คือพระราชบัญญัติจัดตั้งของแต่ละมหาวิทยาลัยนั่นเอง โดยกฎหมายได้วางหลักไว้ว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย แม้ที่ผ่านมามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยรัฐแต่ละฉบับในอดีตโดยส่วนใหญ่จะไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา เช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็ตาม แต่หลังจากการผ่านร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ เริ่มที่จะปรากฏบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ เกือบทุกฉบับ (ดูประกอบตารางเปรียบเทียบกฎหมายในหัวข้อที่ผ่านมา) ยกตัวอย่างเช่น มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ. 2541 ดังความต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่กระทำการต่างๆ ภายในวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7 และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) ซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถิ่นกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ในทรัพย์สิน และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้

การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามมาตรา 13 วรรคสาม โดยมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่าย หรือแลกเปลี่ยนได้

(2) รับค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าตอบแทนและค่าบริการนั้น

(3) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน หรือกับองค์การ หรือหน่วยงานต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ใน มาตรา 7

(4) กู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน ร่วมลงทุน หรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 7

การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การร่วมลงทุนหรือการลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่ รัฐมนตรีกำหนด ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

มหาวิทยาลัยอาจดำเนินการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลเพื่อการร่วมลงทุนหรือการลงทุน ได้

(5) จัดให้มีทุนการศึกษาและทุนการวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ

โดยบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น เป็นการบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ที่ผู้ผลักดันรูปแบบมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ พึงประสงค์ให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระจากระบบราชการอย่างแท้จริง ดังนั้นการมีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล จึงเป็นเรื่องที่ควรมีในกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน เพราะเป็นสถาบันการศึกษาที่ต้องการความเป็นอิสระทางวิชาการ ปลอดภัยจากการกำกับและควบคุมจากรัฐ เหมือนกัน ประกอบกับภาระ พันธกิจในการบริการด้านการศึกษาแก่นักศึกษาเหมือนกัน อีกทั้งบางท่านยังกล่าวเสริมด้วยว่า การศึกษาเป็นบริการสาธารณะ ที่ให้เอกชนรับภาระไปช่วยดำเนินการได้ ถ้าจะพิจารณาในแง่การได้รับมอบหมายให้ดำเนินการแทนรัฐก็น่าจะให้อำนาจหน้าที่แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลโดยการตราบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไว้ในกฎหมายได้ ซึ่งเรื่องนี้ควรจะเป็นคนละเรื่องกับการที่รัฐต้องการมีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่รัฐโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา สามารถกำกับและดูแลสถาบันอุดมศึกษาโดยกลไกตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องระเบียบหรือ การให้ความเห็นชอบควบคุมกับการดูแลมาตรฐานสถาบันการศึกษาโดยผ่านทาง สมศ. ได้อยู่แล้ว

4.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

4.4.1 การอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา

โครงสร้างการจักระบบอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา

การจักระบบอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา อาจแบ่งได้เป็น สามระดับ คือ ระดับชาติ ระดับมลรัฐ และระดับสถาบัน นโยบายอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกานั้น ได้มาจากกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งมีความซับซ้อน กล่าวคือ เกี่ยวข้องกับภาครัฐในระดับต่างต่าง ตั้งแต่ระดับรัฐบาลกลาง ระดับรัฐบาลมลรัฐ และระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้รับอิทธิพลจากเสียงเรียกร้องของภาคเอกชนและประชาชนกลุ่มต่างๆเป็นอย่างมากอีกด้วย

การบริหารจัดการในระดับชาติ

นโยบายอุดมศึกษาในระดับชาติมาจากแหล่งที่มาสองแหล่ง คือ รัฐบาลกลาง และองค์กรในระดับชาติต่างๆ รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกานั้น ถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาให้มีเพียงบทบาทสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษา และสามารถวางระเบียบข้อบังคับได้เฉพาะในเรื่องที่อยู่ในอำนาจรับผิดชอบดั้งเดิมของรัฐบาลกลาง และที่มีผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การกระจายและตรวจติดตามงบประมาณของรัฐบาลกลาง การบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง นโยบายการต่างประเทศการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสถิติต่างๆ เป็นต้น (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 37)

องค์กรระดับชาติซึ่งปกติมักเป็นองค์กรพัฒนาของเอกชนที่มีได้มุ่งหวังผลกำไร (Non-governmental organization หรือ NGO) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากในการวางนโยบายระดับชาติ และในบางกรณีอาจได้รับมอบอำนาจความรับผิดชอบจากภาครัฐในด้านการบริหารการศึกษาด้วย โดยเหตุที่การกำหนดนโยบายอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกากระทำโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและมุ่งที่จะให้สถาบันและหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ตลอดจนนักศึกษาและตัวนักศึกษาเอง มีอำนาจรับผิดชอบและตรวจสอบได้ในการดูแลการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่นักวิชาชีพ องค์กร และบุคคลที่มีความสนใจและผลประโยชน์ร่วมกัน จะรวมตัวกันเป็นองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกันสำหรับองค์กรระดับชาติ โดยรวมมีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้ คือ (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 37)

- เสริมสร้างความร่วมมือในระดับชาติ ระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่างๆในแต่ละท้องถิ่น
- ให้บริการแก่สมาชิกในองค์กรและสาธารณชน

- สร้างค่านิยมที่ดีในระดับชาติเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบปฏิบัติ และการกำหนดมาตรฐานต่างๆ ในเรื่องที่อยู่ในความสนใจขององค์กร

- เป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกองค์กรในระดับท้องถิ่น มลรัฐ และระดับชาติ

ทั้งรัฐบาลกลางและองค์กรรับชาติ ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกา จะร่วมกันพัฒนานโยบายการอุดมศึกษาในระดับชาติ ทั้งนี้ โดยยึดแนวทางตามสถาบันการศึกษา นักวิชาการและผู้มีวิชาชีพทางการศึกษาและรัฐบาลมลรัฐและหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจที่แท้จริงในการกำหนดทิศทางการศึกษาในสหรัฐอเมริกา (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 38)

การบริหารจัดการในระดับมลรัฐ

การบริหารจัดการและควบคุมการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นอย่างแท้จริงในระดับมลรัฐ จากนั้นจึงต่อเนื่องลงไปถึงระดับท้องถิ่นและสถาบัน รัฐบาลของมลรัฐต่างๆเป็นผู้กำหนดและแต่งตั้งหน่วยงานและคณะกรรมการ ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาในภาครัฐและวางข้อกำหนดเกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา และดำเนินการด้านการบริหารจัดการศึกษาโดยทั่วไป งบประมาณค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเป็นงบประมาณใหญ่ของมลรัฐต่างๆ (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 38)

ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐต่างๆรวม 50 มลรัฐ และเขตปกครองและอาณาเขต (territories) ทั้งภายในทวีปอเมริกาและภายนอกทวีปอเมริการวมห้าเขต ได้แก่ เขตนครหลวง (District of Columbia) กวม แมริแอนนาเหนือ เปอร์โตริโก และหมู่เกาะเวอร์จิน ระบบการศึกษาในแต่ละมลรัฐมีขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกันอย่างมาก คือมีตั้งแต่สถาบันอุดมศึกษาเพียงไม่กี่แห่งไปจนถึงระบบที่มีจำนวนสถาบันมากกว่าในประเทศต่างๆหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม แต่ละมลรัฐและเขตปกครองมีการบริหารจัดการที่เป็นของตนเอง และมีอำนาจเท่าเทียมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่อยู่ในขอบเขตของอำนาจรับผิดชอบของตน (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 39)

ในระดับรัฐบาลของมลรัฐ จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลอุดมศึกษาอยู่สองประเทศคือ 1) คณะกรรมการมลรัฐ (State Board) ซึ่งดูแลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาของมลรัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายอุดมศึกษาของมลรัฐ และให้ใบอนุญาตหรืออนุมัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และ 2) หน่วยงานของมลรัฐ ซึ่งจัดการแจกจ่ายและติดตาม

ทุนการศึกษาของมลรัฐและทุนการศึกษาของรัฐบาลกลางที่ให้ผ่านมลรัฐแก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มลรัฐต่างๆโดยปกติแล้ว จะไม่ควบคุมการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างใกล้ชิดเท่ากับในระดับประถมและมัธยม ซึ่งความเป็นเอกเทศของสถาบันอุดมศึกษาและกิจการด้านวิชาการได้รับการรับรองอยู่ในกฎหมายและนโยบายของมลรัฐ มลรัฐทั้งหลายทำหน้าที่เพียงปกครองและดูแลการอุดมศึกษาของภาครัฐกำหนดนโยบายอย่างกว้างๆ และติดตามตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษาในด้านการใช้จ่ายเงินจากกองทุนของภาครัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆที่เป็นของมลรัฐ การทำหน้าที่ในส่วนนี้ปกติกระทำผ่านหน่วยงานด้านการอุดมศึกษาภายใต้การกำกับของคณะผู้บริหารหรือกรรมการอำนวยการ ซึ่งประกอบด้วยประชาชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากมลรัฐ บุคคลที่ทำหน้าที่เหล่านี้ จะรายงานต่อรัฐบาลของมลรัฐและผู้ว่าการมลรัฐ (USNEI, 2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 40)

การบริหารจัดการในระดับสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาให้การบริการในรูปแบบต่างๆทั้งทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆที่มีใช้วิชาการแก่นักศึกษาและคณาจารย์ ขอบเขตอำนาจการบริหารจัดการของสถาบันต่างๆครอบคลุมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากสถาบันจำนวนมากเป็นชุมชนที่มีที่พักอาศัยให้ทั้งนักศึกษาและบุคลากรและสถาบันในลักษณะนี้จำนวนไม่น้อยตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกลซึ่งจำเป็นต้องมีบริการต่างๆที่สมบูรณ์พร้อมอยู่ในตัวเอง รวมทั้งในเรื่องของการจ่ายใช้สอย การบันเทิงเจริญรมย์ และการกีฬา สถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจะเป็นสมาชิกของเครือข่ายการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย ซึ่งมักจะจัดขึ้นสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคนั้นๆเช่น กลุ่ม Ivy League เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยเอกชนเก่าแก่ดั้งเดิมรวมแปดแห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ อันประกอบด้วย Brown University, Columbia University, Cornell University, Dartmouth College, Harvard University, University of Pennsylvania, Princeton University และ Yale University (Ivy League, 2000)

แต่ละเครือข่ายมีกิจกรรมในการแข่งขันกีฬาอย่างเป็นล่ำเป็นสันในเชิงพาณิชย์ โดยที่แต่ละสถาบันต่างได้รับการสนับสนุนจากศิษย์เก่าและประชาคมในย่านนั้นๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกีฬาประเภทที่มีการแข่งขันเป็นฤดูกาล เช่น อเมริกันฟุตบอล และบาสเกตบอล เป็นต้น การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งที่สร้างสีสันบรรยากาศของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นการสร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับศิษย์เก่าและประชาคมโดยรอบ เป็นแหล่งรายได้พิเศษ และยังสามารถใช้เป็นปัจจัยในการดึงดูดนักศึกษาใหม่ได้อีกด้วย

สถาบันอุดมศึกษาต่างๆในสหรัฐอเมริกาปกติจะมีหน่วยงานพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อจัดการด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการตลาด การจัดหานักศึกษา (Recruitment) และการรับสมัครนักศึกษา ตลอดจนการวางแผนและพัฒนาสถาบันอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะ (USNEI,2000 ; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 41) ในปัจจุบัน กระบวนการในการจัดหา คัดเลือก และรับนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ถือเป็นงานที่ใหญ่ และมีความสำคัญและความจำเป็นต่อสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถาบันต่างๆต้องแข่งขันกันทุกวิถีทาง ในอันที่จะดึงดูดนักศึกษาที่มีคุณภาพสูงมาสมัคร ซึ่งจะส่งผลไปถึงการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาที่มีขึ้นเป็นประจำจากการแข่งขันที่เข้มข้นในระหว่างสถาบันต่างๆนี้ที่เอง จึงมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆในการใช้ทุนศึกษาเป็นเครื่องล่อใจให้นักศึกษาเข้าเรียน สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลายในสหรัฐอเมริกาต้องดำเนินการคัดเลือกนักศึกษากันเอง โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่หลากหลาย เพราะนอกเหนือจากคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาในระดับมัธยมปลาย และผลการทดสอบมาตรฐานต่างๆ ที่มีการจัดสอบกันในเชิงพาณิชย์ เช่น การทดสอบความถนัดทางวิชาการ (Scholastic Aptitude Tests หรือ SAT) (ETS,2000) แล้ว ยังมีการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆรวมถึง ระดับความยากง่ายของวิชาเรียนในชั้นมัธยมปลาย กิจกรรมนอกหลักสูตร เรียงความ หนังสือแนะนำผู้สมัคร และผลการสอบสัมภาษณ์ เป็นต้น (McGrath,1999 ;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 42) นอกจากนั้น ยังมีประเด็นซับซ้อนในการพิจารณารณีพิเศษสำหรับผู้สมัครที่เรียนมาในระดับโรงเรียนบ้าน (home schooling) ซึ่งกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับ และในปัจจุบันมีนักเรียนในระบบนี้จำนวนไม่น้อย คือประมาณ 1.23 ล้านคน หรือ 1% ของประชากรในวัยเรียนทั้งหมด (College Board,2000 ;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 42) จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า เจ้าหน้าที่จัดหานักศึกษาในสหรัฐอเมริกาต้องทำงานหนัก และต้องเป็นทั้งนักการตลาดที่เก่ง นักงูใจที่ดี และนักวางแผนและผู้จัดการที่มีความสามารถรอบตัว (Wells,1997;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 42)

กล่าวโดยทั่วไป ความเป็นเอกเทศของสถาบันที่มีมากขึ้นเรื่อยๆในระดับอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้บริหารทั้งในสถาบันของรัฐและของเอกชนต่างสามารถกำหนดนโยบายและตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้อย่างกว้างขวาง สถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป จะมีบุคลากรฝ่ายบริหารทำหน้าที่บริหารดำเนินการทั้งปวงของสถาบัน โดยมีอธิการบดี (President) เป็นผู้บริหารสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกามีอำนาจการบริหารมากกว่าอธิการบดีในรูปแบบการบริหารสถาบันการศึกษาของยุโรปเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีบทบาทที่แตกต่างออกไปด้วย

อธิการบดีในสหรัฐอเมริกาได้รับการแต่งตั้งจากสภามหาวิทยาลัย มิใช่เลือกตั้งโดยคณาจารย์ และถูกถอดถอนจากตำแหน่งได้โดยสภามหาวิทยาลัยเท่านั้นหน้าที่รับผิดชอบเบื้องต้นของอธิการบดีจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุน การประชาสัมพันธ์ การวางนโยบายของสถาบันอย่างกว้างๆ และการวางแผน

งานวิชาการปกติจะจัดการโดยคณบดีหรือรองอธิการบดีซึ่งเป็นคณาจารย์ที่มีอาวุโสและมีคุณวุฒิในทางวิชาการที่เหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้จะประสานงานร่วมกับคณาจารย์ และมักจะรายงานตรงต่อสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิชาการได้รับการดูแลเอาใจใส่โดยตรงและไม่ถูกกระทบจากเรื่องทีนอกเหนือจากด้านวิชาการ (USNEI, 2000 ;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 43)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาจะอยู่ในส่วนเรื่องของบริษัท

โดยศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาได้เคยอธิบายความหมายของคำว่า บริษัท นั่นคือ การรวมตัวของบุคคลแต่ละคนเพื่อวัตถุประสงค์ โดยได้รับอนุญาตจากกฎหมายให้ใช้ชื่อ และมีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกได้โดยไม่ต้องสิ้นสุดการรวมตัว บริษัทมิได้เป็นเพียงสัญญาระหว่างเอกชนกับเอกชนเท่านั้น บริษัทจะคงอยู่ได้โดยการได้รับอนุญาตจากรัฐ (Ashcroft 2005:381)

ในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา บริษัท(Corporation) อาจแบ่งออกได้ตามวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ โดยมีแบบเป็นของรัฐและเอกชน

บริษัทรัฐ (Public Corporations) ถูกตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการบางอย่างของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยรัฐ โรงพยาบาลรัฐ อำนาจหน้าที่ของบริษัทของรัฐ มีมากกว่าบริษัทเอกชนซึ่งแสวงหากำไร กล่าวคือ มีอำนาจจัดเก็บภาษี ปรับ ยึดทรัพย์เอกชนเป็นของสาธารณะได้ (Ashcroft 2005:409-410)

บริษัทเอกชน (Private Corporations) บริษัทเอกชนถูกตั้งขึ้นโดยเอกชนเพื่อดำเนินกิจการซึ่งมิใช่ภาระหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น

1. บริษัทที่ไม่แสวงหากำไร (Not for profit Corporations)
2. บริษัทที่แสวงหากำไร (Profit Corporations) (Ashcroft 2005:410)

1. บริษัทที่ไม่แสวงหากำไร ถูกตั้งขึ้นโดยเอกชนเพื่อการกุศล การศึกษา และศาสนา บริษัทในลักษณะเช่นนี้มิได้บริหารงานเพื่อกำไร มิได้จัดสรรรายได้หรือกำไรแก่สมาชิก เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหาร ไม่ได้ออกหุ้นเช่นเดียวกับนิติบุคคลประเภทบริษัทอื่นๆ บริษัทประเภทนี้มีสิทธิฟ้อง หรือถูกฟ้องได้ และสามารถซื้อและขายทรัพย์สินและทำกิจกรรมได้เช่นเดียวกับบริษัทประเภทอื่น
2. บริษัทที่แสวงหากำไรถูกตั้งขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจและแสวงหารายได้ (Ashcroft 2005: 411)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมด และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ใน สหรัฐอเมริกา มีสถานภาพเป็นบริษัทตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีทั้งสถาบันที่รัฐบาลของมลรัฐเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการและสถาบันที่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมลรัฐ แต่ไม่อยู่ในความควบคุมหรือดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ยังมีสถาบันเอกชนบางแห่งที่มีความผูกผันอยู่กับมลรัฐ โดยกฎหมายหรือตาม ประวัติความเป็นมาของการก่อตั้ง ซึ่งทำให้เข้าข่ายได้รับเงินสนับสนุนการดำเนินงานจากมลรัฐ แต่ ไม่ตกอยู่ในพันธะใดๆ เช่นสถาบันของรัฐทั่วไป ตัวอย่างของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับการ สนับสนุนจากรัฐบาลมลรัฐ ได้แก่ University of Pittsburgh, Cornell University และ Massachusetts Institute of Technology เป็นต้น (USNEI, 2000 ;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 44)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยปกติจะมีภาระรับผิดชอบต่อมลรัฐเพียงเรื่องการปฏิบัติ ตามเงื่อนไขที่สถาบันนั้นๆ ได้ตกลงไว้กับรัฐบาลมลรัฐ เช่น เรื่องการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่นักศึกษาของสถาบัน และเงื่อนไขที่กำหนดตามสัญญาการวิจัยต่างๆ เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษา เอกชนในสหรัฐอเมริกา มีทั้งสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยมิได้มุ่งหวังผลกำไร ซึ่งสถาบันที่จดทะเบียนแบบ นี้ไม่อาจนำผลกำไรไปปันผลได้ สถาบันที่ดำเนินการโดยมุ่งหวังผลกำไร ซึ่งบ่อยครั้งก่อให้เกิด ประเด็นข้อถกเถียง แต่ขณะเดียวกันก็มีสถาบันที่มุ่งหวังผลกำไรจำนวนไม่น้อยที่มีคุณภาพได้ มาตรฐานและได้รับการรับรองวิทยฐานะ (USNEI, 2000;อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 44)

หน่วยงานสังกัดรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาก็มีการดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาของ ตนเองด้วยเช่นกัน ได้แก่ วิทยาลัยการทหารของ 5 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กองเรือยามฝั่ง (Coast Guard) และกองทัพสะเทินน้ำสะเทินบก (Merchant

Marine) และสถาบันระดับบัณฑิตศึกษาเฉพาะทางของหน่วยงานด้านกลาโหมและความมั่นคงของชาติ (USNEI, 2000; อ้างถึงใน ชูเวช ชาญสง่าเวช 2543 : 45)

4.4.2 การอุดมศึกษาของฝรั่งเศส

4.4.2.1 แนวคิดพื้นฐานในการก่อตั้งมหาวิทยาลัย

ประเทศฝรั่งเศส รัฐเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจัดองค์กรมหาวิทยาลัยรูปแบบขององค์การมหาชนอิสระ (établissement public) มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน เหตุที่ประเทศฝรั่งเศสไม่กำหนดให้มหาวิทยาลัยการบริหารงานแบบราชการ เพราะความสำคัญของลักษณะพิเศษของมหาวิทยาลัยที่ต้องการความคล่องตัวทางการบริหารงาน โดยเฉพาะทางด้านการเงินและทรัพย์สินสูงเพื่อที่จะได้ดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นอิสระ (สุรพล นิติไกรพจน์ 2535:436)

ศาสตราจารย์ Andre de LAUBADERE ได้วางหลักเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไว้

ระบบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศส มีระบบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยที่เป็นอิสระ ตามหลักเกณฑ์พื้นฐานของ ศาสตราจารย์ Andre de LAUBADERE ดังนี้ (จิตผ่อง พัฒนาศิริ 2538:57)

การจัดองค์กรบริหาร

การจัดองค์กรและการบริหารมหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศส มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนอิสระ (อันเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่ไม่อยู่ภายใต้ระบบบริหารราชการทั่วไปดังเช่นที่ส่วนราชการอื่นๆ เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นนิติบุคคลเอกเทศแยกต่างหากไปจากส่วนราชการอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งล้วนแต่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีฐานะเป็นองค์การหนึ่งของรัฐ ซึ่งเป็นนิติบุคคลเดียวในระบบบริหารราชการส่วนกลางและเป็นผู้ทรงสิทธิและหน้าที่ต่างๆ แทนกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ แต่ผู้เดียว

การที่มหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นนิติบุคคลเอกเทศแยกออกมาจากรัฐในขณะที่ส่วนราชการอื่นๆ มิได้มีฐานะเช่นนั้น เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถ “เป็นอิสระ” ได้อย่างเต็มที่เนื่องมาจากเหตุผลอันเป็นธรรมชาติของเรื่องที่ว่า เมื่อมหาวิทยาลัยมีฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลเอกเทศแล้ว ก็ย่อมไม่อยู่ภายใต้สายงานการบังคับบัญชาของรัฐ

ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลอีกนิติบุคคลหนึ่ง แยกไปต่างหากด้วย ในขณะที่ส่วนราชการต่างๆ ซึ่งเป็นองค์การหนึ่งของรัฐและไม่มีความเป็นนิติบุคคลของตนเองโดยเอกเทศ ก็ย่อมจำต้องอยู่ภายใต้ระบบการบังคับบัญชาตามกฎหมายของรัฐบาลเองแต่ความเป็นอิสระในที่นี้หาได้มีความหมายว่ามหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศสจะมีความเป็นอิสระโดยปราศจากการควบคุมใดๆ โดยสิ้นเชิงในลักษณะที่เรียกว่า independent ไม่ หากจำกัดอยู่เพียงในขอบเขตที่เรียกว่า autonomie กล่าวคือ เป็นอิสระภายในขอบเขตของกฎหมายจัดตั้งและภายใต้กรอบวัตถุประสงค์และภารกิจที่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดขึ้นไว้เท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศสรูปแบบขององค์การมหาชนอิสระนั้น คือ ความเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแล ซึ่งมีหลักประกันโดยกฎหมายจัดตั้งมิให้รัฐก้าวล่วงเข้ามาทำลายวิถีชีวิตอิสระอันเป็นปรัชญาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย และในขณะเดียวกันกฎหมายจัดตั้งดังกล่าวจะคอยเป็นกรอบป้องกันมิให้มหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์จากวิถีชีวิตอิสระนี้จนเกินขอบเขต จนก้าวล้ำไปในเขตแดนของกิจกรรมสาธารณะด้านอื่นๆ ที่รัฐมีภาระต้องดูแลดำเนินการอยู่ด้วยเช่นกัน (จิตต์ผ่อง พัฒนาศิริ 2538:57)

การบริหารงานวิชาการ

มหาวิทยาลัยได้รับหลักประกันในเรื่องความเป็นอิสระทางวิชาการมาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มมีมหาวิทยาลัยในยุคแรกๆ และกล่าวได้ว่าความเป็นอิสระในเรื่องนี้เป็นหลักเกณฑ์ความเป็นอิสระที่ได้รับการรับประกันโดยประวัติศาสตร์ หากได้เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายหรือเทคนิคในการจัดองค์กรของรัฐแต่อย่างใดและกล่าวได้ว่านอกจากมาตรฐานการจัดการศึกษาในหลักสูตรที่กำหนดให้ได้รับปริญญาในระดับชาติ (diplomes nationaux) ซึ่งส่วนกลางเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการให้มีมาตรฐานเดียวกันแล้ว ในเรื่องการจัดการทางวิชาการด้านอื่นๆ มหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศสต่างก็ได้รับความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการจะสิ้นสุดในระดับมหาวิทยาลัย กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเป็นผู้ตัดสินใจทางวิชาการเองโดยไม่มีหน่วยงานอื่นมาควบคุม (จิตต์ผ่อง พัฒนาศิริ 2538:58-59)

การบริหารงานบุคคล

ลักษณะเด่นชัดที่ปรากฏในระบบการบริหารงานบุคคลของผู้สอนในมหาวิทยาลัยฝรั่งเศส มีอยู่สองประการคือ หลักการรับประกันความเป็นอิสระและเสรีภาพในทางวิชาการประการหนึ่ง

กับหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลของบุคลากรผู้สอนในมหาวิทยาลัยอีกประการหนึ่ง (andre de LAUBADERE 1978:287-297 อ้างถึงใน จิตต์ผ่อง พัฒนาศิริ 2538:58-59)

การบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน

การเงินและทรัพย์สิน มีหลักเกณฑ์สำคัญที่จะรับรองความเป็นอิสระทางการเงินของมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริง คือ การได้เงินอุดหนุนจากรัฐในลักษณะที่เป็นเงินอุดหนุนเป็นก้อน (Block grant) โดยรัฐจะไม่เข้ามาวางหลักเกณฑ์หรือกำหนดรายละเอียดการใช้จ่ายต่างๆ กับการมีหลักเกณฑ์การตรวจสอบควบคุมภายหลัง (controle a posteriori) มิใช่ควบคุมก่อนตัดสินใจ (controle a priori) (จิตต์ผ่อง พัฒนาศิริ 2538:60)

หลักสูตรมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยฝรั่งเศสเป็นมหาวิทยาลัยรัฐบาลทั้งหมด ผู้สมัครเข้ามหาวิทยาลัยต้องมีวุฒิปัตรีระดับ (BAC) ของฝรั่งเศสหรือเทียบเท่าประกาศนียบัตรระดับมัธยมปลายของต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัย จะสอนตั้งแต่หลักสูตรด้านวิชาชีพ เพราะนอกจากนี้มหาวิทยาลัยฝรั่งเศสทุกแห่งยังมีศักยภาพพร้อมที่จะรับนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับ (LICENCE) หรือเทียบเท่าระดับปริญญาตรี (BACHELOR) นอกจากหลักสูตรภาคบังคับแล้วทางมหาวิทยาลัยยังสอนหลักสูตรพิเศษสำหรับนักศึกษาที่ต้องการทำวิจัยหรือนักศึกษาที่ต้องการออกไปประกอบอาชีพใบปริญญาบัตรที่ออกให้รับรองโดยมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรโรงเรียนชั้นสูง

โรงเรียนชั้นสูงเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีขนาดเล็กกว่ามหาวิทยาลัย มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง แบ่งเป็นของรัฐบาลและเอกชน เปิดสอนสาขาต่างๆที่หลากหลายดังนี้ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ ศิลปะและสถาปัตยกรรมศาสตร์ ดำเนินการสอนโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพด้านนั้นๆ โรงเรียนชั้นสูง (Grandes Ecoles) ในประเทศฝรั่งเศสนั้นเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงแต่เข้ายากมาก แต่เดิมโรงเรียนจะผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเพื่อทำงานรับให้กับรัฐบาล ปัจจุบันโรงเรียนชั้นสูงปรับหลักสูตรและการรับนักศึกษา โดยใช้ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรทั้งหมด 5 ปี(edufrance-thailand 2550)

4.4.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฝรั่งเศส

ในฝรั่งเศสการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างเสรี โดยรัฐมีอำนาจกำกับดูแลค่อนข้างจำกัด ทำให้ระบบสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและระบบสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีความแตกต่างกันมากกว่าที่เป็นอยู่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาเอกชนได้แก่สถาบันการศึกษาขององค์กรทางศาสนา วิทยาลัยเทคโนโลยี และโรงเรียนบริหารธุรกิจต่างๆ

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้ระบบแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเปิดดำเนินการ ยกเว้นคนต่างด้าวที่ไม่ใช่พลเมืองของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (สำนักกฎหมายปกครอง 2547)

อย่างไรก็ดี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่มีสิทธิใช้ชื่อเรียกว่า “มหาวิทยาลัย” (University) และไม่อาจใช้ชื่อปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประกาศนียบัตรต่างๆได้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้โดยอิสระ โดยรัฐมนตรีที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอุดมศึกษามีอำนาจเพียงตรวจสอบการเรียนการสอนว่าขัดต่อศีลธรรมอันดี รัฐธรรมนูญ หรือบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่เท่านั้น (สำนักกฎหมายปกครอง 2547)

4.4.3 การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐฟินแลนด์

การอุดมศึกษาของฟินแลนด์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคู่ขนานกัน คือ มหาวิทยาลัยและสถาบันโปลีเทคนิค โดยมหาวิทยาลัยจะเน้นด้านวิชาการ การวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และการศึกษา ส่วนสถาบันโปลีเทคนิค เน้นด้านมาตรฐานทางวิชาชีพ

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นของรัฐ แต่สถาบันโปลีเทคนิคดำเนินการทั้งโดยรัฐ เทศบาล และเอกชน

4.4.3.1. ประวัติศาสตร์ (Historical Overview)

มหาวิทยาลัย (University Education)

ในปี ค.ศ.1640 มหาวิทยาลัยแห่งแรกของฟินแลนด์ก่อตั้งขึ้นที่เมือง Turku ต่อมาย้ายไปที่นครเฮลซิงกิ ในต้นทศวรรษที่ 19 และเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงเพียงแห่งเดียว จนกระทั่ง ปี ค.ศ.1908 จึงมีการจัดตั้ง Helsinki University of Technology

ปี ค.ศ. 1910-1920 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่ใช้ภาษาฟินแลนด์ และภาษาสวีเดนในเมือง Turku

ช่วงทศวรรษที่ 1950 – 1960 ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ได้นำไปสู่การจัดตั้งสถาบันทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนใต้ที่ติดกับอ่าวฟินแลนด์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 55)

ช่วงทศวรรษที่ 1960 – 1970 การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบการศึกษาชั้นสูงขยายตัวเพิ่มมากขึ้นไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นคือ จำนวนที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษาและในประเภทอาชีวศึกษา เป้าหมายของการอุดมศึกษา คือ ประชาชน 1 ใน 5 คนของทุกกลุ่มอายุจะต้องได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 (ค.ศ. 1966 – 1981) รัฐสภาฟินแลนด์ได้ประกาศใช้กฎหมาย Higher Education Development Act กฎหมายฉบับนี้ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของทรัพยากรในการศึกษาชั้นสูง การเพิ่มขึ้นของสถานศึกษา การเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมในด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และการแพทย์ รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคุณภาพการแข่งขันทั้งในและนอกประเทศอย่างมั่นคง

กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนามหาวิทยาลัย โดยเปลี่ยนจากการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายมาเป็นการกำกับดูแลจากผลงาน

ช่วงทศวรรษที่ 1970 ได้มีการตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งแรกในมหาวิทยาลัย ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1980 จึงมีการตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องครบในทุกมหาวิทยาลัย ซึ่งมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเปิดและสามารถให้คุณวุฒิในระดับปริญญาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของมหาวิทยาลัยได้

ในปี ค.ศ. 1993 ได้มีการปรับปรุงระบบมหาวิทยาลัยโดยเน้นที่คุณภาพของกิจกรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ Academy of Fine Arts ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยและต่อมามีอีก 2 ปี คือในปี ค.ศ. 1995 College of Veterinary Medicine ได้เข้าร่วมกับ University of Helsinki (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 57)

สถาบันโพลีเทคนิค (Polytechnics Institutions)

ต้นทศวรรษที่ 1990 ได้มีการพัฒนาระบบการศึกษาในส่วนของการศึกษาชั้นสูง โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพหลังจากที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี ค.ศ. 1992 เริ่มมีสถาบันโพลีเทคนิคจำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง ซึ่งเกิดจากการรวมกันของสถาบันอาชีวศึกษา 85 แห่ง โดยมุ่งหวังที่ยกระดับ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการเรียนวิชาชีพหลังจากที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กฎหมาย The polytechnics act (351/2003) กำหนดให้ สถาบันโพลีเทคนิค หน้าที่ในการสอน การวิจัย การพัฒนา และการบริการท้องถิ่น รวมถึงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การสอนหลังปริญญาตรี (Post graduate studies) โดยเริ่มครั้งแรกในปี ค.ศ.1997 และมีผลในทางปฏิบัติในวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2005 สถาบันโพลีเทคนิคส่วนมากเข้าร่วมในโครงการการสอนระดับปริญญาในปี ค.ศ. 2003 การศึกษาหลังปริญญาตอนต้น (ปริญญาตรี-โท) เป็นคุณสมบัติใหม่ในระดับปริญญาของสถาบันโพลีเทคนิค ซึ่งรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีประสบการณ์ทำงานมาแล้ว 3 ปี หลักสูตรจะตอบสนองความต้องการของงานและการเรียนในลักษณะการศึกษาผู้ใหญ่

ในอนาคต มหาวิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิคจะมีการปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาของประชาคมยุโรปโดยมีการตรวจสอบคุณภาพและใช้มาตรฐานของยุโรป ตลอดทั้งส่งเสริมให้มีวิธีการเรียนการสอนของการศึกษาผู้ใหญ่ในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 2008 มหาวิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิคมีแผนจะรับนักศึกษาใหม่เข้าเรียน ร้อยละ 55 ของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปีเดียวกันมีการคัดเลือกนักศึกษาในระบบรวม นักศึกษาที่สมัครเรียนสาขามนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์สามารถแยกออกเป็น 4 กลุ่ม ตามความสามารถของผู้สมัครเพียงหลักสูตรเดียวจะได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อโดยไม่ต้องสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ (entrance) อีก ส่วนที่เหลือจะแยกตามสาขาวิชา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรี-โท เดิมจะจัดอยู่ในระดับปริญญาตอนต้น ซึ่งการคัดเลือกแบ่งเป็นผู้สมัครในระดับปริญญาตรี และผู้สมัครระดับปริญญาโท (รวมทั้งปริญญาตรีด้วย) ระบบการเรียนจะเป็นแบบ European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) นับตั้งแต่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2005 เป็นต้นไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 58-59)

4.4.3.2. วัตถุประสงค์ (General Objective) ของระบบการอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ ส่งเสริมการวิจัย อีตระและให้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายมหาวิทยาลัยจึงต้องเตรียม นักศึกษาให้ได้รับความรู้สูงสุดเพื่อให้บริการแก่ประเทศและมวลมนุษย

วัตถุประสงค์ของสถาบันโปลีเทคนิค คือ ให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการ ปฏิบัติงานในด้านวิชาชีพตามความต้องการแรงงานและการพัฒนาระดับโลก ทำการวิจัย และการ พัฒนาให้บริการสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการขนาดเล็กและ ขนาดกลาง(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 59)

4.4.3.3. ประเภทของสถาบัน (Types of Institution)

ปัจจุบันฟินแลนด์ มีมหาวิทยาลัย 20 แห่ง มีนักศึกษา 164,000 คน มีมหาวิทยาลัย จำนวน 10 แห่ง ที่เปิดสอนในหลายสาขาวิชา ส่วนอีก 10 แห่งเปิดสาขาวิชาเฉพาะทาง ในจำนวน 10 แห่งที่เปิดสอนวิชาเฉพาะทาง จำแนกเป็น สอนด้วนเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ 3 แห่ง สอน วิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์อีก 3 แห่ง และส่วนที่เหลืออีก 4 แห่ง เปิดสอนด้าน ศิลปะและการละคร ซึ่งได้แก่ Sibelius Academy (ดนตรี), University of Arts and Design, Academy of Fine Arts, Theatre Academy (Theatre and dance) เป็นต้น (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 59-60)

4.4.3.4 กฎหมายสถาบันอุดมศึกษา ประเทศฟินแลนด์

บทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา มี รายละเอียดดังปรากฏต่อไปนี้

หมวด 1 บททั่วไป

มาตรา 2 ความเป็นอิสระ

มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระ

ในระหว่างเตรียมการออกกฎหมายและประกาศเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสามารถออกประกาศ ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 3 บุคลากรของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยจะประกอบด้วย อาจารย์, นักวิจัย, เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา

มาตรา 4 พันธกิจ/หน้าที่

พันธกิจ/หน้าที่ของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมการศึกษาทางด้านศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และการทำวิจัยอิสระ เพื่อเตรียมการศึกษาชั้นอุดมศึกษาให้อยู่บนพื้นฐานการวิจัย และให้การศึกษาแก่เยาวชนเพื่อรับใช้ประเทศชาติและมนุษยชาติ

มหาวิทยาลัยทั้งหลายจะมุ่งแสวงหาความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้เห็นภาพการแบ่งแยกงานอย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยจะเตรียมข้อบังคับเพื่อรองรับกับการวิจัยระดับต่างประเทศที่สูงขึ้น การศึกษา และการสอนให้เห็นถึงหลักการศีลธรรมและแบบแผนการปฏิบัติที่ดีงาม

มาตรา 5 การประเมินผล

มหาวิทยาลัยจะต้องมีการประเมินผล การจัดการศึกษา การวิจัย และกิจกรรมสหนาการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยจะต้องจัดให้มีระบบการประเมินผลจากภายนอกในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยจะต้องมีการพิมพ์เผยแพร่ผลการประเมิน

หมวด 2 วิจัยและการสอน

มาตรา 6 อิสระในการวิจัย ศิลปะและการสอน

มหาวิทยาลัยมีอิสระในการวิจัย ศิลปะ และการสอน คณาจารย์จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมการสอนและการศึกษา

การสอนในมหาวิทยาลัยจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน เว้นแต่มีเหตุผลอันสมควร จึงจะจำกัดการเข้าถึงบรรยายได้

มาตรา 11 กรรมการสภามหาวิทยาลัยและพันธกิจ

องค์การบริหารมหาวิทยาลัยสูงสุด คือ กรรมการสภามหาวิทยาลัย ซึ่งมีพันธกิจ/หน้าที่ในการพัฒนาภารกิจมหาวิทยาลัย และ

1. อนุมัติแผนงานและการเงินรวมทั้งโครงการขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัย
2. พิจารณาการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ
3. ออกประกาศ เรื่องสำคัญ ๆ เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

4. ยอมรับข้อบังคับและเงื่อนไขเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

กรรมการสภามหาวิทยาลัยอาจมีมติมอบหมายภาระอื่น ๆ หรือ ภาระอื่นใดตามข้อบังคับ ภายในมหาวิทยาลัย

มาตรา 12 องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัย

อธิการบดีจะเป็นประธานในการประชุมสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยจะประกอบไปด้วยผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่

1. ศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัย
2. นักวิจัย คณาจารย์ และบุคลากรส่วนอื่น ๆ และ
3. นักศึกษา

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนจากแต่ละกลุ่มตามวรรคแรก จะต้องประกอบด้วยจำนวนกรรมการ สภามหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง กรรมการสภามหาวิทยาลัยอาจมีผู้ช่วยได้

จำนวนของกรรมการสภามหาวิทยาลัยทั้งหมด และสัดส่วนจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยจากกลุ่มต่าง ๆ เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ข้อบังคับอาจกำหนดให้หนึ่งในสามของกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาจากการเลือกของบุคคลซึ่งมิได้เป็นบุคลากรหรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

มาตรา 13 มีหลักกฎหมายที่สำคัญโดยสรุปดังนี้

อธิการบดีจะกำกับกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารงานทั่วไป เว้นเสียแต่ที่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในกฎหมาย ประกาศ หรือระเบียบ ข้อบังคับมหาวิทยาลัย

อธิการบดีจะมาจากการเลือกตั้งโดยมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 5 ปีต่อสมัย อธิการบดี จะมาจากการเลือกตั้งของวิทยาลัยในมหาวิทยาลัย by the electoral college of the University

อธิการบดีที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งศาสตราจารย์จาก มหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่ง

มหาวิทยาลัยอาจจะมีรองอธิการบดีมากกว่าหนึ่งคนได้โดยการตัดสินใจของสภา มหาวิทยาลัย

มาตรา 14 องค์การเพื่อการสอน การวิจัย และบริการ

สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องการแบ่งส่วนงานของมหาวิทยาลัยเป็นคณะหรือหน่วย และการตั้งภาควิชาหรือสถาบัน ซึ่งอยู่ภายใต้มหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นองค์การเพื่อการสอนและวิจัย

มหาวิทยาลัย อาจมีองค์การบริหาร อันประกอบด้วยสมาชิกหลายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการสอน การวิจัย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการสอน และการเสนอแต่งตั้งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ งานขององค์การบริหาร ไม่เพียงแต่ได้รับมอบหมายจากบรรดาสมาชิกขององค์การบริหารแห่งคณะและหน่วยงานอื่นเท่านั้น องค์ประกอบขององค์การบริหาร ยังต้องอยู่ภายใต้มาตรา 12 ด้วย

มหาวิทยาลัย อาจมีสถาบันที่อิสระซึ่งไม่อยู่ภายใต้คณะ หรือภาควิชา ตามความในวรรคหนึ่ง โดยการตั้งสถาบันจะขึ้นอยู่กับสภาสถาบัน

4.4.4 ระบบอุดมศึกษาแห่งรัฐปาเลสไตน์

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐปาเลสไตน์ แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. มหาวิทยาลัย ซึ่งจะประกอบด้วยวิทยาลัยอย่างน้อย 3 แห่ง
2. วิทยาลัย คือ สถาบันซึ่งจัดหลักสูตรด้านวิชาชีพหรือวิชาการ โดยให้เป็นประกาศนียบัตรบัณฑิต
3. โพลีเทคนิค คือ สถาบัน ซึ่งจัดหลักสูตรด้านเทคนิคและ หรือ วิชาชีพโดยมอบเป็นอนุปริญญา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปาเลสไตน์ คือ กฎหมายเลขที่ 11 แห่งปี 1998 สำหรับอุดมศึกษา โดยกฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาของกฎหมายดังนี้ (Palestinian National Information Centre 2007)

กฎหมายเลขที่ 11 แห่งปี 1998 สำหรับอุดมศึกษา
 หัวหน้าคณะผู้บริหารแห่งองค์การปลดปล่อยรัฐปาเลสไตน์
 ประธานองค์กรแห่งรัฐปาเลสไตน์

หมวด 1
 บทนิยามทั่วไปและหลักการ

มาตรา 1

เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ คำ หรือความที่ปรากฏในกฎหมายจะมีความหมายตามนี้ ยกเว้นจะสันนิษฐานได้เป็นอย่างอื่นในกฎหมาย

สถาบัน หมายความว่า ทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายนี้

สภาสถาบัน หมายความว่า สภามหาวิทยาลัย อันประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หรือสภามหาวิทยาลัย อันประกอบด้วย อธิการบดี รองอธิการบดี และหัวหน้าภาควิชา

Authorization หมายความว่า ใบอนุญาตซึ่งออกโดยรัฐมนตรีเพื่อตั้งสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสอนวิชาต่างๆ ตามที่ได้มีการรับรอง

มาตรา 2

การอุดมศึกษาถือเป็นสิทธิของประชาชนที่จะได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในตามกฎหมายและระบบต่างๆ

มาตรา 3

สถาบันอุดมศึกษา จะเป็นศูนย์กลางการวิจัยอย่างเป็นระบบที่เป็นอิสระ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รับรองเสถียรภาพการวิจัยอย่างเป็นระบบ วรรณกรรม วัฒนธรรม และการประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ องค์การแห่งรัฐจะทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน

หมวด 2 เป้าหมายของอุดมศึกษา

มาตรา 4

อุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสำเ็จ ดังนี้

ให้โอกาสแก่นักศึกษาที่มีศักยภาพทุกคนเพื่อเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา ติดตามและพัฒนาประสิทธิภาพทางการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1. สนับสนุนให้เกิดผลผลิต การเปลี่ยนแปลง และความเคลื่อนไหวทางการวิจัย วิทยาศาสตร์ และสนับสนุนขบวนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง On-going education โดยสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ของปาลีสไตน์
2. ทำให้สังคมของปาลีสไตน์ได้เข้าถึงนวัตกรรมด้านข้อมูล เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ เพื่อการลงทุนและพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในความคิดการร่วมกันชุมชนปาลีสไตน์เพื่อนให้บุคคลมีคุณภาพในสาขาต่างๆ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติและทางด้านวัฒนธรรม
4. สนับสนุนให้มีกรอบการทำงาน ความร่วมมือทางการศึกษาและการให้บริการในระดับนานาชาติ ส่งเสริมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาและศูนย์วิจัยทางวิทยาศาสตร์
5. จัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมแห่งอิสลามสำหรับให้นักเรียนมีทักษะการคิด ส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์การประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถจัดการกับความก้าวหน้าแห่งวิทยาศาสตร์และการสืบค้นงานวิจัย
6. พัฒนาคุณค่าแห่งจิตสำนึกและวิทยาศาสตร์ นำไปสู่ความรักประเทศและชาติ และสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานเป็นที่ระหว่งนักศึกษา
7. ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ เพื่อรับรองความต้องการทางด้านวิทยาศาสตร์ รักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพทางด้านวิชาการและความซื่อสัตย์ในการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ บนพื้นฐานหลักประกันของกฎหมายสูงสุดและความเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

หมวดที่ 4 สถาบันอุดมศึกษา

มาตรา 7

ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา 8

แต่ละสถาบันจะมีความคุ้มกันภายในบริเวณของสถาบัน บริเวณของสถาบันที่เป็นอิสระ Immune campus ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

มาตรา 9

ภาษาราชการที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาปาเลสไตน์ คือ ภาษาอาหรับ โดยสถาบันแต่ละแห่งอาจทำการสอนบางสาขาวิชาเป็นภาษาอื่นได้

มาตรา 10

การแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษา

1. กรณีการจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษา อาจแบ่งออกได้ดังนี้
  - a. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จัดตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล ทั้งทางการเงินและกฎหมาย
  - b. สถาบันอุดมศึกษามหาชน จะจัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องได้ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้
  - c. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะจัดตั้งขึ้นโดยถูกต้องได้ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

มาตรา 11 สถาบันอุดมศึกษาให้มีสภาทวิสต์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้มีคณะกรรมการผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาของรัฐอาจตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่อันเป็นไปตามระบบ

มาตรา 12

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ สถาบันอุดมศึกษาอาจมีข้อบังคับระเบียบ เพื่อการดำเนินงานซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

มาตรา 13

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลา โดยผู้ปฏิบัติงานต้องไม่ทำงานในสถาบันอื่น หรือเป็นกรรมการอื่นใด อธิการบดีจะต้องมีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์

หมวดที่ 5 การจัดการสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา 14

การจัดการสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ให้มีอธิการบดีและสภาสถาบัน ซึ่งอาจมาจากคณะกรรมการที่ปรึกษา
2. อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะได้รับการแต่งตั้งโดยประธานองคมนตรีแห่งรัฐ ปาเลสไตน์ คณะกรรมการที่ปรึกษาถูกแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรี
3. อำนาจอธิการบดี คณะกรรมการและหน่วยงานอื่นๆ ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงสร้างตามกฎหมาย
4. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐอยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมทางการเงินโดยรัฐมนตรี

มาตรา 15

การจัดการสถาบันอุดมศึกษามหาชน

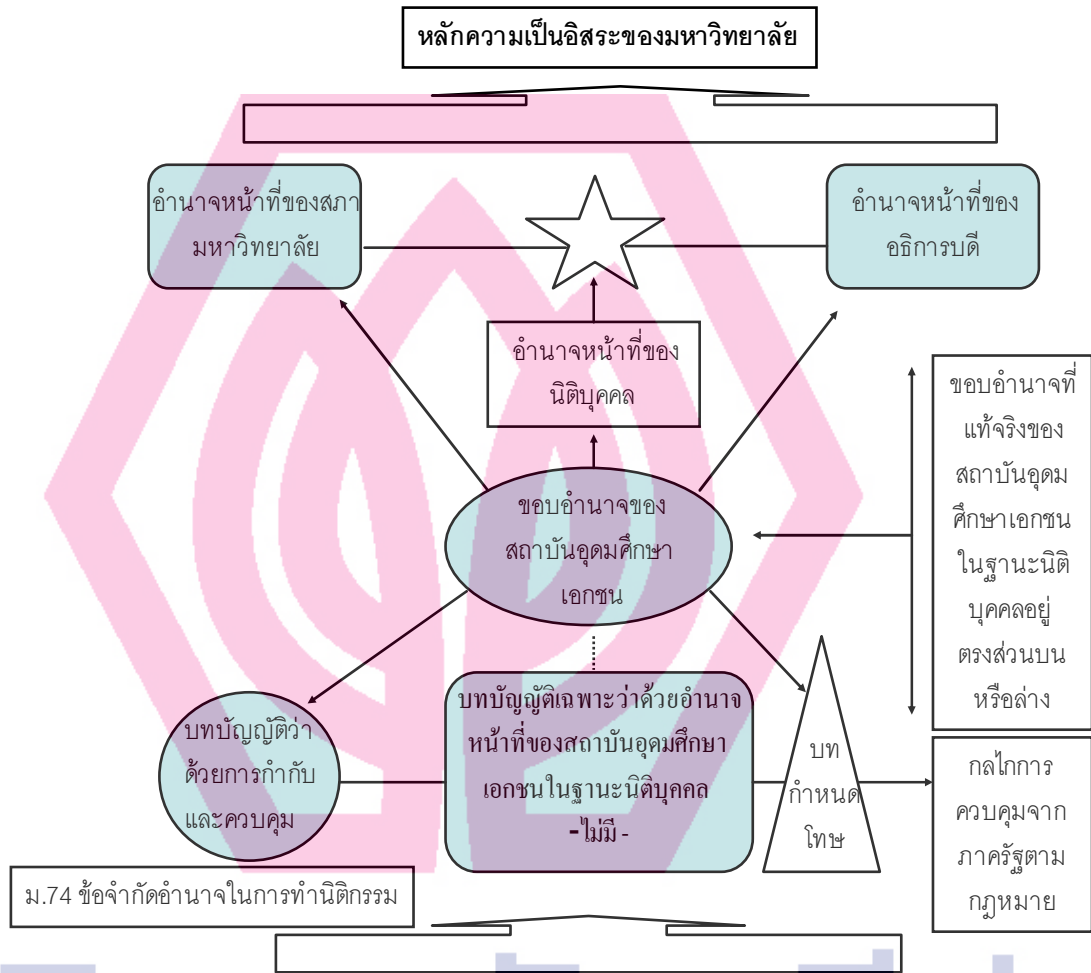
1. ความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษา อยู่ภายใต้การดำเนินงานของสภาทรัสต์ดี และการบริหารงานโดยคณะกรรมการสถาบัน
2. สถาบันอุดมศึกษามหาชน ต้องวางแผนงานต่างๆและกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง
3. รัฐมนตรีจะกำกับควบคุมสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งรวมถึงการออกไปอนุญาตและระบบประกันคุณภาพ
4. สถาบันอุดมศึกษามหาชน ได้รับการสนับสนุนทางการเงินบางส่วนซึ่งจะจัดสรรให้กับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้รับการรับรองตามเกณฑ์และมาตรฐานของรัฐมนตรี โดยสถาบันอุดมศึกษาจะต้องส่งบุคคลและปีติงบแก่รัฐมนตรีด้วย

มาตรา 16

การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะดำเนินการภายใต้คณะกรรมการสถาบันตามระเบียบหรือข้อบังคับของสถาบัน
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะวางแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ตามที่กฎหมายรับรองให้อำนาจ

3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะอยู่ภายใต้การสังเกตและควบคุมโดยรัฐมนตรีตามระบบการออกไปใบอนุญาตและการประกันคุณภาพ

4.5 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากการศึกษาในเรื่องความเป็นนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และกฎหมายต่างประเทศ ทำให้พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรือยังไม่เกิด ปัญหาจากตัวบทกฎหมายหรือปัญหาทางปฏิบัติ อันอาจจำแนกออกได้เป็น

4.5.1 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลอุดมศึกษา

การที่รัฐกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบไหน อย่างไหนย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐาน สภาพแวดล้อม ความเหมาะสมของแต่ละประเทศไป ซึ่งโดยทั่วไปจะมีแนวทางกำกับดูแล 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ 2543 : 108 -116)

รูปแบบรัฐบังคับบัญชา

แนวทางในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะที่ 1 เป็นแบบบังคับบัญชา คือ รัฐทำหน้าที่เหมือนผู้บังคับบัญชาโดยตรงของสถาบันอุดมศึกษา (State Control Model) เป็นรูปแบบที่การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในทุกกิจกรรมจะต้องได้รับการอนุมัติหรือเห็นชอบจากรัฐก่อน หรือรัฐอาจจะมอบอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจกรรมบางส่วนได้ แต่อำนาจการบังคับบัญชาโดยตรงยังเป็นของรัฐอยู่ รัฐจะกำหนดและควบคุมโดยการกำหนดหลักเกณฑ์กลาง และแนวปฏิบัติของรัฐไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเป้าหมายภารกิจกิจกรรม หลักสูตร การเรียนการสอน การรับนักศึกษา ตลอดจนการบริหารงานบุคคลและทรัพยากร ในระบบนี้รัฐจะทำหน้าที่ทั้งในเชิงนโยบาย การกำกับสนับสนุนและดูแลในรายละเอียดด้วยพร้อมกันไป โดยรัฐจะดำเนินงานผ่านกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น รูปแบบนี้จะพบในประเทศทางยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น ประเทศที่กำลังพัฒนาในละตินอเมริกา แอฟริกา และเอเชียรวมทั้งประเทศในกลุ่มสังคมนิยม (Neave and Van Vught, 1999 อ้างถึงใน ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์ 2543 : 108)

เมื่อผู้บริหารรับนโยบายจากสภามาแล้วจะต้องมาแปรทิศทางออกมาเป็นแนวปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมชัดเจนในทุกกิจกรรม หลังจากนั้นจึงดำเนินกิจกรรมไปอย่างมีขั้นตอนพร้อมที่จะให้ตรวจสอบประเมินได้ตลอดเวลา ในทางวิชาการก็จะต้องคิดและพัฒนาให้บุคลากรของสถาบันเป็นเลิศอยู่ตลอดเวลา ในทางด้านทรัพยากรการเงินก็จะต้องหาแหล่งเงินสนับสนุนให้กว้างขวางครอบคลุมทุกกิจกรรม อีกทั้งยังต้องส่งเสริมกิจกรรมที่สัมพันธ์กับภายนอก เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีกับสถาบันของตนเอง ทั้งนี้ยังไม่เน้นการดูแลการบริหารภายในให้ครบ คือ รวดเร็ว ประหยัดและมีคุณธรรม แข่งขันกับสถาบันในประเทศและต่างประเทศได้อย่างจริงจัง

โดยเหตุนี้การคัดเลือกผู้บริหารทั้งในระดับอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนักตลอดจนหัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าโครงการต่าง ๆ จึงต้องดำเนินไปอย่างพิถีพิถันทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงานอย่างแท้จริง ลักษณะของงาน (Job Description) ก็ต้องชัดเจน เป้าหมายของงานต้องชัดเจน ขั้นตอนการประเมิน การให้รางวัลก็ต้องชัดเจน การให้รางวัลก็ต้อง

ชัดเจนเช่นเดียวกัน ตลอดจนการติดตามตรวจสอบ (Monitor) ก็ต้องมีเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นให้สถาบันดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่สะดุดหยุดลง

รูปแบบรัฐกำกับดูแล

อีกลักษณะหนึ่งเป็นแบบกำกับดูแล คือ รัฐจะทำหน้าที่ในการกำกับสนับสนุน (State Supervising Model) ดูแลในเชิงนโยบายมาตรฐานและทรัพยากร ส่วนการดำเนินงานให้เป็นอิสระในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอง เพื่อความคล่องตัวและความริเริ่มของแต่ละสถาบัน แนวทางที่ 2 นี้มีลักษณะเป็นการปกครองตนเองของสถาบันที่แต่สถาบันจะมีการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และงานทรัพยากรและการเงินด้วยตนเอง รัฐมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางของนโยบายให้การสนับสนุน กำหนดมาตรฐานคุณภาพ และดูแลในเรื่องทรัพยากรการเงินในภาพรวม รูปแบบนี้จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระที่จะคิด สร้างและพัฒนากิจกรรมทางวิชาการโดยตนเองอย่างคล่องตัวและกว้างขวางมากขึ้นแต่ก็จะมีการตรวจสอบจากรัฐและสังคมในวงกว้างในเชิงของผู้ใช้บริการมากขึ้นเช่นกัน รูปแบบนี้รัฐจะดำเนินการกำกับสนับสนุนผ่านคณะกรรมการในรูปแบบที่แตกต่างกันไปโดยจะเป็นกรรมการอิสระหรือกรรมการที่ขึ้นตรงกระทรวงศึกษาธิการของชาติซึ่งจะเห็นรูปแบบเหล่านี้ได้ชัดเจนในกลุ่มของประเทศ อเมริกา อังกฤษ แคนาดา และประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาของตนเอง เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนาที่เคยเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษมาก่อน เช่น อินเดีย เป็นต้น (Neave and Van Vught, 1999 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์ 2543 : 109)

ในกรณีของประเทศไทยนั้น การกำกับดูแลอุดมศึกษาของรัฐให้ดำเนินการมาในรูปแบบที่ 1 มาตลอด โดยรัฐจะเป็นผู้ควบคุมดูแลอุดมศึกษาเอง ในลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นสถาบันราชการที่จะต้องดำเนินการภายใต้กรอบของราชการเช่นเดียวกับหน่วยราชการอื่น ๆ (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์ 2543 : 110)

ปัจจุบันแม้มหาวิทยาลัยของรัฐจะออกนอกระบบ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่จำนวนมหาวิทยาลัยที่มีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ยังมีทั้งสิ้นเพียง 13 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (wikipedia, 2008)จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยส่วนใหญ่ ณ ขณะนี้ จึงยังคงเป็นมหาวิทยาลัยในระบบราชการอยู่

4.5.1.1 ปัญหาขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย

จากการศึกษาในหัวข้อนี้ พบว่า อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ อำนาจในส่วนของอธิการบดี และอำนาจของสภาสถาบันนั้น สามารถวิเคราะห์แยกแยะความแตกต่างจาก พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 อันเป็นกฎหมายฉบับเดิม ได้ดังนี้ คือ

- อำนาจหน้าที่ในส่วนของอธิการบดี ในข้อกฎหมายที่แตกต่าง คือ บทบัญญัติในมาตรา 43(2) ที่ระบุไว้ชัดเจนว่า “ให้อธิการบดีเป็นผู้บริหารสถาบัน และจัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

- อำนาจของสภาสถาบัน ในข้อกฎหมายที่แตกต่าง คือ จากกฎหมายฉบับเก่าที่สภาสถาบัน มีอำนาจอนุมัติเพียง 2 เรื่อง อันได้แก่

มาตรา 33 (10) อนุมัติการให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา บริญาญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต

(11) อนุมัติงบดุล งบการเปลี่ยนแปลงการเงินของกองทุนประเภทต่าง ๆ ประจำปี

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติเพิ่มขึ้น เป็น 10 เรื่อง

มาตรา 34 (1) อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(4) อนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงินประจำปีของกองทุนประเภทต่าง ๆ

(5) อนุมัติการโอนเงินของกองทุนประเภทหนึ่งไปเป็นของกองทุนอีกประเภทหนึ่ง

(6) อนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรการสอนและการเปิดหลักสูตรการสอนเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(7) อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต

(8) อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ

(9) อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกส่วนงานภายใน

(10) อนุมัติความร่วมมือทางวิชาการหรือความร่วมมืออื่นกับ

สถาบันการศึกษาหรือบุคคลใดตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(10/1) อนุมัติการลงทุนหรือร่วมลงทุนกับนิติบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน”

(12) อนุมัติการรับหรือการเข้าสมทบกับสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

จากการศึกษาพบว่า แม้ พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จะมีบทบัญญัติที่ดูเสมือนการให้อำนาจแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมาก ก็ตาม แต่ทว่าเมื่อพิจารณากับบทบัญญัติในหมวดอื่น มาตราอื่น และจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 โดยภาพรวมของโครงสร้างกฎหมาย ก็ยังมีลักษณะของการที่รัฐกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ในรูปแบบรัฐบังคับบัญชาอยู่ดี เพราะการกำกับและควบคุมตั้งแต่การขอใบอนุญาตจัดตั้ง จนถึงขั้นตอนการเลิกและโอนกิจการยังมีอยู่

การมีบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องการกำกับและควบคุม ที่มีมากถึง 28 มาตรา และบทกำหนดโทษทางอาญาถึง 13 มาตรา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญามากที่สุดในบรรดากฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา

อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีผู้ร่างกฎหมายบางท่านกล่าวว่า เป็นการให้อำนาจที่เทียบเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จึงอาจเป็นความจริงเพียงครึ่งเดียวก็ได้ ดังรายละเอียดของปัญหาในข้อกฎหมายที่เราจะศึกษาวิเคราะห์กันต่อไป

4. 5.1.2 การกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก่อน 30 ตุลาคม

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 อาจกล่าวได้ว่า ยังอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดมาก เกือบจะเรียกได้ว่าทุกขั้นตอน แม้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีสิทธิที่จะจัดตั้งและดำเนินการ บริหารงาน กิจกรรมสถาบันได้เอง แต่ตามกฎหมาย ก็ยังเป็นระบบของการขอใบอนุญาตจัดตั้งจากรัฐ การเปิดหลักสูตรก็ต้องขออนุญาต การรับรองมาตรฐานหลักสูตรต้องกระทำโดยหน่วยงานของรัฐ การออกข้อสอบของคณาจารย์ประจำ ก็ต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มาร่วมเป็นคณะกรรมการในการพิจารณาข้อสอบ ฯลฯ ฉะนั้นการควบคุมดูแลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัย ในช่วงเวลาที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ยังมีผลบังคับใช้อยู่ จึงน่าจะเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบรัฐบังคับบัญชา อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ส่งผลกระทบต่อขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ที่สะท้อนให้เห็นรูปแบบรัฐบังคับบัญชาจะเห็นได้ มีดังนี้

1. ต้องมีการขอใบอนุญาตจัดตั้งและเปิดดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. การเปิดดำเนินการสาขาวิชาใด จะกระทำได้อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน³
3. รัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันในส่วนที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
4. มีการตราบทบัญญัติ ในหมวด 6 ว่าด้วย การควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 22 มาตรา โดยในหมวดนี้ มีมาตรา 68 ที่กล่าวถึง การกระทำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในการรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรม โดยบทบัญญัติว่าด้วยข้อจำกัดขอบอำนาจนี้ น่าจะถือได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย ที่ผู้วิจัยจะกล่าวโดยละเอียดอีกครั้งในตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป
5. การเลิกและโอนกิจการ จะต้องแจ้งความประสงค์ เหตุผล รายละเอียดต่อรัฐมนตรี
6. มีบทกำหนดโทษทางอาญา ที่มีทั้งโทษจำคุกและปรับ รวม 13 มาตรา

³ คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตาม พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

ประกอบด้วย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง อีกไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 12 คนเป็นกรรมการ

7 ข้อที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยรัฐมนตรีและโดยผ่านทางคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4.5.1.3 การกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หลัง 30 ตุลาคม 2546

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ได้ถูกประกาศใช้และลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ 30 ตุลาคม 2546 โดยกฎหมายฉบับใหม่นี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ที่ถูกใช้มาแล้ว 24 ปี บันทึกลักษณะและเหตุผลประกอบด้วย พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ตอนหนึ่งได้ระบุไว้ว่า “โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกรอบการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ”

กฎหมายฉบับใหม่นี้ จึงมีข้อแตกต่างในสาระสำคัญอยู่หลายประเด็น เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฉบับปี 2522 เช่นการมอบอำนาจให้สภาสถาบันเป็นผู้อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร การเปิดดำเนินการในสาขาวิชาใดๆ การกำหนดให้กิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน การเพิ่มอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน การแก้ไขปรับปรุงในส่วนหมวดที่ว่าด้วยการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากกฎหมายเดิมที่มี 22 มาตรา เป็น 28 มาตรา ตามกฎหมายใหม่และเปลี่ยนชื่อหมวดใหม่เป็น หมวดที่ว่าด้วยการกำกับและควบคุม โดยบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นส่วนที่มีผลกระทบต่อขอบอำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างมากที่สุด

ที่นี้กรณีการอนุมัติหลักสูตรเมื่อเป็นอำนาจสภามหาวิทยาลัยแล้ว ทางคณะกรรมการการอุดมศึกษา จะมีวิธีการใดที่ยังกำกับได้อยู่

วิธีที่ 1 เมื่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการแล้ว ต้องแจ้งให้ กกอ.ทราบภายใน 30 วัน และ กกอ.ก็ยังมีอำนาจที่จะทักท้วงได้แย้ง

วิธีที่ 2 คณะกรรมการการอุดมศึกษามีอำนาจรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงกำหนด (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2550 : 11)

กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปี 2546 แม้จะให้อำนาจแก่สถาบันและสภาสถาบันมากขึ้น และรัฐเปลี่ยนมาใช้ระบบ Post audit ในกิจการบางเรื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็ตาม แต่ทว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจในการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังคงปรากฏอยู่ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำโดยสาระสำคัญไม่แตกต่างจากเดิม อีกทั้งกลับมีการตรามาตราที่เพิ่มขึ้นในกฎหมายใหม่ด้วย ซึ่งการควบคุมในเนื้อหาของกฎหมายบางเรื่อง คือ การจำกัดอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในรูปแบบของการขอความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในบางเรื่อง

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 รูปแบบรัฐบังคับบัญชา หรือรัฐกำกับดูแล

การกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัยในอดีตหรือสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ณ ปัจจุบัน จากพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 กฎหมายฉบับเดิมซึ่งเป็นรูปแบบรัฐบังคับบัญชาอยู่ มาสู่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ยังคงเป็นรูปแบบรัฐบังคับบัญชาอยู่ หรือรูปแบบรัฐกำกับดูแลตามที่บางท่านเข้าใจก็ยังคงเป็นคำถามที่ผู้วิจัย ยังคงต้องศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

จากการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติที่สะท้อนให้เห็นรูปแบบรัฐบังคับบัญชา ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ที่ได้ศึกษาวิจัยกันมาในหัวข้อก่อนหน้านี้ก็ได้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ประเด็นเดียว คือ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดดำเนินการสาขาวิชาใด จากเดิมที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ตามมาตรา 15 ของกฎหมายฉบับปี 2522) และได้ถูกบัญญัติใหม่ในกฎหมายฉบับปี 2546 ว่า การเปิดดำเนินการในสาขาวิชาใดเพิ่มเติมจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบันและให้แจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ (มาตรา 18) และต่อมาในการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2550 ได้มีการแก้ไขอำนาจหน้าที่ในส่วนของสภาสถาบัน ตามกฎหมาย กล่าวคือ ให้สภาสถาบันมีอำนาจอนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด แทน โดยยกเลิกมาตรา 18 ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 แต่ทว่ารูปแบบรัฐบังคับบัญชา ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ก็ยังคงปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 อยู่ถึง 5 ข้ออยู่ดี

การกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกจากจะเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับแล้ว กลไกที่สำคัญในกฎหมายอีกอย่างหนึ่งก็คือ คณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

มาตรา 24 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ความเห็นชอบในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
- (2) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- (3) **รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงกำหนด**
- (4) ออกระเบียบและข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของบุคคลทั่วไป ในการนี้จะระบุชื่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยก็ได้
- (6) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการโดยข้อมูลจากเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่...) พ.ศ. .... ได้ระบุถึงเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 24 ไว้ว่า เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า แม้การแก้ไขเพิ่มเติมครั้งนี้จะมีส่วนทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้คล่องตัวมากกว่าแต่ก่อน โดยขบวนการจะไปสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัยของตนแต่ความคล่องตัวในกรณีนี้ก็คงเป็นเรื่องเฉพาะการศึกษาเท่านั้น (ข้อสังเกตแม้กฎหมายจะแก้ไขเพิ่มเติมให้อำนาจจัดการศึกษาได้มากขึ้น แต่รัฐยังคงต้องการสงวนอำนาจรับรองวิทยฐานะ เพื่อควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ดี) ฉะนั้น ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยในแง่ของอำนาจบริหารงาน หรือขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมิได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงในตอนต่อไป

หมวด 7
การกำกับและควบคุม มาตรา 71 – 99
มีจำนวน 28 มาตรา

ข้อ	เลขมาตรา	เนื้อหาการกำกับและควบคุม
1.	71 72 73	อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ - ในการเข้าไปในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือสถานที่ - ให้เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา - บัตรประจำตัว
2.	74 75	การรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรม - ขอบเขตการรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรม - การห้ามรับเงิน ททรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด
3.	76 77 80 81 (ถูกยกเลิกแล้ว)	การกำกับสถาบันอุดมศึกษาในส่วนวิชาการ - แจ้งการหยุดสอนของสถาบัน - แจ้งการพ้นสภาพของคณาจารย์ประจำ - ไม่ดำเนินการในสิ่งที่จะเป็นต่อการจัดการศึกษา - ไม่เปิดดำเนินการในสาขาวิชาใดภายในเวลาที่กำหนด
4.	78 79	อาคาร การใช้สถานที่ ชื่อ ตรา ของสถาบัน - อำนาจรัฐมนตรีสั่งให้แก้ไขปรับปรุงอาคารสถานที่หรือบริเวณที่ตั้ง - ห้ามใช้หรือยอมให้ผู้อื่น
5.	82 83	การโฆษณา - ต้องไม่ใช่ข้อความอันเป็นเท็จ - อำนาจของคณะกรรมการการอุดมศึกษากรณีฝ่าฝืน มาตรา 82
6.	84	อำนาจรัฐมนตรีกรณีการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด/หรือไม่ ปฏิบัติตามข้อกำหนด แบ่งออกเป็น - ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด หรือไม่ใช่คำว่า มหาวิทยาลัย สถาบัน หรือ วิทยาลัยเป็นอักษรไทยนำหน้าชื่อสถาบัน

ข้อ	เลขมาตรา	เนื้อหาการกำกับและควบคุม
6.	85	- ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด แก่ไขข้อกำหนดโดยไม่ได้รับความเห็นชอบ หรือการเปิดดำเนินการในสาขาวิชาโดยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข
7.	86 87 88 89 90 91 93 94 95	การควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน - เหตุแห่งการควบคุม - ห้ามผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันหลังมีคำสั่ง - ให้ข้าราชการไปปฏิบัติหน้าที่ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน - การอุทธรณ์คำสั่งควบคุม - คำสั่งเลิกการควบคุม - การให้เพิกถอนใบอนุญาต - การหมดสภาพเป็นนิติบุคคล หลังมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต - ค่าใช้จ่ายระหว่างถูกควบคุม - ให้กรรมการควบคุมเป็นเจ้าพนักงาน
8.	96 97 98 99	การสอบสวนและการถอดถอน ออกจากตำแหน่ง อธิการบดีหรือคณาจารย์ประจำ - เหตุแห่งการสอบสวนอธิการบดี - เหตุแห่งการสอบสวนคณาจารย์ - การสอบสวนให้เป็นไปตามข้อบังคับ - ผู้ซึ่งถูกถอดถอน อาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ปัญหาข้อกฎหมายกรณีการกำกับและควบคุม

อันเนื่องมาจากบทบัญญัติในหมวด 7 ว่าด้วยการกำกับและควบคุม มีอยู่ถึง 28 มาตรา ผู้วิจัยจึงขอจำกัดขอบเขตและการศึกษาวิเคราะห์ อยู่ที่ มาตรา 74 อันเป็นมาตราที่สำคัญเพียง มาตราเดียวเท่านั้น โดยมาตรานี้ได้มีระเบียบคณะกรรมการการอุดมศึกษา ว่าด้วยการรับความช่วยเหลือและการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2547 เพื่ออนุวัตกรกาลให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 74 การกระทำได้ดังต่อไปนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

1. การรับความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์การศึกษา หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดเป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด
2. การกู้เงินครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าของทรัพย์สินที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่ขณะนั้น ทั้งนี้ หนี้สินสะสมต้องไม่เกินมูลค่าแห่งทรัพย์สิน
3. การเช่าทรัพย์สินที่มีค่าเช่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด
4. การซื้อ การเช่าซื้อ หรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด
5. การก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดินและสิ่งก่อสร้างตามที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เห็นว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 รวมถึงฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่มองว่าให้อำนาจแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในส่วนของอำนาจสภาสถาบันมากขึ้น ก็ยังก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ดี เช่น การกู้เงินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารเรียน อันเป็นการขยายกิจการของสถาบัน นั้น ด้วยเหตุที่ประเด็นเรื่อง อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มิได้มีการบัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ ที่มีการบัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นนิติบุคคลไว้ในกฎหมาย ซึ่งระบุอำนาจในการกู้ยืมเงินมีการระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน จึงต้องไปพิจารณาในมาตรา 34 (4) ที่ระบุอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันไว้เพียงกรณีอนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงิน ประจำปีของกองทุนประเภทต่างๆเท่านั้น ซึ่งประเด็นนี้ นิติกรหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เคยให้ความเห็นแก่ผู้วิจัยว่า อำนาจของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกรณีของการกู้ยืมเงินให้ใช้มาตรา 74 ได้นั้น ด้วยความเคารพ ผู้วิจัยกลับไม่เห็นด้วย เพราะถ้าจะให้อำนาจแก่สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็ควรระบุไว้ที่อำนาจหน้าที่อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน หรืออำนาจหน้าที่ของอธิการบดี หรือมิฉะนั้นก็ควรมีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่นเดียวกับบทบัญญัติในกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ได้มีการตราและประกาศใช้ไปแล้ว

การตราพระราชบัญญัติในลักษณะของมาตรา 74 ที่ไม่มีปรากฏบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันในกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐฉบับใดเลยเท่ากับกฎหมายต้องการจำกัดขอบเขตอำนาจในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่จะสามารถมีอิสระและดำเนินการได้เองให้มีขอบเขตหรือเพดานอยู่ระดับหนึ่ง แต่ถ้าเกินจากขอบเขตที่กฎหมายกำหนด การดำเนินการดังกล่าว ก็ต้องมาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรณีตัวอย่างของการกู้ยืมเงินก็เช่นเดียวกัน จะครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินก็จะต้องมาขอความเห็นด้วย ซึ่งอันที่จริงการกลั่นกรองในเรื่องสถานภาพของผู้กู้ สถาบันการเงินในฐานะเจ้าหนี้ ผู้ให้กู้ ย่อมต้องพิจารณาในประเด็นนี้อยู่แล้ว แม้ในความเห็นในอีกด้านหนึ่งอาจมองว่าเป็นการที่ฝ่ายรัฐประสงค์จะเข้ามาช่วยกลั่นกรองเรื่อง เพื่อประโยชน์แก่นักศึกษาซึ่งเป็นผู้บริโภค หรือถ้าการกู้ยืมเงินไม่กระทบสถานะภาพสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คณะกรรมการการอุดมศึกษาก็เห็นชอบอยู่แล้ว ผู้วิจัยก็เห็นด้วยกับความเห็นในด้านนี้เช่นเดียวกัน แต่ทว่าเนื่องจากหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน อยู่ภายใต้การกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเดียวกันสอดคล้องกับหลักการที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน มีแนวปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่หลักการของการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยในระบอบราชการไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา จากรูปแบบรัฐบังคับบัญชา ไปสู่รูปแบบรัฐกำกับดูแล แต่ทว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ไม่ว่าจะเป็กฎหมายฉบับปี 2546 ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2550 รูปแบบกฎหมายที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็ยังเป็นรูปแบบรัฐบังคับบัญชาอยู่ดี ดังสังเกตเห็นได้จาก การที่ยังคงบทบัญญัติว่าด้วยการกำกับและควบคุม ไว้ในกฎหมายอยู่

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในกรณีของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบทั้ง 13 แห่ง พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอก

ระบบเหล่านี้ มิได้มีบทบัญญัติหมวดที่ว่าด้วยการกำกับและควบคุม แต่จะมีบทบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยการกำกับดูแล ซึ่งมีข้อความมาตราที่คล้ายคลึงกัน ดังตัวอย่างจากกฎหมายเพียงบางฉบับต่อไปนี้

พ.ร.บ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 2541

หมวด 4

การกำกับและดูแล

มาตรา 43 รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

มาตรา 44 บรรดาเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยจะต้องเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

ร่าง พ.ร.บ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2551 ที่ผ่านมา

หมวด 5

การกำกับดูแล

มาตรา 56 รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการ ของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่มีปัญหาข้อขัดแย้งในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วให้ผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี

มาตรา 57 บรรดาเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยจะต้องเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ.2541

หมวด 4

การกำกับและดูแล

มาตรา 46 รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 7 และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

4.5.1.4 อำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ นอกเหนือจากบทบัญญัติ

จากการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จะเห็นได้ว่า มีลักษณะเป็นบทบัญญัติที่จำกัดขอบเขตอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินในบางเรื่อง มิใช่บทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ในลักษณะเช่นเดียวกับกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแต่ประการใด

ฉะนั้นอำนาจและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน เช่นเดียวกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การพิจารณาเรื่องอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำภายในวัตถุประสงค์หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 หรือไม่เป็นประการสำคัญก่อน (นพดล ปกรณ์นิมิตดี 2548 : 195-196)

มาตรา 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ

กรณีของการทำสัญญาจ้างเอง เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน บางแห่ง ที่ขอรับทุนศึกษาต่อ โดยที่สถาบันมีการกำหนดเงื่อนไขให้ต้องมีการทำสัญญาจ้างที่ดินด้วยนั้น กรณีนี้เคยมีปัญหาที่เจ้าหน้าที่กรมที่ดินบางท่านสืบสนว่า การทำสัญญาจ้างเองอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้แทนของนิติบุคคล มีอำนาจในการลงนามสัญญาจ้างเองในลักษณะเช่นนี้หรือไม่

โดยบทความของผู้วิจัยเองที่ได้ลงพิมพ์ในวารสารบทบัณฑิตยได้เคยแสดงความคิดเห็นทางกฎหมายในฐานะส่วนตัวว่าต้องอาศัยการตีความโดยดูว่าการทำนิติกรรมสัญญานั้นอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามการตีความในลักษณะเช่นนี้ก็อาจยังมีความคิดเห็นแย้งทางกฎหมายได้อยู่ การมีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล จึงน่าจะเป็นการแก้ไขปัญหที่ตรงจุดมากกว่า และน่าจะแสดงถึงความจริงจังของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มากขึ้นด้วย

4.5.2 ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย

โดยที่ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่ กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ เอกชนในด้านการศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่การศึกษาหรือ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของเอกชน โดยให้ รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็น ของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

ให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินกิจการได้ โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่า ด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำว่า **สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญา** หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั่นเอง จากบทบัญญัติข้างต้น ทำให้พบปัญหาและอุปสรรคในการ บริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย อีกกรณีหนึ่งคือ ความ เป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ยังไม่อาจสะท้อนภาพความเท่าเทียมกันระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีอยู่ในขณะนี้ เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยรัฐ เพื่อความเป็นอิสระ

เหตุผลส่วนหนึ่งของการออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยรัฐ เพื่อเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐก็คือ ด้วยแนวคิดและหลักการที่มองว่า ประชาชนและมหาวิทยาลัยถูก คาดหมายให้มีบทบาทที่เป็นทั้งสมอง มโนธรรม และกระบอกเสียงของสังคม ความเป็นอิสระของ ประชาชนและมหาวิทยาลัย จึงย่อมเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย (พินิจ มั่นสัมฤทธิ์, 2538 :106) ความ

เป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ที่ไม่อยู่ภายใต้กรอบระเบียบของราชการที่ยุ่งยาก ชักช้า ระบบเงินเดือนที่ไม่ดึงดูดคนเก่งให้เข้ามาเป็นอาจารย์ จึงเป็นเป้าหมายที่นักวิชาการหรือผู้ที่พยายามผลักดัน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยออกนอกระบบพึงประสงค์ แต่ทว่าอะไรที่เรียกว่าความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย

4.5.2.1 ลักษณะความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย

เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ต้องถือคุณปราชญ์ในสถาบันมหาวิทยาลัยจึงมีความเป็นอิสระที่จำเป็นอย่างน้อย 4 ประการ คือ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2534 : 4)

ประการที่หนึ่ง ความเป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับกระบวนการหาความรู้และสร้างความคิดโดยอิสระของปราชญ์ (การวิจัย, การค้นคว้าหาความจริงโดยวิธีอื่นๆ) กระบวนการสั่งสมและเผยแพร่สัจธรรมความรู้ นั้น การเรียนการสอน ซึ่งถึงการกำหนดหลักสูตร การคัดเลือกคนเข้าศึกษา กระบวนการถ่ายทอด และการวัดผลจนท้ายที่สุดคือการให้ปริญญา รวมตลอดถึงภาระอันเป็นความคาดหวังของสังคมอย่างอื่น ๆ เช่น การให้บริการแก่สังคม (ทางแพทย์ ฯลฯ) และจะทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม เป็นต้น ความเป็นอิสระในการดำเนินการเหล่านี้จะมีขึ้นไม่ได้ ถ้ามหาวิทยาลัยและปราชญ์ยังต้องรับคำสั่งคำบัญชาจากภายนอก หากเป็นเช่นนั้น การศึกษาชั้นสูงสุด ในมหาวิทยาลัยที่เน้นการแสวงหาการเผยแพร่สัจธรรมก็จะไม่ต่างอะไรกับการปลูกฝังลัทธิ

ประการที่สอง การดำเนินการเพื่อให้ภารกิจสำเร็จต้องมีความเป็นอิสระในตัวเอง เครื่องมือและวิธีการอย่างอื่น โดยเฉพาะเรื่อง การได้ทรัพย์สินและเงินทอง ตลอดจนการใช้ทรัพย์สินเงินทองต้องมีความเป็นอิสระ และหากไม่มีความเป็นอิสระ ภารกิจ ประการแรกที่สำคัญที่สุดก็จะไม่มีความเป็นไปได้ รายได้และรายจ่ายของมหาวิทยาลัย ก็คือ ท้อง หากท้องหิว สมองคือ ปราชญ์จะทำการคิดค้นและเผยแพร่สัจธรรมให้ได้เต็มที่คงจะลำบาก หากต้องคอยขอของกินกับคนอื่น และต้องคอย “คิด” ที่จะเอาใจคนที่ให้ของกิน สมองก็ไม่มีความเป็นอิสระต้องทำตามที่ผู้ให้ต้องการ ด้วยเหตุนี้ ความเป็นอิสระทางทรัพย์สินเงินทองของมหาวิทยาลัยจึงมีมาแต่โบราณ เพื่อให้มหาวิทยาลัยไม่ต้องคอยพึ่งเงินหรือทรัพย์สินของพระมหากษัตริย์

ประการที่สาม ความเป็นอิสระในตัวปราชญ์อันเป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัยนั่นเอง คือ เมื่อเขามีผลงานในการคิดค้น และเผยแพร่สัจธรรมเป็นที่ยอมรับ ต้องได้รับการยอมรับโดยไม่ต้องคอยมากลัวว่า สัจธรรมที่เขาคิดค้นและเผยแพร่ นั้น “ถูกใจ” ใครหรือไม่ สิ่งนี้เรียกกันว่า ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล คือ ปราชญ์ต้องครบ ดูแล ยกย่อง ลงโทษ ปราชญ์ด้วยตนเอง เหมือนๆ กับผู้พิพากษาควบคุมตนเอง

ประการสุดท้าย ก็คือ ความเป็นอิสระที่จะจัดองค์กร และกระบวนการภายในมหาวิทยาลัยให้เกื้อกูลต่อกิจกรรมประการแรกให้มากที่สุดหากโลกกำลังประสบปัญหาจากโรคใหม่ เช่น โรคเอดส์ ที่ยังไม่มีใครค้นพบวิธีรักษา มหาวิทยาลัยต้องมีความเป็นอิสระพอที่จะจัดตั้งองค์กร และระดมทรัพยากรมาค้นคิดสัจธรรมในการรักษาโรคนี้ได้อย่างเต็มที่

4.5.2.2 ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยจาก “อำนาจ”

ความเป็นอิสระที่กล่าวถึงมิได้หมายถึง ความเป็นอิสระจนขาดลอยออกจากสังคม แต่ความเป็นอิสระในสังคมนั้น เอง เพียงแต่ต้องเป็นอิสระต่อบุคคลหรือองค์กรที่มี “อำนาจรัฐ” ไม่ว่าจะบุคคลหรือองค์กรนั้นจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือข้าราชการประจำ ฝ่ายการเมืองผู้มีอำนาจก็ต้องการให้มหาวิทยาลัยคิดค้นและเผยแพร่สัจธรรมที่ถูกใจตน ละเว้น การคิดค้นเผยแพร่สัจธรรมที่บาดใจตน มหาวิทยาลัยจึงต้องเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองนี้ ฝ่ายข้าราชการประจำก็ต้องการให้มหาวิทยาลัยทำตามระเบียบ กฎเกณฑ์ในกระดาษที่เหมือนกันหมด ในขณะที่เส้นชีวิตของมหาวิทยาลัยและปราชญ์ คือ ความหลากหลายและความแตกต่าง ซึ่งจะทำให้การคิดค้นและการเผยแพร่สัจธรรมเป็นไปได้ดีที่สุด กล่าวคือ อำนาจในระบบราชการเป็นอำนาจที่เน้น “เอกภาพ” หรือความเหมือนกันหมด ในขณะที่ภารกิจของมหาวิทยาลัย คือ ความหลากหลายและความแตกต่าง ด้วยเหตุนี้ อำนาจในระบบราชการจึงไม่เข้าใจและถามเสมอว่า ทำไมมหาวิทยาลัยจึงไม่ยึดกฎเกณฑ์ แต่ความเป็นอิสระจากอำนาจ นี้ ไม่ใช่อิสระขาดลอยจากสังคม แต่เป็นอิสระที่ต้องถูกตรวจสอบได้ โดยสังคม และความเป็นอิสระจาก “อำนาจ” นี้ เป็นเรื่องที่จะต้องถูก “ตรวจสอบ” ตลอดไป อย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้มหาวิทยาลัย และพวกปราชญ์กลายเป็นผู้ทำอะไร ตาม “อำเภอใจ” (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2534 : 5)

4.5.2.3 ระดับของอิสระ

ความเป็นอิสระจากอำนาจรัฐมีระดับต่าง ๆ กัน ตั้งแต่รูปแบบที่หนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐเลยจะทำอะไรก็ได้ ซึ่งเป็นอิสระเต็มเปี่ยม บทบาทของรัฐในระดับนี้ไม่มีเลย เรียกความเป็นอิสระแบบนี้ว่ารัฐปล่อยวางโดยสิ้นเชิงไป

รูปแบบที่สองของความเป็นอิสระน้อยลง คือ รัฐติดตามดูการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยและปราชญ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการตรวจสอบภายหลัง (Post audit) ในระดับนี้รัฐยังละเว้นไม่กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา อนุญาต อนุมัติ หรือ กำหนดให้มหาวิทยาลัยทำการใด ๆ แต่ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระที่จะกำหนดทางเดินของตนเอง โดยรัฐจะตรวจสอบเฉพาะว่าผลที่ได้นั้นตรงตามที่มหาวิทยาลัยตั้งจุดประสงค์ไว้หรือไม่ เรียกอิสระแบบนี้ว่า รัฐตรวจสอบ ในระดับที่มีอิสระลดลงอีกเล็กน้อย

ในรูปแบบที่สามมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งจะขอเรียกว่า รัฐกำกับ นี้ รัฐคงเป็นผู้วางกติกา กว้าง ๆ เป็นนามธรรมให้มหาวิทยาลัยปฏิบัติตาม ที่เราเรียกว่า เกณฑ์มาตรฐาน (Standard) เมื่อครบเกณฑ์มาตรฐานแล้ว มหาวิทยาลัยก็ดำเนินการได้เลยไม่ต้องขออนุญาตอนุมัติ แต่รัฐมีอำนาจตรวจสอบว่าถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ ในรูปแบบที่สามนี้เกณฑ์มาตรฐานที่รัฐกำหนดล่วงหน้าต้องใช้คู่กับการตรวจสอบในแบบที่สองเสมอ

รูปแบบที่สี่นี้ มาตรฐานที่รัฐกำหนดล่วงหน้า ต้องใช้คู่กับการตรวจสอบในแบบที่สองเสมอ รูปแบบที่สี่เป็นรูปแบบที่เรียกว่า รัฐควบคุม ในรูปแบบนี้รัฐจะกำหนดมาตรฐานไว้ล่วงหน้าให้ต้องทำตามและก่อนทำต้องมาขออนุญาตรัฐก่อน เมื่อทำเสร็จแล้ว รัฐก็ติดตามตรวจสอบภายหลังด้วย อันเป็นการนำรูปแบบที่ 2 และที่ 3 มารวมกับการอนุมัติ อนุญาต

รูปแบบสุดท้าย คือ รูปแบบที่ปราศจากความเป็นอิสระเลย เรียกแบบนี้ว่า รัฐกำหนด คือ รัฐไม่เฉพาะเพียงวางมาตรฐานแล้ว อนุมัติและตรวจสอบเท่านั้น แต่ยังเลยไปถึงการสั่งให้ทำหรืองดเว้นกระทำ ยกเลิกสิ่งที่ลงมือทำไปแล้วหรือเข้ามาทำแทนได้ โดยมีสภาพบังคับชัดเจน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2534 : 6 -7)

รูปแบบความเป็นอิสระทั้ง 5 แบบนี้ สรุปเป็นแผนผังได้ดังต่อไปนี้ (พินิจ มั่นสัมฤทธิ์, 2538 : 113)

รายละเอียด	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ
	ปล่อย วาง	ติด ตาม	กำกับ	ควบคุม	กำกับ หนด
การสั่งให้ทำ งดเว้น การยกเลิก การทำแทน การลงโทษ					/
การอนุญาต อนุมัติ				/	/
การวางกฎเกณฑ์ มาตรฐานล่วงหน้า			/	/	/
การติดตามตรวจสอบ		/	/	/	/

ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยเอกชน มีหรือไม่

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องรูปแบบการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาและรูปแบบความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ที่กล่าวมาข้างต้นในงานวิจัย จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ออกนอกระบบหรือเตรียมกำลังออกนอกระบบ กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบที่รัฐกำกับดูแล โดยมีอิสระทางวิชาการ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เมื่อพิจารณาประกอบกับการวางรูปแบบความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ก็ยังอยู่ก้ำกึ่งระหว่างรัฐควบคุมกับรัฐกำหนดอยู่ดี เพราะพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ยังมีบทกำหนดโทษทางอาญา ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติผิดกฎหมาย และการต้องขออนุญาตต่อรัฐหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งกรณีของมาตรา 74 แห่งกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กล่าวมาในหัวข้อ ในเรื่องข้อจำกัดอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในส่วนของกรทำนิติกรรม ถ้าเกินจากขอบเขตที่กฎหมายกำหนด จะต้องขอความเห็นชอบนั้น การขอความเห็นชอบโดยนัยแฝงก็คือ การต้องขออนุญาตนั่นเอง ความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ที่ควรจะมีเหมือนกัน จึงไม่น่าจะเป็นความจริงได้ ถ้าพิจารณาจากเนื้อหาของตัวบทกฎหมาย

4.5.3 ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

หมวด 9 บทกำหนดโทษ ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ตั้งแต่มาตรา 104 -123 รวม 20 มาตรา ที่ได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ปฏิบัติงาน ตั้งแต่อธิการบดี คณาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ ตลอดถึงผู้รับใบอนุญาตและกรรมการสภาสถาบัน กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเพียงฉบับเดียวในบรรดากฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของไทย ที่มีบทลงโทษทางอาญา มากที่สุด ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้ที่ได้พิจารณาศึกษาวิเคราะห์กันมา

ที่	ชื่อกฎหมาย	จำนวนมาตราในบทกำหนดโทษ
1.	พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2550	ม.67 68
2.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2531	ม.53
3.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2541	ม.55
4.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547	ม.63 64
5.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ.2541	ม.60
6.	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ.2541	ม.57

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์

โทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ทั้ง 20 มาตรา นั้นแม้จะกำหนดเพียงโทษจำคุกและปรับ ซึ่งโทษจำคุกขั้นต่ำคือไม่เกิน 6 เดือน และโทษจำคุก สูงสุดที่มีในกฎหมายก็เพียงไม่เกิน หนึ่งปี แต่ทว่าในส่วน of โทษปรับ มีการบัญญัติระวางโทษ

ปรับไม่เกิน 1 ล้านบาท ในกรณีของมาตรา 74 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า คือ บทกฎหมายว่าด้วยการจำกัดอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจะขอยกเป็นตัวอย่างประกอบเพียงมาตราเดียว มาตรา 74 นี้ ถือได้ว่าการเป็นการบัญญัติระวางโทษปรับที่สูงมากหลายเท่า ถ้าเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฉบับเดิมเมื่อปี 2522

กรณีของมาตรา 74 และบทกำหนดโทษในมาตรา 115 โดยเฉพาะความในวรรคสองของมาตรา 115 แสดงให้เห็นว่า กฎหมายต้องการลงโทษกรรมการสภาสถาบันหรืออธิการบดี หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่กระทำความผิดตามมาตรา 74 ที่ไม่ขอความเห็นชอบการรับความช่วยเหลือ หรือการทำนิติกรรม ที่มีจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

บางท่านอาจจะแย้งว่า มาตรา 74 และมาตรา 115 ไม่น่าจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือเป็นปัญหาในเรื่องขอบอำนาจของสถาบันแต่ประการใด ถ้าเกินจากเพดานที่กฎหมายกำหนด ก็ไปขอความเห็นชอบ ก็ไม่น่ามีปัญหาอะไร ผู้วิจัยก็เห็นด้วยถ้าจะมองในลักษณะนี้ แต่ทว่า ถ้าพิจารณาศึกษาในแง่ปรัชญาทางความคิดในระดับอุดมศึกษา ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐและเอกชนที่น่าจะมีเหมือนกัน บทบัญญัติในลักษณะมาตรา 74 และมาตรา 115 จะมีส่วนช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย หรือ เป็นปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ จึงน่าจะเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาศึกษากันต่อไป

4.5.4 ปัญหาอุปสรรคอันเกิดจากรูปแบบของกฎหมายมหาวิทยาลัย

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในส่วนที่ยังไม่ออกนอกระบบราชการนั้น ตามหลักกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเหล่านี้ มีฐานะเทียบเท่ากับกรม โดยในส่วนของอธิการบดี ซึ่งเป็นผู้บริหาร ก็มีฐานะเทียบได้กับอธิบดีที่อยู่ในกรมตามกระทรวงต่าง ๆ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยของรัฐที่ผ่านมาจะกระทำในรูปของการเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย แต่ละแห่ง แห่งละ 1 ฉบับ จึงมีข้อที่เคยมีเสียงกล่าวว่า เมื่อการตรากฎหมายมหาวิทยาลัย มีรูปแบบและโครงสร้างของกฎหมายเป็นอย่างเดียวกัน เช่น แบ่งหมวดหมู่เป็นอย่างเดียวกัน ก็น่าจะตราเป็นพระราชบัญญัติฉบับเดียว และให้การจัดตั้งมหาวิทยาลัยจริง ๆ ไปตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (สุรินทร์ จิรวินิช, 2532 : 206)

แต่หลังจากปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นปีที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีผลใช้บังคับ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือ สกอ ณ ปัจจุบันนี้ ทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏ จะอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง มีหลักเกณฑ์แนวทาง วิธีปฏิบัติที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน แต่ทว่าในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกลับมีทิศทางตรงกันข้าม คือ พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ ก็ต่างมี พ.ร.บ. แยกต่างหากกันไป บางท่านอาจแย้งว่า การที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่ละแห่งต่างมี พ.ร.บ. จัดตั้งเป็นของตนเอง เพราะแต่ละแห่ง มีปรัชญา แนวคิด ความเป็นมาของสถาบัน ที่ไม่เหมือนกันแม้ว่าโดยส่วนใหญ่ โครงสร้างหลักกฎหมายสถาบันอุดมศึกษา จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันก็ตาม กล่าวคือ แบ่งออกเป็น หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การดำเนินการ หมวด 3 การบัญชีตรวจสอบ หมวด 4 ตำแหน่งทางวิชาการ หมวด 5 ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ หมวด 7 บทกำหนดโทษ

ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีรูปแบบการร่างกฎหมายเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ มีกฎหมายเพียงฉบับเดียว ที่ใช้บังคับกับทุกสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้น ปัญหาจากรูปแบบการร่างกฎหมายที่แตกต่างกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ย่อมจะต้องส่งผลต่อเนื้อหากฎหมายที่แตกต่างกัน และการปฏิบัติที่ลักลั่นได้ เพราะแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ย่อมต้องการให้กฎหมายจัดตั้งสถาบันของตนมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับความต้องการของตน และจากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายเลขที่ 11 ปี 1998 สำหรับอุดมศึกษาของรัฐ ปาเลสไตน์ก็พบว่าเป็นรูปแบบกฎหมายเพียงฉบับเดียว ที่บังคับใช้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือกรณีร่างกฎหมายอุดมศึกษาของประเทศโปแลนด์ในร่างมาตรา 2 ก็ระบุว่า กฎหมายนี้บังคับใช้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน (This Act shall apply to public and non – public institutions of higher education)

4.5.5 อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีและสภาสถาบัน ในการสอบสวนคณาจารย์

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีหนังสือที่ ศธ 0505/7664 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2547 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ในเรื่องสิทธิในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามา ในการสอบสวนเพื่อถอดถอนคณาจารย์ตามมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546

มาตรา 97 บัญญัติว่า เมื่อปรากฏว่าคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนผู้ใด

- (1) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 46 หรือได้รับการแต่งตั้ง

ไม่เป็นไปตามข้อบังคับตามมาตรา 48

(2) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 52 หรือมาตรา 87 หรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(3) กระทำการในลักษณะที่อาจเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ วัฒนธรรมของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้อธิการบดีดำเนินการสอบสวน ถ้าเห็นว่าคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนผู้ซึ่งถูกสอบสวนขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือได้รับการแต่งตั้งไม่เป็นไปตามข้อบังคับตาม (1) กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม (2) หรือกระทำการตาม (3) ให้ดำเนินการเพื่อถอดถอนคณาจารย์ผู้นั้นออกจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการสอบสวน ทั้งนี้ ให้คณาจารย์มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการถือเป็นเด็ดขาด

ถ้าอธิการบดีไม่ดำเนินการตามวรรคสอง ให้สภาสถาบันดำเนินการแทนและให้ดำเนินการต่อ อธิการบดีตามควรแก่กรณีต่อไป

เมื่อได้ดำเนินการถอดถอนคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือดำเนินการต่ออธิการบดีตามวรรคสองหรือวรรคสามแล้ว ให้รายงานสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อทราบ

ผู้วิจัยขออนุญาตนำเอาความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเพียงบางตอนมา เพื่อประกอบการพิจารณาศึกษา เนื่องจากความเห็นทางกฎหมายดังกล่าวน่าจะก่อให้เกิดประเด็นปัญหาทางกฎหมายบางประการ ด้วยความเคารพและเนื่องจากความเห็นทางกฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดประเด็นทางกฎหมายประการที่กระทบต่อขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งในส่วนของอธิการบดีและสภาสถาบัน รายละเอียดความเห็นของคณะกรรมการฯ ที่ตอบข้อหารือ บางส่วนที่ตอบว่า การใช้อำนาจของอธิการบดีเป็นการใช้อำนาจในฐานะ “เจ้าหน้าที่” ตามนัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีดังนี้

การดำเนินการสอบสวนคณาจารย์ของอธิการบดีและสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามมาตรา 89 เพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ถูกสอบสวนอันเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และโดยที่การสอบสวนคณาจารย์

เพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งเป็นการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอเรื่องต่ออธิการบดีว่าผู้ถูกสอบสวนมีเหตุตามที่กำหนดในมาตรา 97 วรรคหนึ่ง หรือไม่ ซึ่งหากอธิการบดีพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวข้างต้นจริง อธิการบดีก็จะดำเนินการถอดถอนผู้ถูกสอบสวนออกจากตำแหน่ง ดังนั้น การสอบสวนคณาจารย์เพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งจึงเป็น “การพิจารณาทางปกครอง” และ คณาจารย์ผู้ถูกสอบสวนเป็น “คู่กรณี” ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

เมื่อพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ มิได้บัญญัติให้สิทธิแก่คณาจารย์ผู้ถูกสอบสวนตามมาตรา 97 ในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาในการสอบสวน โดยมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การสอบสวนตามมาตรา 97 เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ ดังนั้น หากข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งใดมิได้กำหนดให้สิทธิแก่ผู้ถูกสอบสวนในการนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาในการสอบสวน ย่อมถือได้ว่าข้อบังคับดังกล่าวมีหลักประกันความเป็นธรรมต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ที่ให้สิทธิแก่คู่กรณีที่พยานหรือที่ปรึกษาเข้ามาในการพิจารณาทางปกครองที่คู่กรณีต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ กรณีจึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา 23 มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ คณาจารย์ผู้ถูกสอบสวนจึงมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาในการสอบสวน (คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, 2547)

ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่น่าคิด หลักจากมีบันทึกความเห็นตอบข้อหารือของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ 1065/2547 ก็คือ ปัญหาในการบอกเลิกสัญญาจ้างผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในตำแหน่งคณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วย เพราะสัญญาจ้างผู้ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะ เป็น คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ พนักงาน ที่ทำกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็คือ สัญญาจ้างแรงงาน* ระหว่างเอกชนกับเอกชน ซึ่งตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ผู้ปฏิบัติงานทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน เฉกเช่นเดียวกับลูกจ้างในองค์กรภาคธุรกิจต่างๆ โดยที่การสอบสวนลูกจ้าง การพักงานและรวมถึงการลงโทษ ใช้แนวทางของกฎหมายคุ้มครองแรงงานทั้งสิ้น แต่ทว่า แม้ปัจจุบัน พระราชบัญญัติ

* ป.พ.พ. มาตรา 575 อันว่าค่าจ้างแรงงานนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า นายจ้าง และตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มาตรา 23 จะบัญญัติว่า “กิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน..” (ราชกิจจานุเบกษา 2546 : 6) ก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็ยังคงอยู่ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองการทำงาน ซึ่งสัญญาจ้างแรงงานของผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็ยังถือว่าเป็นสัญญาจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกอยู่ดี ดังนั้น ถ้าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะบอกเลิกสัญญาจ้างก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎกระทรวง โดยกรณีของมาตรา 97 น่าจะถือได้ว่าเป็นเรื่องของเหตุแห่งการตั้งคณะกรรมการสอบสวนบุคลากรเฉพาะที่มีตำแหน่งอาจารย์เท่านั้น การถอดถอนออกจากตำแหน่งก็น่าจะถือได้เท่ากับการบอกเลิกจ้าง เพราะคงจะไม่มีกรณีถอดถอนออกจากตำแหน่งอาจารย์เพื่อไปเป็นเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย

การตีความอำนาจของอธิการบดี ตามมาตรา 97 เป็นการใช้อำนาจในฐานะเจ้าหน้าที่ความนัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 อาจทำให้มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายตามมาได้ว่า ถ้าการใช้อำนาจของอธิการบดี ตามมาตรานี้เป็นไปอย่างไรไม่ถูกต้อง จะฟ้องศาลปกครองได้หรือไม่ อำนาจของอธิการบดีในฐานะผู้บริหารและผู้แทนของนิติบุคคลจะเป็นไปในรูปนายจ้างตามกฎหมายเอกชนซึ่งจะบอกเลิกสัญญาจ้าง พร้อมๆ กับการใช้อำนาจในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายมหาชนได้ด้วยหรือ จึงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าคิด แต่โดยความเห็นส่วนตัวผู้วิจัยเห็นด้วยกับเจตนาของคณะกรรมการฯ ที่ต้องการให้คณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับสิทธิในการมีทุนายความ เช่นเดียวกับคณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่ทว่า การตีความในลักษณะนี้ อาจเป็นการตีความอันนำไปสู่การเป็นหมันของมาตรา 97 ก็เป็นไปได้ เพราะคณาจารย์บางคนที่กลัวเสียประวัติ ก็อาจจะยอมลาออกไปเองก็ได้

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อบอานาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 โดยได้ศึกษาถึงเฉพาะข้อบอานาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายในฐานะที่นิติบุคคล ที่มีลักษณะแตกต่างจากข้อบอานาจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตามกฎหมายไทย ดังพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบที่มีการบัญญัติข้อบอานาจของสถาบันในฐานะที่เป็นนิติบุคคลไว้อย่างชัดเจนว่า มหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ในเรื่องใดได้บ้าง แต่กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกฎหมายมีเพียงบทบัญญัติอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันและอธิการบดีเท่านั้น ซึ่งการไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งที่งานวิจัยได้ศึกษา

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ คือ

5.1.1 สถานะทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65 บัญญัติว่า นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายหรือกฎหมายอื่น จากบทบัญญัติในมาตรานี้ ทำให้สามารถแบ่งแยกนิติบุคคลออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

5.1.1.1 นิติบุคคลภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5.1.1.2 นิติบุคคลภายใต้กฎหมายประเภทอื่น

5.1.1.1 นิติบุคคลภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งออกได้เป็น

4 ประเภท

1. ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ซึ่งสามารถแยกย่อยออกเป็นอีก 2 ประเภท

คือ

- ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด

2. บริษัทจำกัด (หมายเหตุ ไม่รวมถึงบริษัทมหาชน จำกัด ซึ่งมี พ.ร.บ. เป็นการเฉพาะ)

3. สมาคม

4. มูลนิธิ

5.1.1.2 นิติบุคคลภายใต้กฎหมายประเภทอื่น

สถาบันอุดมศึกษาของทั้งรัฐและเอกชน มิได้เป็นนิติบุคคลภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นนิติบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละฉบับ และกรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็จะเป็นลักษณะนิติบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติอันเป็นการเฉพาะฉบับเดียว

โดยที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่างก็มีพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยเป็นของตนเอง แต่ละฉบับซึ่งกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐย่อมมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชน อันส่งผลให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนอยู่แล้ว แต่กรณีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ย่อมเกิดคำถามว่าในกิจการของสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะเหมือนกัน สถานะทางกฎหมายของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จะเป็นกฎหมายมหาชน เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนด้วยหรือไม่

จากการศึกษาวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีเนื้อหาทั้งกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชนด้วยส่วนหนึ่ง หรือที่บางท่านเรียกว่า “กฎหมายลูกผสม” ระหว่างกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน กล่าวคือ

เนื้อหาในส่วนกฎหมายเอกชน คือ การกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา คณาจารย์ และนักศึกษา ซึ่งเป็นเอกชนด้วยกัน

เนื้อหาในส่วนกฎหมายมหาชน คือ ลักษณะวิธีดำเนินการ และกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่บางเรื่องยังมีความเกี่ยวข้องกับรัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตั้งแต่การขอใบอนุญาตจัดตั้ง จนถึงการเลิกและโอนกิจการ

สำหรับในส่วนของความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน เมื่ออาศัยหลักเกณฑ์ 3 ประการ อันได้แก่

1. กฎหมายที่จัดตั้งนิติบุคคล
2. กิจกรรมที่นิติบุคคลดำเนินการ
3. การใช้อำนาจของนิติบุคคล

จากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเข้าเงื่อนไขความเห็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนครบทั้ง 3 ข้อ ประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ตีความว่า อธิการบดีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย ในส่วนที่เป็นหลักกฎหมายมหาชนตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ด้วย

5.1.2 ขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติสภาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การศึกษาเรื่องขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องพิจารณาจาก

- 5.1.2.1 อำนาจหน้าที่สภาสถาบัน
- 5.1.2.2 อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีในฐานะผู้แทนนิติบุคคล

5.1.3 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทย

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้นเป็นการบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยให้ครบตามภารกิจอย่างน้อย 4 ประการ

1. การสอนวิชาการและวิชาชีพ
2. การวิจัย
3. บริการวิชาการ
4. ถ่ายทอดและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มุ่งประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารงานกิจการของสถาบัน เพื่อให้การดำเนินการ

ตามภารกิจหลักครบ 4 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น โดยรูปแบบอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
อาจจำแนกรูปแบบอำนาจหน้าที่ของสถาบันออกเป็น 3 ลักษณะ

1. กำหนดอำนาจหน้าที่ 4 ส่วนของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ และ
อธิการบดี

2. กำหนดอำนาจหน้าที่ 3 ส่วนของสภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ อธิการบดี

3. กำหนดอำนาจหน้าที่ 2 ของสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี

รูปแบบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะอำนาจหน้าที่ 2 ส่วน ของสภา
มหาวิทยาลัยและอธิการบดีนั้น แม้จะมีลักษณะเหมือนกับรูปแบบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ตาม แต่รูปแบบอำนาจหน้าที่
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่กำลังออกนอกระบบนั้น ในอนาคตส่วนใหญ่กำลังแปรเปลี่ยนเป็น
รูปแบบอำนาจหน้าที่ 4 ส่วน และ 3 ส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่
ออกนอกระบบ จะมีการบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นนิติ
บุคคลไว้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

5.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

5.1.4.1 ของประเทศสหรัฐอเมริกา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมดและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นบริษัทตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีทั้งสถาบันที่รัฐบาลของมลรัฐเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการและสถาบันที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมลรัฐ แต่ไม่อยู่ในความควบคุมหรือดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีภาระรับผิดชอบต่อมลรัฐเพียงการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สถาบันฯ ได้ตกลงไว้กับรัฐบาลมลรัฐเท่านั้น

5.1.4.2 ฝรั่งเศส

ในฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยรัฐบาลทั้งหมด สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในฝรั่งเศส จึงอยู่ในรูปโรงเรียนชั้นสูงที่มีลักษณะเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีขนาดเล็กกว่ามหาวิทยาลัย โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ ประมวลกฎหมายการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะเป็นไปอย่างเสรี โดยรัฐจะมีอำนาจในการกำกับดูแลที่ค่อนข้างจำกัด

5.1.4.3 ฟินแลนด์

กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของประเทศฟินแลนด์ คือ

การอุดมศึกษาของฟินแลนด์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยและสถาบันโพลีเทคนิค โดยมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐฟินแลนด์ทั้งหมดเป็นของรัฐ กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐฟินแลนด์ จึงเป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเท่านั้น โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีหลักการสำคัญที่ระบุไว้ในมาตรา 2 คือ ให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระ และจากการศึกษาวิจัยพบว่าขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้จะอยู่ในรูปแบบอำนาจหน้าที่ 2 ส่วน เช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย อันประกอบด้วย

- อำนาจหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย (มาตรา 11)
- อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี (มาตรา 13)

5.1.4.4 รัฐปาเลสไตน์

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปาเลสไตน์ คือ กฎหมายเลขที่ 11 แห่งปี 1998 สำหรับการอุดมศึกษา โดยกฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า กฎหมายฉบับนี้มีได้ระบุนโยบายอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หรือผ่านทางองค์กรต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสภามหาวิทยาลัย หรืออธิการบดีแต่ประการใด ในกรณีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะกล่าวเพียงกรอบกว้างๆ ว่า การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินการภายใต้คณะกรรมการสถาบันตามระเบียบหรือข้อบังคับของสถาบัน ซึ่งระเบียบ / ข้อบังคับนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

ประเด็นข้อกฎหมายที่แตกต่างจากกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยเราคือ ในกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปาเลสไตน์ จะใช้การสังเกตและควบคุมโดยรัฐมนตรีจะควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแง่ของการออกใบอนุญาต และการประกันคุณภาพ ผ่านทางบทบัญญัติของกฎหมายเพียง 1 มาตรา กฎหมายฉบับนี้ไม่มีบทกำหนดโทษทางอาญา ในขณะที่กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยมีบทบัญญัติในหมวด 7 การกำกับและควบคุมถึง 28 มาตรา และบทกำหนดโทษถึง 20 มาตรา

5.1.5 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากการศึกษาวิจัยขออำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของไทยและต่างประเทศทำให้พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากความไม่ชัดเจนในกฎหมาย ที่ไม่มีบทบัญญัติอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล แต่กลับมีบทบัญญัติในส่วนการกำกับและควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจำกัดอำนาจในการทำนิติกรรม และการมีบทกำหนดโทษถึง 20 มาตรา ก่อให้เกิดปัญหาอันสรุปได้ดังนี้

5.1.5.1 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลอุดมศึกษา แนวคิดพื้นฐานในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาจะมี 2 รูปแบบใหญ่คือ

1. รูปแบบรัฐบังคับบัญชา
2. รูปแบบรัฐกำกับดูแล

จากการศึกษาพบว่าทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ของไทย เดิมต่างก็อยู่ภายใต้ แนวทางรูปแบบรัฐบังคับบัญชา แต่หลังจากแนวโน้มของมหาวิทยาลัยรัฐเริ่มแปรเปลี่ยนเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ รูปแบบรัฐกำกับดูแล ได้ถูกนำมาใช้ในพระราชบัญญัติของ มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐมีความเป็นอิสระทางวิชาการมากขึ้น แต่ ขณะเดียวกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีรูปแบบกลับสู่ทิศทางเดิม ของการอยู่ภายใต้รัฐบังคับบัญชาอยู่ดี ดังเห็นได้จากปัญหาจากบทบัญญัติในหมวด 7 การกำกับ และควบคุม ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบมิได้ใช้แนวทางนี้ แต่ใช้ แนวทางการกำกับและดูแล

5.1.5.2 ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย

รูปแบบความเป็นอิสระ ในทางวิชาการอาจสรุปออกมาได้เป็น 5 แบบดังนี้

1. รัฐปล่อยวาง
2. รัฐติดตาม
3. รัฐกำกับ
4. รัฐควบคุม
5. รัฐกำหนด

ความเป็นเลิศทางวิชาการ คือ หลักการสำคัญที่ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ต่างก็ต้องยึดถือ ซึ่งการจะบรรลุถึงความเป็นเลิศทางวิชาการได้นั้นจะต้องมีความเป็นอิสระของ มหาวิทยาลัยด้วย แต่ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยนี้ควรมีเหมือนกันทั้งของรัฐและเอกชน กลับ ไม่มีเหมือนกัน อันเนื่องจากปัญหารูปแบบการร่างกฎหมายที่แตกต่างกัน

5.1.5.3 บทกำหนดโทษทางอาญา

ต่อเนื่องจากหลักการความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย การกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่ มากมายถึง 20 มาตรา ย่อมไม่อาจสะท้อนความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จาก ถ้อยคำที่มีอยู่ในตัวบทของกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ เพราะบทกำหนดโทษทาง อาญา แม้ผู้ร่างกฎหมายอาจคิดว่า มีไว้เพื่อบังคับใช้กับสถาบันหรือผู้ปฏิบัติที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ กิจตาม แต่ในอีกแง่หนึ่ง บทกำหนดโทษที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีเพียง 1 – 2 มาตรา ย่อมไม่อาจ

แสดงถึงความเท่าเทียมกันในกฎหมายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้ ทั้งๆที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติฉบับเดียวกัน

5.1.5.4 รูปแบบของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นรูปแบบกฎหมายฉบับเดียวที่บังคับใช้กับทุกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีอยู่ในประเทศไทย ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีการออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเป็นรายฉบับ แม้จะมีกรณีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นรูปแบบกฎหมายฉบับเดียวที่บังคับใช้กับทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏก็ตาม แต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยส่วนใหญ่รวมถึงกรณีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ จะเป็นลักษณะเอกเทศ แยกออกไปแต่ละฉบับ การที่รูปแบบของกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนไม่ได้อยู่รวมกัน ย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่จะให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ควรมีเหมือนกันได้ เพราะการที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่างมีกฎหมายจัดตั้งเป็นเอกเทศ แยกออกเป็นแต่ละฉบับย่อมอาจทำให้เกิดเนื้อหาแห่งกฎหมายที่แตกต่างกัน

5.1.5.5 บทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ กล่าวคือ เกิดปัญหาเกิดความไม่ชัดเจนในเรื่องขอบอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทำให้ต้องพิจารณาเรื่องขอบอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน ส่วนอำนาจของสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีแทน และปัญหานี้จะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เหตุใดกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในฐานะที่เป็นนิติบุคคลไว้เป็นเฉพาะ ทั้งๆที่อำนาจของนิติบุคคลในการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล เป็นอำนาจหน้าที่ตามปกติที่ควรมี ที่แม้กระทั่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัทยังเอาไปใส่ไว้ในแบบ ว. ตอนที่ยื่นขอจดทะเบียน แต่ในทางกลับกันกฎหมายกลับมีบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังเห็นตัวอย่างได้จากมาตรา 74 บทบัญญัติที่ไม่เหมือนกันย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เหมือนกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5.1.5.6 อำนาจหน้าที่ของอธิการบดีและสภาสถาบันในการสอบสวนคณาจารย์

ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภายใต้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ต่างก็อยู่ในบังคับของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน มีสถานะทางกฎหมายระหว่างมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นนายจ้าง และคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในฐานะที่เป็นลูกจ้าง การสอบสวนคณาจารย์ก็ได้ดำเนินการสอบสวน พักงาน และสั่งลงโทษ ตามแนวทางของกฎหมายคุ้มครองแรงงานมาโดยตลอด แต่เมื่อมีการยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 อำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งก็ยังถือว่าเป็นนายจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กลับถูกหน่วยงานของรัฐบางแห่งตีความว่ามีการใช้อำนาจในการถอดถอนคณาจารย์ ซึ่งเป็นอำนาจทางปกครองในฐานะเจ้าหน้าที่ด้วย ย่อมทำให้เกิดประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่สับสน และกลับเป็นอุปสรรคต่อบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาตรา 97 เสียเองด้วยซ้ำ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยขออำนาจตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปรียบเทียบกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในไทย และกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศตามที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย พบว่ายังมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่ควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจมากขึ้นในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาและความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย ที่ควรมีเหมือนกันทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนดังต่อไปนี้

5.2.1 รูปแบบของกฎหมายสถาบันอุดมศึกษา

5.2.2 การยกเลิกบทบัญญัติบางมาตราในหมวด 7 ส่วนที่ว่าด้วยการกำกับและ

ควบคุม

5.2.3 การยกเลิกบทบัญญัติในส่วนบทกำหนดโทษ ให้เหลือเพียง 1-2 มาตรา

5.2.4 การแบ่งประเภทและระดับการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5.2.5 การมีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5.2.1 รูปแบบของกฎหมายสถาบันอุดมศึกษา

การที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยของ แต่ละมหาวิทยาลัยเป็นของตนเอง ยกเว้นแต่เฉพาะกรณีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นรูปแบบพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยฉบับเดียว บังคับใช้กับทุกมหาวิทยาลัย ราชภัฏ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 ทำให้เห็นได้ว่ารูปแบบ ของกฎหมายมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน มีความลึกลับกันอยู่ เพราะโครงสร้างกฎหมาย ของมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนแม้จะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันแต่กฎหมายว่าด้วย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลับยังมีบทบัญญัติว่าด้วยการกำกับและควบคุมจากรัฐอยู่ ทั้งนี้เมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ ซึ่งก็ยังเป็นรูปแบบ กฎหมายอันเป็นการเฉพาะของมหาวิทยาลัย โดยมีการเสนอกฎหมายแยกต่างหากจากกันในแต่ละ มหาวิทยาลัย แม้จะงานวิจัยบางฉบับระบุถึงความจำเป็นในการตรากฎหมายเป็นรายฉบับ (สุรินทร์ จิรวินิชย์, 2532:205) กรณีกฎหมายของมหาวิทยาลัยรัฐ แต่ถ้ารูปแบบกฎหมายของ มหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน ไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเดียวกัน ดังเช่น รูปแบบกฎหมาย ของมหาวิทยาลัยในบางประเทศ เช่น ปาเลสไตน์ และอื่น ๆ หลักการของกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ ที่ประสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อยู่ ภายใต้การกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน ย่อมน่าจะเป็น ความจริงเพียงครั้งเดียว เพราะความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายมิได้มี เท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังนั้นจึงควรมีการเสนอร่างกฎหมายให้สถาบันอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน

5.2.2 การยกเลิกบทบัญญัติบางมาตราในหมวด 7 ส่วนที่ว่าด้วยการกำกับ และควบคุมตั้งแต่มาตรา 71-99 ทั้งหมดรวม 28 มาตรา (เดิมมี 29 มาตรา แต่มาตรา 81 ถูกยกเลิกไป) บทบัญญัติในหมวด 7 นี้ ยังมีอยู่ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 อันเป็นกฎหมายฉบับใหม่ จนกระทั่งการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 บทบัญญัติในส่วนนี้ก็ไม่ถูกยกเลิกไป ทั้งนี้เหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ต้องการ ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีแนวปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน บทบัญญัติในหมวด 7 นี้จึง เป็นการสะท้อนภาพความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเรื่องการ กำกับดูแลจากรัฐ การออกนอกระบบของมหาวิทยาลัยรัฐที่หลายท่านวิตกกังวลว่าจะทำให้ มหาวิทยาลัยรัฐแปรเปลี่ยนเหมือนมหาวิทยาลัยเอกชนอาจต้องมามองความจริงอีกด้านหนึ่งที่

การออกระบบราชการของมหาวิทยาลัยรัฐ ทำให้มหาวิทยาลัยรัฐมีความเป็นอิสระปลอดจากการกำกับของรัฐมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะว่า ควรมีการทบทวนบทบัญญัติในหมวด 7 ว่าด้วยการกำกับและควบคุมให้เหลือเพียงบทบัญญัติในเรื่องที่จำเป็น ซึ่งโดยความเห็นส่วนตัวอยากเสนอแนะให้ยกเลิกบทบัญญัติในหมวด 7 นี้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามก็อาจเป็นไปได้หากในแง่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ถ้าสมมติต้องเจอกับปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่ง (ส่วนน้อยมาก) ที่อาจมีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมในกิจการของสถาบัน ซึ่งถ้าไม่มีอำนาจในส่วนนี้ไว้ รัฐโดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาก็อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาและคุ้มครองประโยชน์ของนักศึกษาได้อย่างเต็มที่

5.2.3 การยกเลิกบทบัญญัติในส่วนบทกำหนดโทษ ให้เหลือเพียง 1-2

มาตรา

จากการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งมีอยู่หลายฉบับพบว่า กฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ยังไม่ออกนอกระบบ หรือกฎหมายของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบแล้วจะมีบทกำหนดโทษ เพียง 1-2 มาตรา เท่านั้นในเรื่องโทษจาก (1) การใช้ตราสัญลักษณ์ ครุวิทยฐานะ เติมวิทยฐานะ ครุประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ เครื่องหมาย ฯ โดยไม่มีสิทธิ หรือ (2) การปลอมเลียนซึ่งตรา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องบทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ให้เหลือเพียง 1-2 มาตรา โดยมีเนื้อหาของบทกำหนดโทษเช่นเดียวกับกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

5.2.4 การแบ่งประเภทและอันดับของการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักศึกษาที่จะศึกษาต่อ ประเทศไทยเราก็เคยมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยอยู่ช่วงหนึ่งเหมือนกัน แต่ทว่าก็ไม่ได้รับการตอบรับดีเท่าที่ควรและส่วนหนึ่งก็อาจยังไม่แน่ใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดอันดับ

โดยความเห็นส่วนตัวของผู้วิจัยเห็นว่า วิธีการจัดอันดับสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ ด้วยเหตุที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนต่างก็อยู่ภายใต้การกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเดียวกันจาก สมศ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา) การประเมินจาก สมศ จะมี

ผลต่อการรับรองของสถาบันอย่างมาก ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จึงต่างต้องพยายามทำให้ตนเองผ่านเกณฑ์โดยการทำคะแนนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินของ สมศ. ย่อมส่งผลกระทบต่ออนาคตและความเป็นไปของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมากอยู่แล้ว ฉะนั้นการกำกับและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนย่อมน่าจะผ่อนคลายหรืออาจยกเลิกบทบัญญัติในส่วนนี้ไปก็ได้ เพื่อให้เป็นไปในลักษณะการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ แต่ถ้ายังไม่สามารถดำเนินการไปถึงขั้นนั้นได้ เพื่อเป็นการจัดอันดับของการกำกับและควบคุม สถาบันอุดมศึกษาเอกชน อันนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันกันในด้านวิชาการ โดยจะอิงจากผลการประเมินของ สมศ. ก็ได้ โดยวิธีการนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นบันไดก้าวแรกแห่งการนำไปสู่การยกเลิกบทบัญญัติในหมวดการกำกับและควบคุม และสามารถเปลี่ยนแนวทางของกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาเป็นการกำกับดูแลได้เฉกเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผลการประเมินจาก สมศ	จำนวนมาตราที่จะบังคับใช้ในหมวดกำกับและการควบคุม
กลุ่มอันดับที่ 1	ดีมาก	1 มาตรา
กลุ่มอันดับที่ 2	ดี	14 มาตรา
กลุ่มอันดับที่ 3	พอใช้ / ผ่าน	28 มาตรา

หมายเหตุ อันดับการกำกับและควบคุมใช้ฐานจากจำนวนมาตราที่มีอยู่ในหมวด 7 ในส่วนการกำกับและควบคุมทั้ง 28 มาตรา เป็นตัวจัดอันดับโดยลดทอนจำนวนมาตราที่จะบังคับใช้ตามอันดับของสถาบัน

ในส่วนบทบัญญัติเพียง 1 มาตรา ในการกำกับและดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยขอเสนอให้ถ้อยคำในบทบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา..... รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 8 และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ร่างมาตรานี้เสนอโดยนำแนวทางมาจากมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ราชกิจจานุเบกษา, 2541 : 16) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ออกนอกระบบโดยมาจากส่วนราชการ

5.2.5 การมีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อันที่จริงแล้ว บทบาทอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นนิติบุคคล โดยมีผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ อธิการบดี เปรียบเทียบกับสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนย่อมเป็นคนละบทบาทคนละอำนาจหน้าที่กัน ด้วยเพราะสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นเพียงองค์ประกอบส่วนหนึ่งในความเป็นสถาบันอุดมศึกษา เฉกเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สภาสถาบันมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย สภาสถาบันเป็นเพียงผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (Authority) ในการวางนโยบายและควบคุมกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีอำนาจอนุมัติให้ความเห็นชอบหรือพิจารณา ในเรื่องที่มีความสำคัญที่ควรผ่านสภาสถาบันเท่านั้น การเอาอำนาจหน้าที่เพื่อกระทำการต่าง ๆ ภายในวัตถุประสงค์ที่เป็นการเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เป็นนิติบุคคลไปบัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน และการไม่มีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบ ซึ่งบทบัญญัติในลักษณะเช่นนี้มีมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2546 ย่อมแสดงถึงความไม่แน่ใจต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากภาครัฐ แม้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจจะบอกว่าการแก้ไขกฎหมายสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ครั้งที่ 2 ก็เพื่อต้องการเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น แต่จริง ๆ แล้วเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่สภาสถาบันมีองค์ประกอบของกรรมการสภาสถาบัน มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะต้องได้รับความเห็นชอบและแต่งตั้งจากรัฐมนตรี แม้ผู้รับใบอนุญาตจะมีสิทธิเสนอชื่อได้ก็ตาม ซึ่งกรรมการสภาสถาบันโดยกลไกทางกฎหมายถูกกำกับและควบคุมมากขึ้น ตามความในมาตรา 74 ซึ่งผู้วิจัยได้เคยให้นิยามไว้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีการกำหนดโทษอาญาแก่กรรมการสภาสถาบันที่มีส่วนกระทำผิดตาม มาตรา 74 โดยปรับได้สูงสุดถึง 1

ล้านบาทหรืออธิบายง่าย ๆ ก็คือ เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้กับคนที่รัฐสามารถกำกับและควบคุมและเอาผิดเขาได้อย่างเต็มที่ นั่นเอง

ดังนั้น การเพิ่มอำนาจหน้าที่แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการมีบทบัญญัติเฉพาะว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เฉกเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย ที่ออกนอกกรอบไปแล้ว น่าจะเป็นแนวทางการร่างกฎหมายที่ถูกต้อง ที่ต้องมีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่เหล่านี้เป็นเรื่องปกติทั่วไปที่ควรต้องมีอยู่แล้วสำหรับการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นนิติบุคคล มิใช่เรื่องของการต้องไปขออนุญาตเพื่อใช้อำนาจหน้าที่จากสภาสถาบัน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จิตต์อง พัฒนาศิริ. **แนวทางเพื่อความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย**. วิทยานิพนธ์ นม.

กรุงเทพฯ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538

ชูเวช ชาญสง่าเวช. **รายงานการวิจัยเรื่องการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา**.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2543.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. **คำอธิบายกฎหมายปกครอง**. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ :

วิญญูชน, 2538

ทองใหญ่ ทองใหม่. **บทบาทของมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุง**

ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัย

ในการพัฒนาระดับท้องถิ่นและภูมิภาค.

ธวัชไชย สนธิวินิช. **สถานะและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของมหาวิทยาลัย**.

วิทยานิพนธ์ นม. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

นันทวัฒน์ บรมานันท์, **บริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองฝรั่งเศส**, พิมพ์ครั้งที่ 1

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

นพดล ปกรณ์นิมิตดี. "อำนาจในการรับจําของทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตาม

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ศึกษากรณีเฉพาะสัญญาขอรับ

ทุนศึกษาต่อ" **บทบัณฑิตย** (61) 1 มีนาคม 2548.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, "ความเป็นอิสระของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, " **จุฬาสัมพันธ์** : 1-20 ;

8 กรกฎาคม 2534.

ประสิทธิ์ ไชวโกล. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติบุคคล**

ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2543.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 45** . 1 มกราคม 2471.

ประมวลกฎหมายอาญา . **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 95 (ฉบับพิเศษ)** .

15 พฤศจิกายน 2499.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก**.

19 สิงหาคม 2542.

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. **ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 8 ก .20** กุมภาพันธ์ 2541.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2531. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 105 ตอนที่ 206 ฉบับพิเศษ.** 8 ธันวาคม 2531.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2541 . **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 24 ก.** 12 พฤษภาคม 2541.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก** 14 มิถุนายน 2547.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ.2541. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 11 ก.** 6 มีนาคม 2541.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ.2541 . **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 65 ก.** 25 กันยายน 2541.

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 107 ก.**30 ตุลาคม 2546.

พินิจ มั่นสัมฤทธิ์. **ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย อดีต ปัจจุบัน และอนาคต.** วิทยานิพนธ์ นม. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. “บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลอุดมศึกษา”. **วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,** 28 (2) :52-63 ;พฤศจิกายน 2542- กุมภาพันธ์ 2543.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล**

จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล> เข้าถึง 5 มีนาคม 2551.

สุรพล นิตไกรพจน์.มหาวิทยาลัยไทยในรูปองค์กรมหาชนอิสระ: กรณีตัวอย่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. **รวมบทความทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.**436-441 ;2535.

สุรินทร์ จิรวินิชย์. **วิวัฒนาการกฎหมายมหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2533.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. **รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ .**กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา,2551.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. **สภาพความเป็นนิติบุคคลของส่วนราชการไทย**. รายงานการวิจัยเสนอ
ต่อคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.กันยายน 2539.

สุนีย์ มัลลิกามาลย์, **วิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549.

สำนักงานเลขาธิการสถานศึกษา **ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐฟินแลนด์** กรุงเทพฯ:
สกศ, 2549.

สำนักกฎหมายปกครอง, **หรือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน พ.ศ.2546** บันทึกข้อความเสนอคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง.
ตุลาคม.2547.

Bologna-Berlin2003 project team, **UNIVERSITIES ACT 27 June 1997/645**

[<http://www.bologna-berlin2003.de/word/Finland.doc>],Dec 2007.

CampusFrance,**ศึกษาต่อฝรั่งเศส** [<http://www.edufrance-thailand.com>]

, Dec 2007.

Janet E.Ashcroft. **Law for Business**. 15th ed.USA.: Thomson South-western,2005.

Palestinian National Information Centre, **Law no.(11) of 1998 For Higher Education**

[www.pnic.gov.ps/english/law/laws.html],16 June 2006.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี
<p>มาตรา 13 มหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 อำนาจและหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง</p> <p>(1) ซื้อ ขาย จ้าง รับจ้าง สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน และจำหน่าย หรือทำนิติกรรมใด ๆ ตลอดจนถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ ในทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย หรือมีสิทธิในหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา และจำหน่ายทรัพย์สินทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 16 (2) ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนได้</p> <p>(2) รับค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ</p>	<p>มาตรา 21 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย อำนาจและหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง</p> <p>(1) กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาของมหาวิทยาลัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไปก็ได้</p> <p>(3) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย</p>	<p>มาตรา 32 อธิการบดีเป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั้งปวง และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) บริหารการเงิน การคลัง การพัสดุ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองคณบดี รองผู้อำนวยการ รองหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และอาจารย์พิเศษ</p> <p>(4) บรรจุ แต่งตั้ง ดำเนินการทางวินัย และถอดถอนพนักงานของมหาวิทยาลัยรวมทั้งบริหารงานบุคคลตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย</p> <p>(5) จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ โดยปฏิบัติ</p>

<p>และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับกาณ์นั้น</p> <p>(3) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งของรัฐหรือของเอกชนหรือกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7</p> <p>(4) กู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินและการลงทุนหรือการร่วมลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่กิจการของมหาวิทยาลัย การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน และการลงทุนหรือการร่วมลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน</p> <p>(5) จัดให้มีการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการนำผลงานทางวิชาการ ผลการวิจัย และทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ให้เป็นประโยชน์</p> <p>(6) จัดให้มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา</p>	<p>(5) อนุมัติการให้ปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร ทั้งของมหาวิทยาลัย และที่มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่น รวมทั้งอนุมัติการให้ปริญญา กิตติมศักดิ์</p> <p>(6) อนุมัติการจัดตั้ง การรวม หรือยุบเลิกส่วนงานของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 9 รวมทั้งการแบ่งหน่วยงานภายในของส่วนงานดังกล่าว</p> <p>(7) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(8) แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์กิตติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ</p> <p>(9) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ และหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น</p>	<p>ตามนโยบายและแผนงานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(6) จัดหารายได้และทรัพยากรอื่นจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และจัดทำงบประมาณรายรับและรายจ่ายเพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(7) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศของมหาวิทยาลัยหรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>
--	---	--

<p>ทุนการวิจัย และทุนอุดหนุนกิจการอื่นตาม วัตถุประสงค์ตามมาตรา 7</p> <p>(7) ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา จัดการ ใช้ และจัดหา ประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และที่ราช พัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ</p> <p>(8) จัดตั้งหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการจัดตั้งองค์กรที่ เป็นนิติบุคคล รวมตลอดถึงลงทุนหรือร่วมลงทุนกับ บุคคลหรือนิติบุคคลใด เพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้อง หรือต่อเนื่องกับกิจการของมหาวิทยาลัย หรือนำผล การค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่ หรือหาประโยชน์ เพื่อเป็น รายได้ของมหาวิทยาลัย</p>	<p>(10) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อธิการบดี และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ</p> <p>(11) อนุมัติการรับเข้าสมทบ การจัดการศึกษาร่วม หรือการยกเลิกการสมทบ การยกเลิกการจัดการศึกษาร่วมของสถานศึกษาชั้นสูง หรือสถาบันวิจัยอื่น อนุมัติหลักสูตรการศึกษา และการเปิดสอน รวมทั้งการปรับปรุง การยุบรวม หรือ การยกเลิกหลักสูตรการศึกษา</p> <p>(12) กำหนดนโยบายและวิธีการเกี่ยวกับการจัดหา รายได้ จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากรอื่น</p> <p>(13) อนุมัติการกู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงิน และการลงทุน หรือการร่วมลงทุนตามมาตรา 13 (4) วรรคสอง</p> <p>(14) อนุมัติการจัดตั้งหรือร่วมกับบุคคลอื่นในการ จัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือยกเลิกนิติบุคคลที่ จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 13 (8)</p> <p>(15) อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและอนุมัติ งบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย</p> <p>(16) รับรองรายงานกิจการประจำปีของมหาวิทยาลัย</p>	
---	---	--

	<p>และเสนอรายงานนั้นต่ออธิบดีเพื่อทราบ</p> <p>(17) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งมอบอำนาจให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลดังกล่าวทำการแทนแล้วรายงานให้สภามหาวิทยาลัยทราบ ทั้งนี้ต้องแต่งตั้งผู้แทนสภาคณาจารย์เป็นกรรมการ หรืออนุกรรมการด้วย</p> <p>(18) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัย ที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ</p>	
--	---	--

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี	อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
<p>มาตรา 18 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) วางนโยบาย และอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 7</p> <p>(2) วางระเบียบ ออกประกาศข้อกำหนด และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการ</p>	<p>มาตรา 21 สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) พิจารณากำหนดหลักสูตรการสอน และการวัดผลการศึกษา เพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(2) เสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร ต่อสภามหาวิทยาลัย</p>	<p>มาตรา 27 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) บริหารบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด และข้อบังคับของ</p>	<p>มาตรา 12 มหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่กระทำการต่างๆ ภายในวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7 และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง</p> <p>(1) ซื่อ สร้าง จัดหา โอน รับโอนเช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ในทรัพย์สิน และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือ</p>

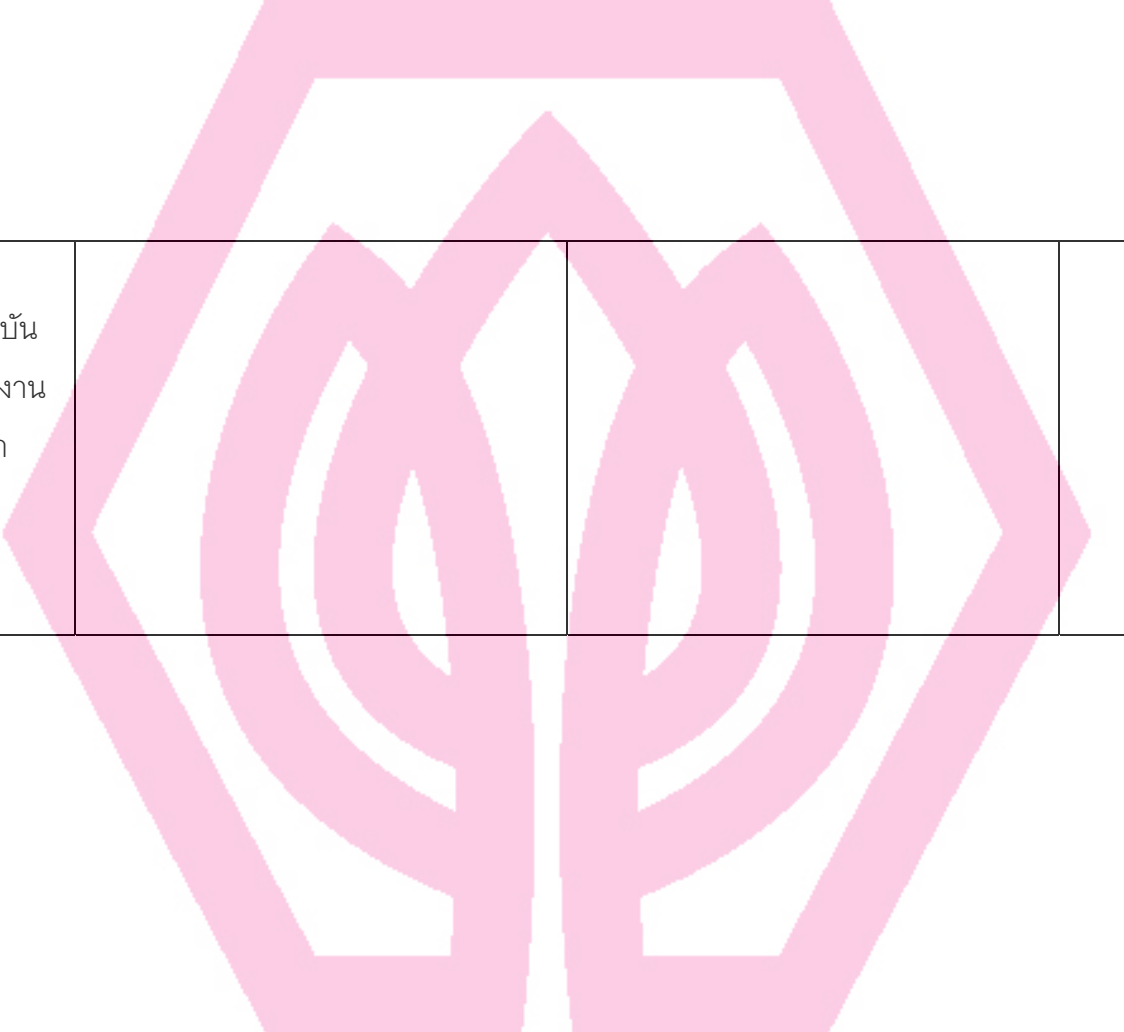
<p>ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบและออกข้อบังคับสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่องๆ ไปก็ได้</p> <p>(3) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิตอนุปริญญาและประกาศนียบัตร</p> <p>(4) อนุมัติการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนงานของหน่วยงานดังกล่าว</p> <p>(5) อนุมัติการรับเข้าสมทบ หรือยกเลิกการสมทบซึ่งสถาบันการศึกษาชั้นสูง และสถาบันวิจัย</p>	<p>(3) เสนอการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนงานในหน่วยงานดังกล่าว ต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(4) พิจารณาการรับเข้าสมทบ หรือยกเลิกการสมทบซึ่งสถาบันการศึกษาชั้นสูง หรือสถาบันวิจัยอื่น เพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(5) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์ศาสตราจารย์พิเศษ และศาสตราจารย์เกียรติคุณ เพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(6) พิจารณาให้ความเห็นชอบ</p>	<p>มหาวิทยาลัย</p> <p>(3) บรรจุ แต่งตั้ง และถอดถอน พนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งดำเนินการบริหารงานบุคคลตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) จัดทำแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยและดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย และแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(5) จัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อให้บรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ</p> <p>(6) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยใน</p>	<p>ทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้</p> <p>การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยน อสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามมาตรา 13 วรรคสาม โดยมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่าย หรือแลกเปลี่ยนได้</p> <p>(2) รับค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าตอบแทนและค่าบริการนั้น</p> <p>(3) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน หรือกับองค์การ หรือหน่วยงานต่างประเทศหรือ</p>
--	---	---	--

<p>(6) อนุมัติการเปิดสอนและหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด รวมทั้งการยุบรวมหรือยกเลิกหลักสูตร</p> <p>(7) พิจารณาสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี และดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอนอธิการบดี</p> <p>(8) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งถอดถอนศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(9) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนงาน</p>	<p>เกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ</p> <p>(7) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าศูนย์และหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา หรือศูนย์</p> <p>(8) จัดหาวิธีการอันจะทำให้การศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การริเริ่ม การปรับปรุง การถ่ายทอดและการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเจริญยิ่งขึ้น เพื่อเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p>	<p>กิจการทั่วไป</p> <p>(7) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>	<p>ระหว่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 7</p> <p>(4) กู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน ร่วมลงทุน หรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 7</p> <p>การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การร่วมลงทุนหรือการลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินวงเงินที่รัฐมนตรีกำหนด ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน</p> <p>มหาวิทยาลัยอาจดำเนินการจัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลเพื่อการร่วมลงทุนหรือการลงทุนได้</p> <p>(5) จัดให้มีทุนการศึกษาและทุน</p>
---	---	---	--

<p>ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะและศาสตราจารย์เกียรติคุณ</p> <p>(10) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ และประโยชน์อื่น การบรรจุและแต่งตั้ง การให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การลงโทษ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง</p> <p>(11) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดหารายได้ ออกข้อบังคับและวางระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของ</p>	<p>(9) พิจารณาให้ความเห็นแก่สภามหาวิทยาลัยในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการของมหาวิทยาลัย</p> <p>(10) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย</p> <p>(11) แต่งตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ</p>	<p>การวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ</p>
---	---	--------------------------------

<p>มหาวิทยาลัย</p> <p>(12) อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย</p> <p>(13) แต่งตั้งและถอดถอนกรรมการสภาวิชาการ และกรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัย</p> <p>(14) แต่งตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(15) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ</p> <p>(16) ติดตามและประเมินผล</p>			
---	--	--	--

<p>การดำเนินงานของอธิการบดี รอง อธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า คณะ</p>			
---	--	--	--

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี	อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
<p>มาตรา 18 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) กำหนดนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>(2) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัย เป็นผู้ออกกฎ ระเบียบ ประกาศและ</p>	<p>มาตรา 22 สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) พิจารณาเสนอวิธีด้อยทศน์กำหนดนโยบายวิชาการ และหลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) พิจารณาเสนอดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยการสอน การประเมินผลการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>(3) พิจารณาเสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง</p>	<p>มาตรา 31 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) จัดทำแผนพัฒนา</p>	<p>มาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้</p> <p>(1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล</p> <p>(2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับ</p>

<p>ข้อบังคับสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นเรื่องๆ ก็ได้</p> <p>(3) กำกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การเปิดสอนของมหาวิทยาลัย และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(5) พิจารณาการจัดตั้ง การรวมและการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการหรือ</p>	<p>ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(4) พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบรวม และการยุบเลิกคณะ สถาบัน สำนัก ศูนย์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนราชการหรือส่วนงานในหน่วยงานดังกล่าว</p> <p>(5) พิจารณาเสนอการรับสถาบันวิชาการชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัย</p> <p>(6) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์</p> <p>(7) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอน</p>	<p>มหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) รักษาระเบียบวินัย จรรยาบรรณ และมารยาทแห่งวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย</p> <p>(5) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป</p> <p>(6) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(7) แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการศูนย์ รองหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่</p>	<p>แผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ</p> <p>(3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ</p> <p>(4) เรียนรู้และเสริมสร้างความรู้เข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม</p> <p>(5) เสริมสร้างความรู้เข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง</p>
---	--	---	---

<p>หน่วยงานของส่วนราชการดังกล่าว</p> <p>(6) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยหรือยกเลิกการสมทบ</p> <p>(7) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด</p> <p>(8) พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(9) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน</p>	<p>ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ</p> <p>(8) แสวงหาวิธีการที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุง การถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การพัฒนาท้องถิ่น การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เจริญยิ่งขึ้น</p> <p>(9) เสนอแนะแนวทางการประสานงาน การระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อ</p>	<p>เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะและอาจารย์พิเศษ</p> <p>(8) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาวิชาการ สภาคณาจารย์และข้าราชการรวมทั้งส่งเสริมกิจการนักศึกษา</p> <p>(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>	<p>(6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>(7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p> <p>(8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น</p>
---	---	---	---

<p>ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(10) แต่งตั้งและถอดถอน ประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย</p> <p>(11) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(12) ออกระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การจัดหารายได้และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่</p>	<p>การพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>(10) พิจารณาให้ความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย</p> <p>(11) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลงานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย</p> <p>(12) ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย</p> <p>(13) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ</p>		
--	--	--	--

<p>เกี่ยวข้อง</p> <p>(13) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามอบหมาย</p> <p>(14) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(15) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีหรือสภาวิชาการเสนอ และอาจมอบหมายให้</p>			
--	--	--	--

<p>อธิการบดีหรือสภามหาวิชาการปฏิบัติการ อย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและ หน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยได้</p> <p>(16) ส่งเสริม สนับสนุนและ แสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ของมหาวิทยาลัยตลอดจนการปฏิบัติ ภารกิจร่วมกับกับสถาบันอื่น</p> <p>(17) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับ กิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้ เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ</p>			
---	--	--	--

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี	อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
<p>มาตรา 17 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้</p> <p>(1) วางนโยบายและอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 5</p> <p>(2) วางระเบียบ ออกข้อบังคับ ข้อกำหนด และประกาศของมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบออกข้อบังคับและประกาศสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่องๆ</p>	<p>มาตรา 20 สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้</p> <p>(1) พิจารณากำหนดหลักสูตร การสอน และการวัดผลการศึกษา</p> <p>(2) เสนอการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(3) เสนอการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักวิชา สถาบัน ศูนย์ หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ รวมทั้งการเสนอแบ่งส่วนงานของส่วนงานดังกล่าว</p> <p>(4) พิจารณาให้ความเห็น</p>	<p>มาตรา 26 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ประกาศ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) ควบคุมบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์</p>	<p>มาตรา 10 มหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่กระทำการต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในมาตรา 5 อำนาจและหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง</p> <p>(1) ซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาหรือมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ ในทรัพย์สิน และจำหน่าย สั่งหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้</p> <p>การจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์ของมหาวิทยาลัย ให้</p>

<p>ไปก็ได้</p> <p>(3) อนุมัติให้ปริญญาประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(4) อนุมัติการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักวิชา สถาบัน ศูนย์ หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ รวมทั้งการแบ่งส่วนงานของส่วนงานดังกล่าว</p> <p>(5) อนุมัติการรับเข้าสมทบ หรือการยกเลิกการสมทบของสถาบันการศึกษาชั้นสูงและสถาบันวิจัยอื่น</p> <p>(6) อนุมัติการเปิดสอนและหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด</p>	<p>เกี่ยวกับการรับเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบของสถาบันการศึกษาชั้นสูงและสถาบันวิจัยอื่น</p> <p>(5) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ</p> <p>(6) จัดหาวิธีการอันจะทำให้ การศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การทะนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมเจริญยิ่งขึ้น</p> <p>(7) พิจารณาให้ความเห็นแก่สภามหาวิทยาลัยในเรื่องเกี่ยวกับ</p>	<p>พิเศษ และอาจารย์พิเศษ</p> <p>(4) แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย</p> <p>(5) บรรจุ แต่งตั้ง และถอดถอน พนักงานและลูกจ้างของมหาวิทยาลัย รวมทั้งดำเนินการบริหารงานบุคคลตาม ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย</p> <p>(6) จัดแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(7) จัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ</p> <p>(8) เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัย</p>	<p>กระทำได้เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตาม มาตรา 12 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้จำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนได้</p> <p>(2) รับค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน เบี้ยปรับ และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าตอบแทนและค่าบริการนั้น</p> <p>(3) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน หรือกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 5</p> <p>(4) กู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน ร่วมลงทุนหรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ใน</p>
---	---	---	---

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

<p>รวมทั้งการยุบ รวม และยกเลิกหลักสูตร และสาขาวิชา</p> <p>(7) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(8) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์</p> <p>(9) แต่งตั้ง และถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย</p> <p>(10) ออกข้อบังคับว่าด้วยการ</p>	<p>วิชาการของมหาวิทยาลัย</p> <p>(8) ให้คำปรึกษาแก่อธิการบดี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภามหาวิทยาลัยหรืออธิการบดีมอบหมาย</p> <p>(9) แต่งตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ</p>	<p>ในกิจการทั่วไป</p> <p>(9) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>	<p>มาตรา 5</p> <p>การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน การร่วมลงทุน หรือการลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัย ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินหนึ่งในสี่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี และถ้าเป็นจำนวนเงินเกินครึ่งหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน</p> <p>(5) จัดให้มีทุนการศึกษาและทุนการวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ</p> <p>(6) จัดตั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 5</p>
---	---	--	--

บริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย
เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตรา
เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ
และประโยชน์อย่างอื่น การบรรจุ แต่งตั้ง
การให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง การ
ออกจากงาน วินัย การลงโทษ การร้อง
ทุกข์ และการอุทธรณ์ การลงโทษของ
พนักงานและลูกจ้าง

(11) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ
การจัดหารายได้ และการจัดตั้งองค์กรที่
เป็นนิติบุคคล

(12) ออกข้อบังคับและวาง
ระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน
การเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(13) อนุมัติการตั้งงบประมาณ
รายรับ และอนุมัติงบประมาณรายจ่าย
ของมหาวิทยาลัย

--	--	--

มหาวิทยาลัยศรีราชภัฏสุราษฎร์ธานี

SRIPATUM UNIVERSITY

<p>(14) แต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตาม มาตรา 25 ให้รักษาการแทนอธิการบดี ในกรณีที่ตำแหน่งอธิการบดีว่างลง</p> <p>(15) แต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและ หน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(16) ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของอธิการบดี รอง อธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าส่วนงานที่ เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนัก วิชา สถาบัน หรือศูนย์</p> <p>(17) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับ กิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้ เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ</p>			
---	--	--	--

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี
<p>มาตรา 18 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ</p> <p>(2) วางระเบียบและออกข้อบังคับต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบและออกข้อบังคับสำหรับส่วนราชการนั้นเป็นเรื่องๆ ไปก็ได้</p> <p>(3) พิจารณาเสนอจัดตั้ง รวม และยุบเลิก บัณฑิตวิทยาลัย คณะวิทยาลัย แผนกอิสระ สถาบัน สำนัก ศูนย์ ภาควิชาและหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะหรือภาควิชา</p> <p>(4) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันวิจัย เข้าสมทบหรือยกเลิกการสมทบของสถาบันดังกล่าว</p> <p>(5) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับ</p>	<p>มาตรา 25 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ในการนี้ให้มีอำนาจออก ระเบียบ คำสั่ง และประกาศได้</p> <p>(2) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ระเบียบ และข้อบังคับของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป</p> <p>(4) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(5) มีอำนาจและหน้าที่อื่นตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>

นโยบายของมหาวิทยาลัย และมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

(6) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุมัติปริญญา และประกาศนียบัตร

(7) แต่งตั้งและถอดถอน รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี หัวหน้าแผนกอิสระ รองหัวหน้าแผนกอิสระ ผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาและศาสตราจารย์เกียรติคุณ

(8) ดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และถอดถอน อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

(9) พิจารณาอนุมัติงบประมาณจากรายได้ของมหาวิทยาลัยตาม มาตรา 12

(10) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงาน การเงิน และการจัดหารายได้ และผลประโยชน์จากทรัพย์สินตามมาตรา 12

(11) แต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 22 ให้รักษาราชการแทน

อธิการบดีในกรณีตำแหน่งอธิการบดีว่างลง

(12) แต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อ
กระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(13) มีอำนาจและหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุ
ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี
<p>มาตรา 17 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) วางนโยบาย และอนุมัติแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สังคม ทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p> <p>(2) วางระเบียบ ออกข้อบังคับและประกาศของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบ ออกข้อบังคับและประกาศสำหรับส่วนราชการนั้นเป็นเรื่องๆ ไปก็ได้</p> <p>(3) กำกับมาตรฐานการศึกษาและการ</p>	<p>มาตรา 21 สภาวิชาการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) พิจารณาเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย การวัดผล การศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(2) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการรวมและการยกเลิกสาขาวิชาต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(3) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการเปิดสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) พิจารณาเสนอความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(5) ส่งเสริมการวิจัยและการบริการทางวิชาการที่สอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย และ</p>	<p>มาตรา 27 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และของมหาวิทยาลัย รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) บริหารบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) แต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยอธิการบดี รอง</p>

<p>ประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>(4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย</p> <p>(5) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด</p> <p>(6) พิจารณาการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิก สำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัยหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการของส่วนราชการดังกล่าว</p> <p>(7) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตร บัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุมัติปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(8) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูง และสถาบันอื่นเข้าสมทบ หรือการยกเลิกการสมทบ</p>	<p>ความต้องการของชุมชน</p> <p>(6) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภาวิชาการ</p>	<p>คณบดี รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการวิทยาลัย รองหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาและอาจารย์พิเศษ</p> <p>(5) รายงานเกี่ยวกับกิจการและการดำเนินการของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(6) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ สภาคณาจารย์และข้าราชการ คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวิทยาเขต และส่งเสริมการพัฒนานักศึกษา และกิจการนักศึกษา</p> <p>(7) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน</p> <p>(8) เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป</p> <p>(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย ตามที่สภา</p>
---	--	---

<p>(9) พิจารณาเสนอเรื่องเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(10) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และกรรมการสภาวิชาการ</p> <p>(11) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(12) วางระเบียบและออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย และการจัดหารายได้ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(13) พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการ</p>		<p>มหาวิทยาลัยมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิการบดี</p>
---	---	---

บริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามอบหมาย

(14) แต่งตั้งคณะกรรมการ

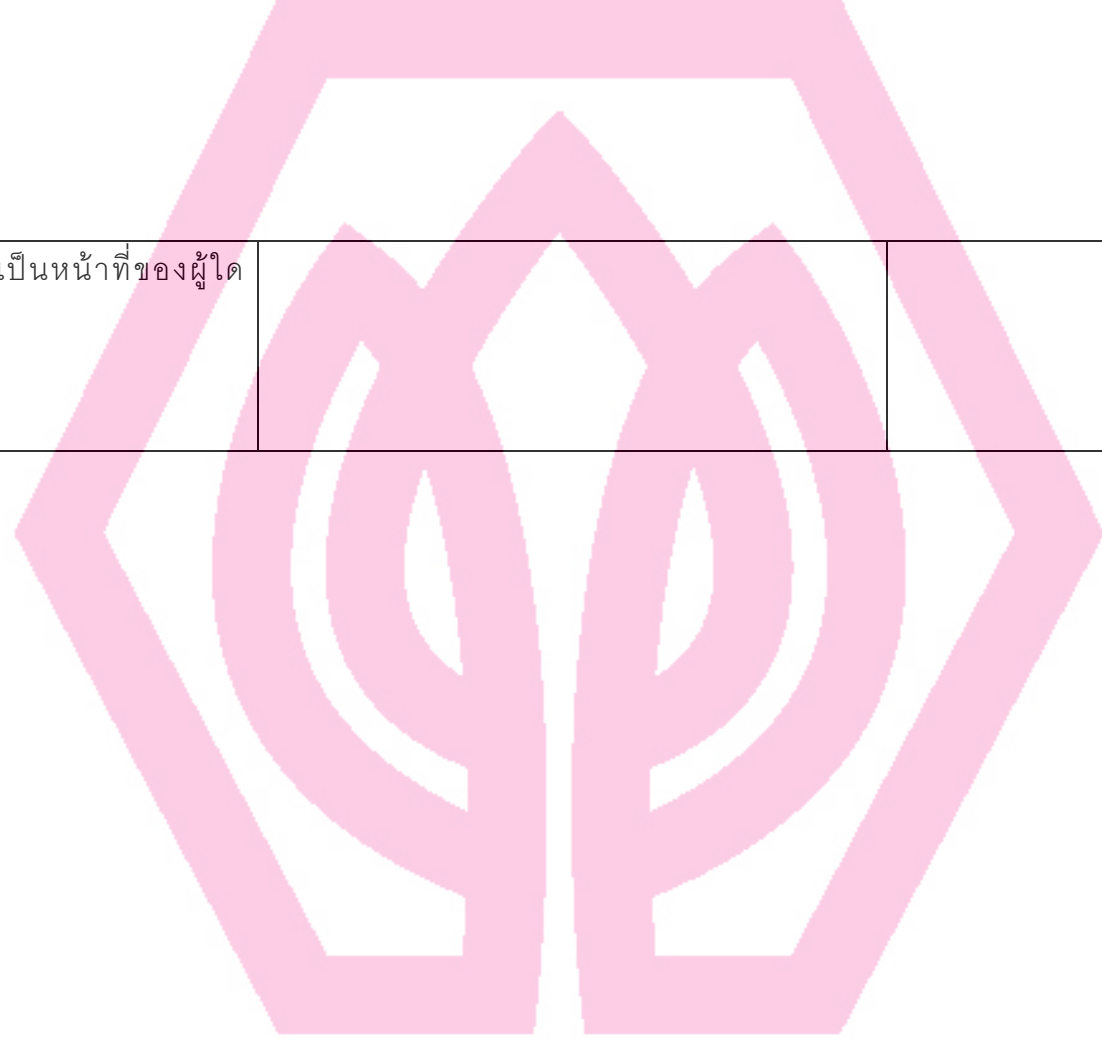
คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือเพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(15) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยก็ได้

(16) ส่งเสริม สนับสนุน และแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย

(17) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของ

มหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะ		
---	--	--

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

**อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
ของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย	อำนาจหน้าที่ของอธิการบดี
<p>มาตรา 18 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม</p> <p>(2) วางระเบียบและออกข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยวางระเบียบและออกข้อบังคับสำหรับส่วนราชการนั้นเป็นเรื่องๆ ไปก็ได้</p> <p>(3) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร</p> <p>(4) พิจารณาการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกสำนักงานวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย และศูนย์ หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการของส่วนราชการดังกล่าว</p>	<p>มาตรา 28 อธิการบดีมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้</p> <p>(1) บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(2) ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการและของมหาวิทยาลัย</p> <p>(3) จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย</p> <p>(4) รักษาระเบียบวินัย จรรยาบรรณ และมารยาทแห่งวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และส่งเสริมกิจการนักศึกษา</p> <p>(5) เสนอแผนดำเนินงานและงบประมาณประจำปี ตลอดจนรายงาน</p>

<p>(5) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงหรือสถาบันวิจัยอื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยหรือการยกเลิกรวมทบ</p> <p>(6) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด</p> <p>(7) พิจารณาเสนอเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(8) แต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง ให้รักษาราชการแทนอธิการบดีในกรณีที่อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา 23 วรรคสาม จนกว่าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอธิการบดีคนใหม่</p> <p>(9) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการสถาบันรองผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รองหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วย</p>	<p>ประจำปีเกี่ยวกับกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยต่อสภามหาวิทยาลัย</p> <p>(6) เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป</p> <p>(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย</p>
--	--

ศาสตราจารย์พิเศษ

(10) แต่งตั้งและถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริม
กิจการมหาวิทยาลัย

(11) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

(12) วางระเบียบและออกข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน
การเงิน และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(13) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใด
เรื่องหนึ่งหรือเพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่ง อันอยู่ในอำนาจ
และหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(14) พิจารณาและให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของ
มหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีปฏิบัติการ
อย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยก็ได้

(15) พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับ
กิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อำนาจหน้าที่ของสภาสถาบัน	อำนาจหน้าที่ของอธิบดี	มาตรา 74
<p>มาตรา 38 สภาสถาบันมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง</p> <p>(1) อนุมัติแผนพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(2) ออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(3) จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่างๆ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของกองทุน</p> <p>(4) อนุมัติแผนการเงิน งบดุล งบการเงิน ประจำปีของกองทุนประเภทต่างๆ</p> <p>(5) อนุมัติการโอนเงินของกองทุนประเภท</p>	<p>มาตรา 43 อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งนโยบายและมติของสภาสถาบัน</p> <p>(2) จัดให้มีระบบบริหารตามข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(3) แต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน</p> <p>(4) แต่งตั้งและถอดถอนอาจารย์ อาจารย์</p>	<p>มาตรา 74 การกระทำได้ดังต่อไปนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ</p> <p>(1) การรับความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์การศึกษา หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใด เป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(2) การกู้เงินครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าของทรัพย์สินที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอยู่ขณะนั้น ทั้งนี้ หนี้สินสะสมต้องไม่เกินมูลค่าแห่งทรัพย์สิน</p> <p>(3) การเช่าทรัพย์สินที่มีค่าเช่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(4) การซื้อ การเช่าซื้อ หรือการจำหน่าย</p>

<p>หนึ่งไปเป็นของกองทุนอีกประเภทหนึ่ง</p> <p>(6) อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(7) อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต</p> <p>(8) อนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ</p> <p>(9) อนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกส่วนงานภายใน</p> <p>(10) อนุมัติความร่วมมือทางวิชาการหรือความร่วมมืออื่นกับสถาบันการศึกษาหรือบุคคลใดตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(10/1) อนุมัติการลงทุนหรือร่วมลงทุนกับนิติบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p>	<p>พิเศษ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(5) ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณาจารย์ ผู้ช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(6) จัดทำทะเบียนคณาจารย์ประจำ ผู้ช่วยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(7) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมติของสภาสถาบัน</p> <p>(8) เป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกิจการทั่วไป</p> <p>(9) จัดทำรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และรายงานอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์ที่</p>	<p>ทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(5) การก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดินและสิ่งก่อสร้างตามที่คณะกรรมการกำหนด</p>
---	--	---

<p>หรือนำผลการค้นคว้าวิจัยไปเผยแพร่หรือหาประโยชน์เพื่อเป็นรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(11) สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระดมทรัพยากรบุคคลจากในประเทศและต่างประเทศ การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพบัณฑิต</p> <p>(12) อนุมัติการรับหรือการเข้าสมทบกับสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(13) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการแก้ไขข้อกำหนดตามมาตรา 11 วรรคสาม</p> <p>(14) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง</p>	<p>คณะกรรมการกำหนด</p> <p>(10) รักษาวินัยของนักศึกษา</p> <p>(11) ระมัดระวังมิให้มีการดำเนินการอันเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ วัฒนธรรมของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในบริเวณสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามข้อกำหนดระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมาย และหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(13) ดำเนินกิจการอื่นอันเป็นปกติธุระที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำ</p>	
---	--	--

<p>พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอน ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(15) แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ และถอดถอนคณาจารย์ ประจำตามมาตรา 97</p> <p>(16) ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอด ถอนรองอธิการบดี และผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า</p> <p>(17) ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอด ถอนรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ</p> <p>(18) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาหรือให้ ทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสและบุคคลผู้ม ีความสามารถพิเศษ</p> <p>(19) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงาน บุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการ กำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลอื่น วินัย หลักเกณฑ์ การ</p>		
--	--	--

จ้าง และการเลิกจ้างของผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ช่วย
อาจารย์และเจ้าหน้าที่

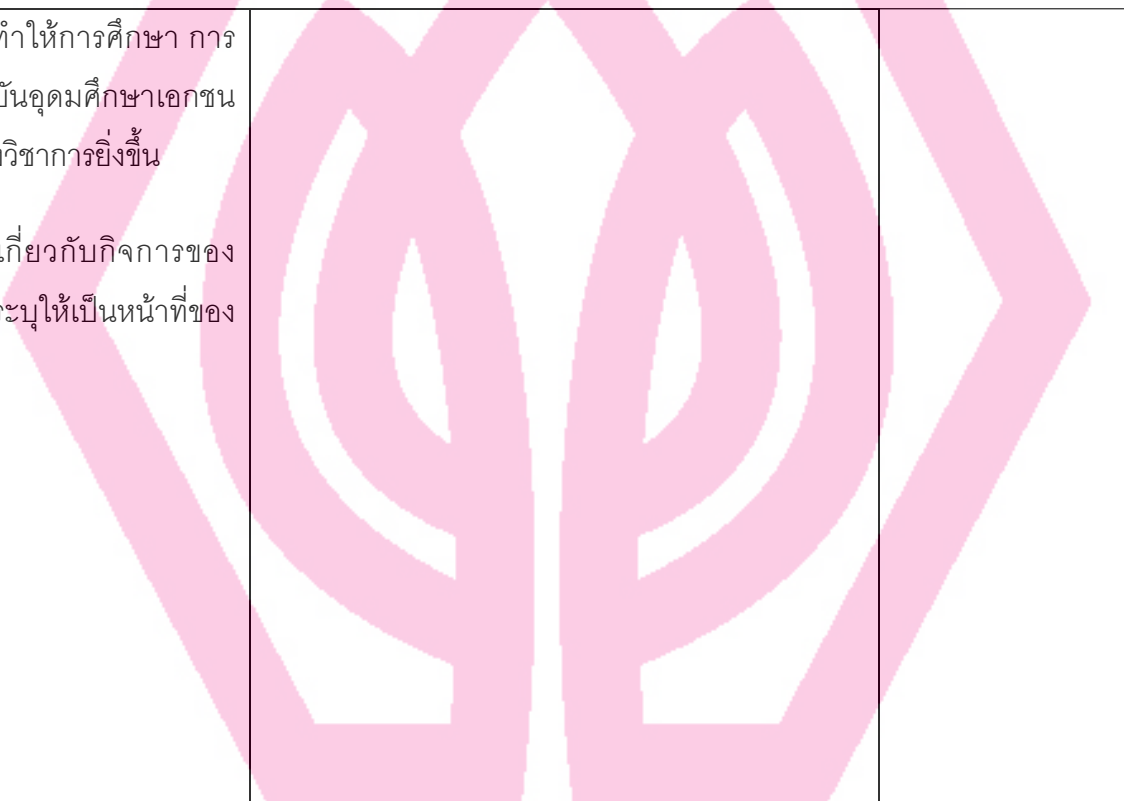
(20) พัฒนาความสามารถของคณาจารย์
บุคลากรและคุณภาพของบัณฑิตเพื่อการผลิต
บุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(21) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย การ
ฝึกอบรมคณาจารย์และบุคลากรให้สอดคล้องกับ
ความต้องการชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ
ชุมชน

(22) ส่งเสริมสนับสนุนการผลิตบัณฑิตให้
สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ
และประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาน
ประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(23) ให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วม
ในการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตาม
ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

<p>(24) พิจารณาวິธีที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย และการฝึกอบรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น</p> <p>(25) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ</p>		
--	--	--

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายนพดล ปกรณ์นิมิตดี
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 27 พฤศจิกายน 2511
สถานที่เกิด	เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 12 ซอยลาดพร้าว 94 ถนนลาดพร้าว เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 น.บ. จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2542 น.ม. จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 เนติบัณฑิตไทย จาก สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา